

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Poznań, dnia 17 października 2022 r.

Poz. 7345

UCHWAŁA NR XLIX.481.2022 RADY GMINY ZŁOTÓW

z dnia 29 września 2022 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Złotów na lata 2022-2025”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.) oraz art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2022 r. poz. 840), Rada Gminy Złotów uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Złotów na lata 2022-2025”, zaopiniowany pozytywnie przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, stanowiący załącznik do Uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Złotów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Przewodniczący Rady
(-) Sławomir Czyżyk

Załącznik do Uchwały Nr XLIX.481.2022
Rady Gminy Złotów z dnia 29 września 2022 r.
w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki
nad Zabytkami dla Gminy Złotów na lata 2022-2025”

**GMINNY
PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
DLA GMINY ZŁOTÓW
NA LATA 2022 – 2025**

maj 2022

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

Spis treści

1.	WSTĘP.....	4
1.1.	Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami	4
1.2.	Cele gminnego programu opieki nad zabytkami.....	4
2.	UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE.....	5
2.1.	Konstytucja RP.....	5
2.2.	Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami	5
2.3.	Inne ustawy oraz rozporządzenia	9
2.4.	Zadania i kompetencje gminy w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami	11
3.	UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.....	15
3.1.	Krajowa polityka w dziedzinie ochrony dziedzictwa kulturowego.....	15
3.1.1.	Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019 – 2022	15
3.1.2.	Narodowa strategia rozwoju kultury na lata 2004 – 2020	16
3.1.3.	Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030	17
3.2.	Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa.....	18
3.2.1.	Program opieki nad zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2021 - 2024 ..	18
3.2.2.	Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.....	22
3.2.3.	Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego	22
3.3.	Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie powiatu.....	25
3.3.1.	Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Złotowskiego na lata 2020-2023 25	
3.3.2.	Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu złotowskiego 2015 - 2020	26
3.3.3.	Plan rozwoju lokalnego powiatu złotowskiego na lata 2016 - 2020	26
4.	ZASOBY DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO GMINY ZŁOTÓW.....	27
4.1.	Położenie i zarys historii gminy	27
4.2.	Zabytki nieruchome.....	27
4.2.1.	Charakterystyka zabytków nieruchomych na terenie gminy	27
4.2.2.	Krajobraz kulturowy	34
4.2.3.	Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków – wykaz.....	36
4.2.4.	Zabytki nieruchome ujęte w gminnej ewidencji zabytków	38
4.3.	Zabytki ruchome.....	50
4.4.	Zabytki archeologiczne	51
4.4.1.	Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków	52
4.4.2.	Wykaz stanowisk o własnej formie krajobrazowej	54
4.4.3.	Wykaz stanowisk archeologicznych ujętych w gminnej ewidencji zabytków archeologicznych łącznie z ich funkcją oraz krótką analizą chronologiczną.....	54
5.	UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.....	85
5.1.	Stan zachowania i obszary największego zagrożenia zabytków.....	85

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

5.1.1.	Stan zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków	85
5.1.2.	Stan zachowania zabytków ruchomych	90
5.1.3.	Stan zachowania dziedzictwa archeologicznego	91
5.1.4.	Obszary największego zagrożenia dla zabytków w mieście	92
5.2.	Ochrona zabytków nieruchomych i dziedzictwa archeologicznego wynikająca ze <i>Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Złotów</i>	94
5.3.	Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ...	99
5.4.	Uwarunkowania wynikające z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru gminnej przestrzeni rolniczo – leśnej	104
5.5.	Uwarunkowania wynikające z dokumentów wykonanych przez Gminę Złotów	106
5.5.1.	Strategia Rozwoju Gminy Złotów na lata 2016 – 2025	106
5.5.2.	Program Rewitalizacji dla Obszarów Zdegradowanych w Gminie Złotów na lata 2017 – 2023	106
5.5.3.	Plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych	107
5.6.	Uwarunkowania wynikające z ochrony przyrody. Chronione wartości przyrodnicze krajobrazu kulturowego	107
5.6.1.	Program Ochrony Środowiska dla Gminy Złotów na lata 2012 (2013) – 2016 z perspektywą na lata 2017 - 2020.....	107
5.6.2.	Rezerваты przyrody.....	107
5.6.3.	Obszary chronionego krajobrazu.....	108
5.6.4.	Obszary NATURA 2000	109
5.6.5.	Pomniki przyrody.....	110
5.7.	Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zabytków archeologicznych	110
6.	SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2018 - 2021.....	111
7.	KIERUNKI DZIAŁAŃ DLA REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI	115
7.1.	Gminna ewidencja zabytków	115
7.2.	Gminny plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych	116
7.3.	Udostępnianie i promocja zabytków nieruchomych.....	116
7.4.	Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego	117
7.5.	Działania zmierzające do poprawy stanu zachowania dziedzictwa kulturowego	117
7.6.	Określenie zasad ochrony zabytków archeologicznych	118
7.7.	Realizacja zadań wynikających z obowiązku opieki nad zabytkami sprawowanej przez właściciela.....	118
7.7.1.	Obiekty wpisane do rejestru zabytków stanowiące własność Gminy Złotów.....	119
7.7.2.	Obiekty wpisane do rejestru zabytków nie będące własnością Gminy Złotów	120
8.	INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI	121
9.	MONITORING DZIAŁANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI	122
10.	WEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI ...	122
11.	NIEKTÓRE ZEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.....	122

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

1. WSTĘP

Dziedzictwo kulturowe to tworzony przez pokolenia dorobek materialny i duchowy, nośnik tradycji oraz wartości historycznych, artystycznych, naukowych, religijnych, patriotycznych, który buduje i utrwala tożsamość społeczną. Zabytki, będące jednym z zasadniczych elementów tego dziedzictwa, stanowią **zasób ograniczony, nieodnawialny i narażony na zniszczenie**. Zachowanie dziedzictwa kulturowego ma fundamentalne znaczenie dla utrzymania ciągłości rozwoju społecznego.

Programy opieki nad zabytkami upowszechniają wiedzę o dziedzictwie kulturowym i definiują kierunki działań mających na celu zachowanie, ochronę, a także poprawę jego stanu. Są dokumentami polityki administracyjnej o charakterze strategicznym w zakresie podejmowanych zadań dotyczących inicjowania, wspierania i koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego.

1.1. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Opracowanie programu opieki nad zabytkami jest zadaniem własnym samorządu terytorialnego. Przepis **art. 87 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami** (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840) określa podstawę prawną obowiązku wykonania przedmiotowego programu:

- zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na okres 4 lat odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami (art. 87 ust. 1).
- wojewódzki, powiatowy i gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu lub rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 87 ust. 3 ustawy).
- ww. programy są ogłaszane w wojewódzkim dzienniku urzędowym (art. 87 ust. 4).
- z realizacji programów zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza co 2 lata sprawozdanie, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy (art. 87 ust. 5).

1.2. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami

Zgodnie z art. 87 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840) gminny program opieki nad zabytkami ma na celu w szczególności:

- 1) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- 2) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- 3) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ŻŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

- 4) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- 5) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- 6) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Przedmiotem opracowania niniejszego programu jest dziedzictwo kulturowe w granicach administracyjnych gminy Żłotów. Główny cel stanowi zachowanie zasobów tego dziedzictwa i poprawa jego stanu poprzez określenie warunków organizacyjnych i finansowych w zakresie leżącym w kompetencjach gminy. Ponadto promocja i wytworzenie szeroko rozumianej świadomości obszaru gminy jako miejsca atrakcyjnego turystycznie i wykorzystanie go jako czynnika rozwoju społecznego oraz gospodarczego, a także organizacja działań edukacyjnych i wychowawczych wobec miejscowej społeczności mających na celu podniesienie świadomości walorów lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz świadomości potrzeby, zasadności i sposobów ochrony zabytków. Podstawą do ustalenia kierunków działań w tej sferze jest określenie uwarunkowań dziedzictwa kulturowego obecnego na terenie gminy z uwzględnieniem zasobu zabytków, ich lokalizacji oraz krajobrazu kulturowego.

Formułując niniejszy program opieki nad zabytkami przyjęto zadania należące z mocy ustawy do obowiązków gminy, między innymi opieki nad zabytkami, do których gmina Żłotów posiada tytuł prawny oraz zarysowano ogólną politykę gminy w dziedzinie opieki nad zabytkami.

2. UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE

W polskim ustawodawstwie zagadnienia związane z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami regulują następujące akty prawne:

2.1. Konstytucja RP

Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. poz. 483 ze zm.) - ustawa zasadnicza definiuje fundament systemu ochrony dziedzictwa kulturowego nakładając obowiązek ochrony zabytków. Art. 5 i 6 stanowią, że Rzeczpospolita Polska strzeże dziedzictwa narodowego oraz stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju.

2.2. Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840) w sposób kompleksowy reguluje kwestie związane z prawną ochroną zabytków. Akt ten określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi, zasady finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach, a także organizację organów ochrony zabytków. Ustawa nakłada na organy administracji rządowej i samorządowej obowiązek zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych dla ochrony dóbr kultury.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

- art. 3 niniejszej ustawy podaje definicje następujących określeń:
- ❖ zabytek - nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;
 - ❖ zabytek nieruchomy – nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, będąca dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiąca świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;
 - ❖ zabytek ruchomy – rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, będąca dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiąca świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;
 - ❖ zabytek archeologiczny – zabytek nieruchomy, będący powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy będący tym wytworem;
 - ❖ prace konserwatorskie – działania mające na celu zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytku, zahamowanie procesów jego destrukcji oraz dokumentowanie tych działań;
 - ❖ prace restauratorskie - działania mające na celu wyeksponowanie wartości artystycznych i estetycznych zabytku, w tym, jeżeli istnieje taka potrzeba, uzupełnienie lub odtworzenie jego części, oraz dokumentowanie tych działań;
 - ❖ roboty budowlane – roboty budowlane w rozumieniu przepisów ustawy Prawo budowlane, podejmowane przy zabytku lub w otoczeniu zabytku;
 - ❖ badania konserwatorskie – działania mające na celu rozpoznanie historii i funkcji zabytku, ustalenie użytych do jego wykonania materiałów i zastosowanych technologii, określenie stanu zachowania tego zabytku oraz opracowanie diagnozy, projektu i programu prac konserwatorskich, a jeżeli istnieje taka potrzeba, również programu prac restauratorskich;
 - ❖ badania architektoniczne – działania ingerujące w substancję zabytku, mające na celu rozpoznanie i udokumentowanie pierwotnej formy obiektu budowlanego oraz ustalenie zakresu jego kolejnych przekształceń;
 - ❖ badania archeologiczne – działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie, udokumentowanie i zabezpieczenie zabytku archeologicznego;
 - ❖ historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny – przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg;
 - ❖ historyczny zespół budowlany – powiązana przestrzennie grupa budynków wyodrębniona ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi;
 - ❖ krajobraz kulturowy – postrzegana przez ludzi przestrzeń zawierająca elementy przyrodnicze i wytwory cywilizacji, historycznie ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych i działalności człowieka;
 - ❖ otoczenie – teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

- art. 4 określa kwestię ochrony zabytków rozumianą jako działania podejmowane przez organy administracji publicznej, polegające na:
 - 1) zapewnieniu warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
 - 2) zapobieganiu zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
 - 3) udaremnianiu niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
 - 4) przeciwdziałaniu kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
 - 5) kontroli stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
 - 6) uwzględnianiu zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz kształtowaniu środowiska.

- art. 5 definiuje pojęcie opieki nad zabytkiem rozumianej jako działania realizowane przez jego właściciela lub posiadacza, polegające na zapewnieniu warunków:
 - 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
 - 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
 - 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
 - 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
 - 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

- art. 6 określa zabytki, jakie podlegają ochronie i opiece bez względu na ich stan zachowania:
 - 1) zabytki nieruchome będące w szczególności:
 - krajobrazami kulturowymi,
 - układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
 - dziełami architektury i budownictwa,
 - dziełami budownictwa obronnego,
 - obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
 - cmentarzami,
 - parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
 - miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

 - 2) zabytki ruchome będące w szczególności:
 - dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
 - kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
 - numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
 - wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
 - materiałami bibliotecznymi,
 - instrumentami muzycznymi,

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

- wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,
- przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

3) zabytki archeologiczne będące w szczególności:

- pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
- cmentarzyskami,
- kurhanami,
- relikdami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Ponadto zgodnie z art. 6 pkt 2 ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy, jednostki osadniczej.

▪ art. 7 wymienia następujące **formy ochrony zabytków**:

- 1) wpis do rejestru zabytków,
- 2) wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa,
- 3) uznanie za pomnik historii,
- 4) utworzenie parku kulturowego,
- 5) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

▪ art. 9 stanowi, że do rejestru zabytków wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy.

▪ art. 28 stanowi, że niezależnie od obowiązków wynikających z opieki nad zabytkami, właściciel lub posiadacz zabytku wpisanego do rejestru lub zabytku znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków zawiadamia wojewódzkiego konserwatora o:

- uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży zabytku, nie później niż w terminie 14 dni od dnia powzięcia wiadomości o wystąpieniu zdarzenia;
- zagrożeniu dla zabytku, nie później niż w terminie 14 dni od dnia powzięcia wiadomości o wystąpieniu zagrożenia;
- zmianie miejsca przechowania zabytku ruchomego w terminie miesiąca od dnia nastąpienia tej zmiany;
- zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości.

▪ zgodnie z art. 36 ust. 1 **pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków** wymaga:

- 1) prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, w tym drzewa lub krzewu z nieruchomości lub jej części będącej wpisanym do rejestru parkiem, ogrodem lub inną formą zaprojektowanej zieleni;
- 2) wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku;
- 3) prowadzenie badań konserwatorskich zabytku wpisanego do rejestru;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

- 4) prowadzenie badań architektonicznych zabytku wpisanego do rejestru;
 - 5) prowadzenie badań archeologicznych;
 - 6) przemieszczanie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
 - 7) trwałe przeniesienie zabytku ruchomego wpisanego do rejestru, z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza, w którym ten zabytek się znajduje;
 - 8) dokonywanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
 - 9) zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru lub sposobu z korzystania tego zabytku;
 - 10) umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru zabytków: urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz napisów, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1;
 - 11) prowadzenie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru, z wyłączeniem działań polegających na usuwaniu drzew lub krzewów z terenu nieruchomości lub jej części niebędącej wpisanym do rejestru parkiem, ogrodem lub inną formą zaprojektowanej zieleni;
 - 12) poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania.
- art. 89 określa organy ochrony zabytków, którymi są:
 - minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków,
 - wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje wojewódzki konserwator zabytków.

2.3. Inne ustawy oraz rozporządzenia**➤ Ustawy:**

- 1) Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2351 ze zm.)
- 2) Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 503)
- 3) Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1899)
- 4) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1973 ze zm.)
- 5) Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 916)
- 6) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. z 2015 r. poz. 774 ze zm.)
- 7) Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 385)

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

➤ Rozporządzenia:

- 1) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 81)
- 2) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 56)
- 3) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 sierpnia 2017 r. w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. z 2017 r. poz. 1674)
- 4) Rozporządzenie Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu z dnia 16 kwietnia 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. z 2021 r. poz. 731)
- 5) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 10 stycznia 2014 r. w sprawie dotacji na badania archeologiczne (Dz. U. z 2014 r. poz. 110)
- 6) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 czerwca 2012 r. w sprawie zakresu zadań objętych mecenatem państwa w dziedzinie kultury, na które jednostki samorządu terytorialnego mogą otrzymywać dotacje, oraz sposobu i trybu przyznawania tych dotacji (Dz. U. z 2012 r. poz. 737)
- 7) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 18 kwietnia 2011 r. w sprawie wywozu zabytków za granicę (Dz. U. z 2011 r. poz. 510)
- 8) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2004 r. poz. 2153)
- 9) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 lutego 2004 r. w sprawie wzoru znaku informacyjnego umieszczonego na zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (Dz. U. z 2004 r. poz. 259)
- 10) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 1 kwietnia 2004 r. w sprawie nagród za odkrycie lub znalezienie zabytków archeologicznych (Dz. U. z 2004 r. poz. 650)

Inne:

- 1) Europejska konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego (poprawiona), sporządzona w La Valetta dnia 16 stycznia 1992 r. (Dz. U. z 1996 r. poz. 564)
- 2) Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, przyjęta w Paryżu dnia 16 listopada 1972 r. (Dz. U. z 1976 r. poz. 190 i 191)

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

2.4. Zadania i kompetencje gminy w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Zakres zadań i kompetencji samorządu gminnego w odniesieniu do problematyki ochrony dóbr kultury został uregulowany przede wszystkim w niżej wymienionych aktach prawnych:

- 1) Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.) Art. 7 ust. 1 pkt 9 stanowi, że do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w szczególności zadania te obejmują m. in sprawy kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.
- 2) Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840)
 - **art. 16 ust. 1** stanowi, że rada gminy, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie uchwały, może utworzyć park kulturowy w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej;
 - zgodnie z **art. 17** na terenie parku kulturowego lub jego części mogą być ustanowione zakazy i ograniczenia dotyczące:
 - prowadzenia robót budowlanych oraz działalności przemysłowej, rolniczej, hodowlanej, handlowej lub usługowej;
 - zmiany sposobu korzystania z zabytków nieruchomych;
 - umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych oraz innych znaków niezwiązanych z ochroną parku kulturowego, z wyjątkiem znaków drogowych i znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz znaków umieszczanych przez starostę na zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru informujących o tym, że zabytki te podlegają ochronie;
 - zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury;
 - składowania lub magazynowania odpadów.
 - **art. 18** zakłada obowiązek uwzględniania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przy sporządzaniu i aktualizacji strategii rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy.
 - zgodnie z **art. 19**:
 - w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się w szczególności ochronę:
 - 1) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru oraz ich otoczenia;
 - 2) innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków;
 - 3) parków kulturowych.
 - w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy uwzględnia się w szczególności ochronę:
 - 1) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
 - 2) innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

- w uchwale określającej zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń uwzględnia się w szczególności:
 - 1) ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
 - 2) ochronę zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków;
 - 3) wnioski i rekomendacje audytów krajobrazowych oraz plany ochrony parków krajobrazowych.
- w przypadku gdy gmina posiada gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.
- w studium i planie ustala się, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.
- **art. 20** wskazuje, że projekty i zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków w zakresie kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu.
- **art. 21** stanowi, że podstawą do sporządzenia programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy jest ewidencja zabytków.
- zgodnie z **art. 22 ust. 4 i 5**:
 - wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy.
 - w gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:
 - 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków;
 - 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
 - 3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.
- **art. 32 ust. 1 pkt 3 i ust. 2** stanowi o przyjmowaniu przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) zawiadomień o znalezieniu w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem i obowiązku przekazania przyjętego zawiadomienia właściwemu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.
- **art. 33 ust. 1 i 2** stanowi o przyjmowaniu przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) zawiadomień o przypadkowym znalezieniu przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem archeologicznym i obowiązku przekazania przyjętego zawiadomienia właściwemu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.
- **art. 71 ust. 1 i 2** wskazuje, że sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym finansowanie prac konserwatorskich, prac restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku, do którego tytuł prawny (wynikający z prawa własności, użytkownika wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązanego) posiada jednostka samorządu terytorialnego, jest zadaniem własnym tej jednostki.
- zgodnie z **art. 73** osoba fizyczna, jednostka samorządu terytorialnego lub inna jednostka organizacyjna, będąca właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

do rejestru albo posiadająca taki zabytek w trwałym zarządzie albo będąca właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa, może ubiegać się o udzielenie dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo prac konserwatorskich lub restauratorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa.

- **art. 81 ust. 1 i 2** wprowadza możliwość udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków przez organ stanowiący gminy, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale. Dotacja może być udzielona w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie przez wnioskodawcę prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków.

Przedmiotowa dotacja zgodnie z **art. 77** może obejmować nakłady konieczne na:

1. sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich;
 2. przeprowadzenie badań konserwatorskich lub architektonicznych;
 3. wykonanie dokumentacji konserwatorskiej;
 4. opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich;
 5. wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami prawa budowlanego;
 6. sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrza;
 7. zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku;
 8. stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku;
 9. odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki;
 10. odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50% oryginalnej substancji tej przynależności;
 11. odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych drzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych;
 12. modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności;
 13. wykonanie izolacji przeciwwilgociowej;
 14. uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomości o własnych formach krajobrazowych;
 15. działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu;
 16. zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku wpisanym do rejestru, o których mowa w pkt 7 –15;
 17. zakup i montaż instalacji przeciwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.
- zgodnie z **art. 82 ust. 1 i 3** łączna kwota dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru, udzielonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, wojewódzkiego konserwatora zabytków bądź organ stanowiący gminy,

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

powiatu lub samorządu województwa, nie może przekraczać wysokości 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót. W celu zapewnienia realizacji tych postanowień organy uprawnione do udzielania dotacji prowadzą wykazy udzielonych dotacji oraz informują się wzajemnie o udzielonych dotacjach.

- na mocy **art. 87** wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami, który przyjmuje rada gminy po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Program ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym, a z jego realizacji wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza co 2 lata sprawozdanie, które przedstawia się radzie gminy.
- 3) Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1899)
- zgodnie z art. 13 ust. 4 i 5:
 - sprzedaż, zamiana, darowizna lub oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków, stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, a także wnoszenie tych nieruchomości jako wkładów niepieniężnych (aportów) do spółek, wymaga pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.
 - sprzedaż, zamiana, darowizna lub dzierżawa nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, będących cmentarzami ujętymi w wojewódzkiej ewidencji zabytków, a także wnoszenie tych nieruchomości jako wkładów niepieniężnych (aportów) do spółek wymagają uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.
- 4) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2004 r. poz. 2153)

Zgodnie z niniejszym dokumentem organizację i sposób ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych planuje się w jednostkach organizacyjnych posiadających zabytki oraz na poszczególnych stopniach administracji, ujmując stan zasobu podlegającego ochronie, określając zagrożenia i kierunki działania, sposób realizacji, niezbędne siły, środki oraz czas i koszty wykonania w sporządzanych w tym celu dokumentach: planie ochrony zabytków jednostki organizacyjnej oraz w gminnym, powiatowym, wojewódzkim i krajowym planie ochrony zabytków. Gminny plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych opracowuje wójt (burmistrz, prezydent miasta). Podlega on uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków oraz właściwym terenowym organem obrony cywilnej na obszarze powiatu. Plan ten jest integralną częścią planów obrony cywilnej i podlega corocznej aktualizacji w terminie do dnia 31 marca każdego roku, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

3. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO**3.1. Krajowa polityka w dziedzinie ochrony dziedzictwa kulturowego****3.1.1. Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019 – 2022**

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019 – 2022 został przyjęty Uchwałą nr 82 Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2019 r. (M. P. z 2019 r. poz. 808). Program ten utworzono na podstawie przepisów art. 84 i art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840). Jest on głównym dokumentem strategicznym określającym cele administracji rządowej oraz podległych jej służb i instytucji w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, a także środki służące do realizacji wyznaczonych celów. Organem odpowiedzialnym za koordynację, monitorowanie i ewaluację realizacji programu jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Głównym celem programu 2019 – 2022 jest stworzenie warunków dla zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami. Cel ten będzie realizowany przez trzy cele szczegółowe podzielone na kierunki działania, w ramach których wyznaczono i opisano planowane do realizacji zadania.

Cel szczegółowy 1: Optymalizacja systemu ochrony dziedzictwa kulturowego.

1. Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie lokalnym:
 - szkolenia dla jednostek samorządu terytorialnego w zakresie zarządzania dziedzictwem kulturowym, w tym pracowników merytorycznych, z uwzględnieniem zagadnień z zakresu planowania przestrzennego i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;
 - budowanie zasobu wiedzy o ochronie dziedzictwa kulturowego na poziomie lokalnym, regionalnym i centralnym;
 - merytoryczne wsparcie procesu planowania i rewitalizacji w gminach;
 - konkurs Generalnego Konserwatora Zabytków nagradzający gminy za modelowe wdrażanie programów opieki nad zabytkami.
2. Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie centralnym:
 - wspieranie rozwijania kompetencji zawodowych przez pracowników służb konserwatorskich;
 - ewaluacja stosowanych standardów i metod konserwatorskich;
 - wsparcie działań dokumentacyjnych zasobu zabytkowego;
 - powołanie Centrum Architektury Drewnianej.

Cel szczegółowy 2: Wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami.

1. Merytoryczne wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami:
 - upowszechnianie standardów i metod konserwatorskich dla wybranych zasobów zabytkowych (wybór zasobów, wypracowanie zaleceń dla opiekunów zasobu zabytkowego dotyczących metod konserwacji, adaptacji, dokumentacji i badań, upowszechnianie przez bazę wiedzy).
2. Podnoszenie bezpieczeństwa zasobu zabytkowego:

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

- podniesienie bezpieczeństwa zabytków ruchomych poprzez sprzyjanie intensyfikacji współpracy między opiekunami zabytków a właściwymi służbami i instytucjami.

Cel szczegółowy 3: Budowanie świadomości społecznej wartości dziedzictwa kulturowego.

1. Upowszechnianie wiedzy na temat dziedzictwa kulturowego i jego wartości:
 - kampania społeczno – edukacyjna w mediach, z uwzględnieniem aspektu profilaktyki w dziedzinie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz dostępności do zabytków dla osób z niepełnosprawnościami;
 - tworzenie narzędzi edukacyjnych dla szkół i instytucji kultury, z uwzględnieniem aspektu profilaktyki w dziedzinie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.
2. Tworzenie warunków dla sprawowania społecznej opieki nad zabytkami:
 - program dotacyjny dla organizacji pozarządowych w zakresie popularyzowania i upowszechniania wiedzy o dziedzictwie kulturowym, budowania świadomości lokalnej, a także włączania społeczeństwa w opiekę nad zasobem dziedzictwa kulturowego.

Program 2019 – 2022 zawiera szczegółowy harmonogram realizacji wraz z planem finansowym, a także określa zasady jego zarządzania, monitoringu oraz cele ewaluacji.

3.1.2. Narodowa strategia rozwoju kultury na lata 2004 – 2020

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2013 powstała w ramach opracowywania strategicznych dokumentów programowych rozwoju społeczno – gospodarczego państwa. Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r., a jego uzupełnienie obejmujące lata 2004 – 2020 w dniu 14 czerwca 2005 r. (*Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2020*). Niniejsza strategia jest rządowym dokumentem tworzącym ramy polityki kulturalnej funkcjonującej w nowych warunkach gospodarki rynkowej, a także w kontekście wspólnoty Polski z Unią Europejską.

Misją strategii jest zrównoważony rozwój kultury jako najwyższej wartości przenoszonej ponad pokoleniami, określającej całokształt historycznego i cywilizacyjnego dorobku Polski, wartości warunkującej tożsamość narodową i zapewniającej ciągłość tradycji i rozwój regionów.

W dokumencie tym sformułowano cel nadrzędny jakim jest zrównoważenie rozwoju kultury w regionach oraz cele uzupełniające:

- wzrost efektywności zarządzania sferą kultury;
- zmniejszenie dysproporcji regionalnych w rozwoju kultury;
- wzrost udziału kultury w PKB;
- zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywna ochrona zabytków;
- modernizacja i rozbudowa infrastruktury kultury;
- wzrost uczestnictwa w kulturze;
- rozwój szkół artystycznych i zwiększenie liczby godzin edukacji kulturalnej w programach szkolnych;
- efektywna promocja twórczości;
- promocja polskiej kultury za granicą;
- ochrona własności intelektualnej i walka z piractwem;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

- wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań w systemie organizacji działalności kulturalnej i w systemie upowszechniania kultury;
- rozwój przemysłów kultury (kinematografia, media, design, wydawnictwa, fonografia).

Instrumentem realizacji strategii w zakresie zagadnień związanych z zabytkami i dziedzictwem kulturowym jest Narodowy Program Kultury *Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego* oraz Program Operacyjny *Dziedzictwo kulturowe*.

Celem Narodowego Programu Kultury *Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego* jest poprawa stanu i dostępności zabytków poprzez tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w sferze dokumentacji i ochrony zabytków, kompleksową rewaloryzację zabytków i ich adaptację na cele społeczne, zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości, tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych, promocję polskiego dziedzictwa kulturowego w Polsce i za granicą, wzmocnienie zasobów ludzkich w sferze ochrony zabytków, podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej dziedzictwa kulturowego, zabezpieczenie zabytków i archiwaliów przed nielegalnym wywozem za granicę.

Z kolei w Programie Operacyjnym *Dziedzictwo kulturowe* wyznaczone zostały dwa priorytety: rewaloryzacja zabytków nieruchomości i ruchomych oraz rozwój kolekcji muzealnych. Podstawowym celem priorytetu pierwszego jest poprawa stanu zachowania zabytków, zwiększenie narodowego zasobu dziedzictwa kulturowego, kompleksowa rewaloryzacja zabytków, zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki, poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków i ich dokumentacji oraz zabezpieczenie zabytków, muzealiów i archiwaliów przed skutkami klęsk żywiołowych, kradzieżami i nielegalnym wywozem za granicę. Priorytet drugi koncentruje się na zadaniach związanych z zakupami dzieł sztuki i kolekcji dla instytucji muzealnych, zakupami starodruków i archiwaliów, konserwacji i digitalizacji muzealiów, archiwaliów, starodruków, księgozbiorów oraz zbiorów filmowych, wspieraniu rozwoju muzealnych pracowni konserwatorskich oraz nowych technik konserwacji zabytków ruchomych.

3.1.3. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030 została przyjęta Uchwałą Nr 155 Rady Ministrów z dnia 27 października 2020 r. (M. P. z 2020 r. poz. 1060). Główny cel strategii - wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków - realizowany będzie przez trzy cele szczegółowe:

1. zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne,
2. wzmocnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich,
3. zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

W ramach celu szczegółowego nr 2 SRKS wyróżniono następujące priorytety:

- tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmocnienia uczestnictwa w kulturze;
- ochrona dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dóbr kultury;
- digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury;
- wzmocnienie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę;
- wzmocnienie promocji kultury polskiej za granicą.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

Fundamentalnym warunkiem umożliwiającym aktywne uczestnictwo w kulturze jest dostępność szeroko rozumianego dziedzictwa. Z jednej strony dziedzictwo to wymaga odpowiedniej ochrony i zachowania, z drugiej zaś stanowi potencjał, który należy efektywnie wykorzystać na potrzeby budowania kapitału społecznego, poczucia tożsamości i wspólnoty, a także wzrostu ekonomicznego, m.in. przez różnorodne inwestycje w jego elementy: dobra kultury, nauki i sztuki, zabytki, rozwój sieci muzeów, wspieranie i promocję dziedzictwa kulturowego wpisanego na listę światowego dziedzictwa UNESCO oraz uznanego przez Prezydenta RP za Pomniki Historii, a także rozwój turystyki kulturowej. Jednym z kluczowych zadań państwa w tym obszarze jest dalsze inwestowanie w zachowanie obiektów zabytkowych oraz usprawnianie systemu ochrony zabytków – zgodnie z celami określonymi w Krajowym Programie Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019 – 2022.

3.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa

3.2.1. Program opieki nad zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2021 - 2024

Program opieki nad zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2021-2024 przyjęty został uchwałą nr XXXVII/714/21 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 20.12.2021 r. (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 04.01.2022 r. poz. 58).

Głównym zamierzeniem niniejszego programu jest określenie warunków organizacyjnych i finansowych w zakresie leżącym w kompetencjach Samorządu Województwa Wielkopolskiego, służących polepszeniu stanu zachowania zasobów lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu kulturowego Wielkopolski. Celem działania Samorządu Województwa jest zharmonizowanie polityki ochrony przestrzeni kulturowej z polityką rozwoju regionalnego i strategią zrównoważonego zagospodarowania województwa. Prowadzenie spójnej polityki i zintegrowanej ochrony dziedzictwa kulturowego oraz współdziałanie wszystkich szczebli jednostek samorządu terytorialnego w województwie z instytucjami rządowymi i organizacjami pozarządowymi, podmiotami gospodarczymi, posiadaczami i użytkownikami zabytków umożliwi osiągnięcie wyznaczonych celów i zamierzeń określonych w ww. dokumencie.

Celem głównym *Programu opieki nad zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2021 – 2024* jest stworzenie przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego warunków dla zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami oraz dbanie o materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe regionu dla dobra jego obecnych oraz przyszłych pokoleń. Cel ten będzie realizowany poprzez cele szczegółowe podzielone na kierunki działania, w ramach których zostały wyznaczone i opisane planowane do realizacji zadania.

Cel szczegółowy 1. Zahamowanie procesów degradacji zabytków, poprawa ich stanu zachowania oraz optymalizacja skuteczności systemu ochrony dziedzictwa materialnego i niematerialnego województwa wielkopolskiego:

- podjęcie działań mających na celu poprawę stanu zachowania zabytków:
 - monitorowanie i aktualizacja wiedzy na temat stanu zachowania, potrzeb remontowych i inwestycji w obiektach zabytkowych znajdujących się w posiadaniu i użytkowaniu Samorządu Województwa Wielkopolskiego lub jego jednostek organizacyjnych;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

- planowanie i podejmowanie zadań w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami ruchomymi i nieruchomymi będącymi w posiadaniu lub użytkowaniu Samorządu Województwa Wielkopolskiego lub jego jednostek organizacyjnych;
 - zapewnienie w budżecie samorządu województwa środków finansowych na prowadzenie prac konserwatorskich lub robót budowlanych zabytków nieruchomych i ruchomych, będących własnością różnych podmiotów a znajdujących się na terenie województwa wielkopolskiego.
- wspieranie ochrony zabytków archeologicznych:
 - kontynuacja oraz planowanie badań archeologicznych przez instytucje podległe Samorządowi Województwa Wielkopolskiego.
 - popularyzowanie działań w zakresie opieki i ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego:
 - organizacja konkursów upowszechniających wiedzę na temat regionalnego niematerialnego dziedzictwa kulturowego;
 - wspieranie działalności edukacyjnej, upowszechnieniowej i kulturalnej obejmującej niematerialne dziedzictwo Wielkopolski;
 - wspieranie badań nad historią i dziedzictwem niematerialnym Wielkopolski;
 - wspieranie tworzenia repozytoriów wiedzy o lokalnym dziedzictwie niematerialnym Wielkopolski ze szczególnym zwróceniem uwagi na wykorzystanie technik cyfrowych;
 - promowanie regionalnych zespołów muzycznych i folklorystycznych, rzemieślników oraz artystów ludowych.
 - monitoring i aktualizacja uregulowań prawnych w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami:
 - uwzględnianie w wojewódzkich dokumentach strategicznych i planistycznych wytycznych zapewniających ochronę wartościowych elementów krajobrazu kulturowego;
 - uwzględnianie dziedzictwa kulturowego w obrębie planowania rozwoju powiazań komunikacyjnych również w wymiarze międzywojewódzkim;
 - zapobieganie zagrożeniu dla cennych krajobrazów kulturowych poprzez nadmierną ekspansję inwestycyjną.

Cel szczegółowy 2. Budowanie tożsamości regionalnej i narodowej oraz świadomości społecznej mieszkańców Wielkopolski w oparciu o wartości dziedzictwa kulturowego:

- wspieranie programów i projektów edukacyjnych popularyzujących dziedzictwo kulturowe oraz wzmacniających kompetencje kulturowe:
 - wsparcie nowoczesnej oferty edukacyjnej kształtującej świadomość regionalną, opartej na wykorzystaniu zabytków, tradycji i dziedzictwa kulturowego;
 - stwarzanie warunków współpracy pomiędzy szkołami a instytucjami kultury Samorządu Województwa;
 - wspieranie konkursów adresowanych do młodzieży, dających możliwość poznania regionalnego dziedzictwa kulturowego;
 - wspieranie wydarzeń cyklicznych związanych z lokalnymi historiami Wielkopolski lub kulturą ludową;
 - wspieranie publikacji regionalnych oraz wydawnictw popularyzujących dziedzictwo kulturowe jako element wzmacniający poczucie tożsamości.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

- wspieranie inicjatyw związanych z upamiętnianiem Powstania Wielkopolskiego oraz popularyzacji i upowszechniania wiedzy na jego temat:
 - podejmowanie działań zmierzających do wyeksponowania obiektów związanych z Powstaniem Wielkopolskim;
 - podejmowanie i wspieranie inicjatyw związanych z ochroną miejsc pamięci dotyczących Powstania Wielkopolskiego;
 - wspieranie publikacji związanych z Powstaniem Wielkopolskim;
 - wspieranie projektów edukacyjnych w tym konkursów oraz wydarzeń cyklicznych i jednorazowych związanych z Powstaniem Wielkopolskim.
- stwarzanie warunków dla opieki nad dziedzictwem materialnym i niematerialnym w duchu partycypacji społecznej:
 - wspieranie projektów zgłaszanych przez stowarzyszenia, fundacje, organizacje pozarządowe i inne podmioty, które prowadzą działania popularyzatorskie i edukacyjne w zakresie materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego;
 - popularyzowanie idei społecznej opieki nad zabytkami i jej znaczenia w kształtowaniu kapitału społecznego wspólnot lokalnych.

Cel szczegółowy 3. Włączenie materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego w rozwój społeczny, kulturowy i ekonomiczny województwa:

- wsparcie zagospodarowywania, adaptacji i wykorzystania zabytków i dziedzictwa niematerialnego na cele kulturalne, turystyczne lub społeczne:
 - propagowanie rozwoju turystyki w obiektach zabytkowych poprzez wspieranie turystyki kulturowej i rekreacyjnej;
 - promowanie istniejących szlaków kulturowych (Szlak Piastowski) oraz tworzenie nowych (Szlak Pracy Organicznej) jako istotnych działań dla promocji regionu;
 - wspieranie działań prowadzonych dla rozszerzenia listy miejsc objętych statusem Pomnika Historii oraz promowanie miejsc posiadających taki status;
 - propagowanie idei tworzenia parków kulturowych jako zintegrowanych form ochrony krajobrazu i lokalnych wartości kulturowych;
 - wspieranie rozwoju turystyki związanej z pamięcią o Powstaniu Wielkopolskim w tym w szczególności przedsięwzięć zmierzających do tworzenia szlaków i miejsc pamięci o Powstaniu Wielkopolskim.
- wzmocnienie działań związanych z rozwojem usług turystycznych:
 - promowanie zabytków poprzez wsparcie dla publikacji i wydawnictw popularyzujących szlaki kulturowe oraz obiekty zabytkowe znajdujące się na szlakach lub w ich pobliżu;
 - wspieranie publikacji dotyczących dziedzictwa niematerialnego;
 - promowanie rozwoju gospodarstw agroturystycznych w zabytkowych obiektach budownictwa wiejskiego.
- wspieranie dawnych rzemiosł, ginących zawodów i form twórczości charakterystycznych dla Wielkopolski:
 - promowanie twórczości, wytworów, dzieł i aktywności lokalnych rzemieślników, artystów ludowych, muzyków oraz zespołów muzycznych i folklorystycznych, a także twórców inspirowanych się twórczością lokalną i regionalną;
 - wsparcie dla inicjatyw związanych z pokazami dawnych rzemiosł, technik, działań twórczych;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

- zaangażowanie instytucji kultury Samorządu Wielkopolskiego w działania edukacyjne, popularyzatorskie, upowszechnieniowe obejmujące niematerialne dziedzictwo Wielkopolski poprzez tworzenie kolekcji muzealnych w oparciu o kulturowe dziedzictwo regionu oraz organizowanie wystaw i programów poświęconych lokalnemu dziedzictwu z udziałem twórców regionalnych.

Cel szczegółowy 4. Rozwijanie przedsięwzięć ułatwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami:

- włączanie zabytków w procesy gospodarcze:
 - wzmacnianie infrastruktury kultury poprzez rozwój instytucji kultury oraz rozwój i promocję produktów turystyki kulturowej ze szczególnym uwzględnieniem Szlaku Piastowskiego i innych szlaków kulturowych;
 - wspieranie inicjatyw gospodarczych związanych z wytwarzaniem produktów regionalnych oraz wprowadzaniem ich do obrotu;
 - wspieranie powstawania miejsc pracy związanych z udostępnianiem zabytków, edukacją kulturową oraz interpretacją dziedzictwa;
 - popularyzowanie działalności związanej z konserwacją, restauracją oraz dokumentacją zabytków.
- włączanie cyfryzacji do ochrony i opieki nad zabytkami:
 - wspieranie cyfryzacji i digitalizacji zasobów dziedzictwa kulturowego poprzez realizację projektów im poświęconych, a także poprzez rozwijanie kompetencji cyfrowych i upowszechnianie dobrych praktyk.

Cel szczegółowy 5. Podejmowanie i określanie warunków współpracy z właścicielami obiektów zabytkowych:

- udostępnianie obiektów zabytkowych:
 - popularyzowanie wśród właścicieli obiektów zabytkowych idei powszechnej dostępności obiektów zabytkowych z uwzględnieniem dostępności osób ze szczególnymi potrzebami;
 - prowadzenie działalności wydawniczej, mającej na celu wzrost społecznej świadomości znaczenia obiektów zabytkowych jako powszechnie dostępnego dobra wspólnego.
- wskazywanie potencjalnych źródeł finansowania:
 - publikowanie na stronach internetowych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego informacji o możliwościach ubiegania się o dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach;
 - publikacja informacji o funduszach ze środków Unii Europejskiej;
 - publikowanie informacji o możliwościach dotacji w Monitorze Wielkopolskim.

Ponadto w przedmiotowym programie opisano zasoby dziedzictwa kulturowego województwa wielkopolskiego z uwzględnieniem zabytków nieruchomych, ruchomych i archeologicznych, pomników historii, parków kulturowych, dóbr kultury współczesnej, instytucji kultury podległych Samorządowi Województwa Wielkopolskiego, parków narodowych i krajobrazowych oraz niematerialnego dziedzictwa kultury. Dokonano również charakterystyki i analizy stanu zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

zabytków będących w posiadaniu Województwa Wielkopolskiego i wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych.

3.2.2. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku jest dokumentem opracowanym przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego i przyjętym przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą nr XVI/287/20 dnia 27 stycznia 2020 r.

Strategia określa nowy model rozwoju regionalnego. Celem generalnym jest kreowanie wzrostu gospodarczo - społecznego województwa z uwzględnieniem dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego w celu zapewnienia swoim mieszkańcom dobrych warunków życia, pracy i wypoczynku na całym obszarze.

Jednym z celów operacyjnych Strategii jest rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu realizowany poprzez kształtowanie i wzmacnianie postaw prospołecznych, równościowych, innowacyjnych, w tym innowacji społecznych, wzmacnianie potencjału kulturowego i infrastruktury kultury oraz rozwój przemysłu czasu wolnego, w którym dużą rolę odgrywać ma odpowiednie wykorzystanie potencjału obszarów wiejskich oraz szlaków turystyki kulturowej.

Wielkopolskę wyróżnia bogactwo dziedzictwa kulturowego. Dla zachowania tradycji i tożsamości kulturowej mieszkańców oraz utrzymania materialnego dorobku kultury i dziedzictwa regionu, ale także dla zwiększenia udziału mieszkańców w kulturze oraz wzmocnienia atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej województwa niezbędne jest wsparcie inwestycji w obszarze kultury m. in. poprzez:

- rozwój wielkopolskich instytucji kultury – celem działań w ramach projektu będzie wsparcie funkcjonowania wielkopolskich instytucji kultury na jak najwyższym poziomie (inicjatywy związane z rozwojem m. in. wielkopolskich teatrów, muzeów i bibliotek);
- rozwój i promocja produktów turystyki kulturowej w Wielkopolsce ze szczególnym uwzględnieniem Szlaku Piastowskiego – celem projektu jest zachowanie, ochrona, promowanie i dalszy rozwój znaczącego potencjału turystyki kulturowej Wielkopolski, opartej głównie na szczególnej roli regionu w historii Polski, w tym szlaków turystyki kulturowej, zwłaszcza Szlaku Piastowskiego ze względu na jego rangę i znaczenie historyczne.

3.2.3. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ uchwalony został przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą nr V/70/19 z dnia 25 marca 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2019 r. poz. 4021).

Niniejszy plan jest najważniejszym dokumentem Samorządu Województwa Wielkopolskiego określającym politykę przestrzenną w granicach administracyjnych regionu. Określa on model rozwoju przestrzennego, cele polityki przestrzennej i kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa oraz rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, a także zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych.

Nowym wymiarem polityki przestrzennej jest wprowadzenie planowania funkcjonalnego na obszarach charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i celami

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

rozwoju. Wyznaczenie granic obszarów funkcjonalnych oraz określenie zasad ich zagospodarowania służyć ma przede wszystkim koordynacji działań podejmowanych przez różne podmioty na terenie występowania szczególnych zjawisk i problemów przestrzennych. Podstawowym celem *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+* jest stworzenie podstaw dla zachowania lub przywracania ładu przestrzennego i zapewnienia zrównoważonego rozwoju Wielkopolski.

Określone w planie zasady zagospodarowania przestrzennego obszarów funkcjonalnych, stanowiące uszczegółowienie kierunków zagospodarowania przestrzennego dla całego obszaru województwa, powinny być uwzględnione w dokumentach planistycznych szczebla lokalnego.

Realizacja polityki przestrzennej i kierunków zagospodarowania przestrzennego na poziomie regionalnym prowadzona będzie poprzez działania samorządu województwa polegające w szczególności na:

1. określeniu preferencji dla zróżnicowanych form rozwoju społeczno-gospodarczego;
2. wdrożeniu zasad ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu;
3. zabezpieczeniu możliwości realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zwłaszcza w zakresie systemów transportowych i infrastrukturalnych;
4. uwzględnieniu wymagań wynikających z potrzeb obronności i bezpieczeństwa publicznego.

Plan zawiera charakterystykę zasobów dziedzictwa kulturowego z uwzględnieniem obiektów uznanych za najbardziej wartościowe w skali kraju i Europy (obiekty z Listy Dziedzictwa Europejskiego i Pomniki Historii), zabytków nieruchomości, ruchomych oraz archeologicznych, obszarów cennych kulturowo, szlaków kulturowych, obiektów kultu religijnego, miejsc pamięci narodowej, instytucji kultury, wydarzeń kulturalnych i niematerialnego dziedzictwa kultury. W planie opisano również zjawiska zagrażające zachowaniu zabytków i utrudniające dostęp do dziedzictwa kulturowego.

Model rozwoju przestrzennego województwa oparto na koncepcji zakładającej wspieranie biegunów wzrostu, czyli obszarów o najwyższym potencjale społeczno-gospodarczym, które stanowią źródło czynników rozwoju, wraz z równoczesnym wzmocnieniem obszarów otaczających. Dla realizacji ww. modelu rozwoju sformułowano osiem celów polityki przestrzennej:

1. Kształtowanie spójnej przestrzeni osadniczej.
2. Ochrona walorów przyrodniczych.
3. Kształtowanie i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska przyrodniczego.
4. Ochrona potencjału kulturowego i krajobrazu oraz rozwój konkurencyjnych form turystyki i rekreacji.
5. Zrównoważony rozwój rolnictwa.
6. Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa.
7. Rozwój efektywnej i innowacyjnej infrastruktury technicznej.
8. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i przeciwdziałanie zagrożeniom.

Plan zakłada, że potencjał kulturowy i charakterystyczny krajobraz regionu stanowią istotne elementy rozwoju i wzrostu identyfikacji Wielkopolski w skali kraju i Europy, są również ważnym czynnikiem kształtowania poczucia tożsamości narodowej i regionalnej mieszkańców. Działania w tym zakresie wpłyną na podniesienie jakości przestrzeni, a tym samym na poprawę warunków życia mieszkańców i wymierne korzyści społeczno-gospodarcze. Priorytetem polityki przestrzennej w zakresie środowiska kulturowego będzie

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

kształtowanie głównego obszaru kulturotwórczego w oparciu o strategiczne pasmo kulturowe Wielkopolski – Szlak Piastowski wraz z głównymi punktami węzłowymi w Poznaniu, Gnieźnie i Kaliszu, ze szczególnym podkreśleniem roli miejscowości, które uznaje się za pierwsze stolice wczesnopiastowskiej Polski w Poznaniu, Gnieźnie, na Ostrowie Lednickim oraz w Gieczu i Grzybowie. Niemniej istotnym aspektem działań będzie zachowanie innych obiektów i obszarów cennych kulturowo oraz wzmocnienie działań ochronnych w ich obrębie. Dotyczyć one będą zarówno ochrony pojedynczych obiektów, jak i całych układów przestrzennych miast i wsi oraz innych obszarów cennych kulturowo, a także poprawy jakości całej przestrzeni kulturowej regionu. Bogactwo przestrzeni Wielkopolski wymaga ponadto podjęcia działań na rzecz kompleksowej ochrony terenów najcenniejszych pod względem przyrodniczym i kulturowym oraz kształtowania harmonijnego krajobrazu na całym obszarze województwa. Polityka przestrzenna ukierunkowana zostanie zatem na zachowanie i utrzymanie naturalnych i kulturowych walorów środowiska. Priorytetem zagospodarowania przestrzennego województwa w zakresie krajobrazu będzie ochrona obszarów o najwyższych walorach środowiska przyrodniczego i kulturowego. Kluczowym elementem określenia działań ochronnych będzie identyfikacja krajobrazów priorytetowych, które zostaną określone w ramach audytu krajobrazowego dla województwa wielkopolskiego. Audyt krajobrazowy przeprowadzony zostanie w celu zinventaryzowania zasobów krajobrazowych regionu. Na podstawie ich oceny wyznaczone zostaną krajobrazy priorytetowe, które ze względu na swoje walory powinny zostać zachowane i chronione. Bogactwo kulturowe i przyrodnicze Wielkopolski stwarza możliwość rozwoju konkurencyjnych form turystyki i rekreacji w oparciu o wyjątkowe i specyficzne potencjały.

Dla osiągnięcia przedmiotowego celu polityki przestrzennej określono następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa wraz ze szczegółowym opisem działania w celu ich realizacji:

- wzmocnienie tożsamości narodowej i regionalnej (poprzez kształtowanie głównego obszaru kulturotwórczego – Szlaku Piastowskiego, zachowanie zasobów dziedzictwa kulturowego, poprawę jakości przestrzeni kulturowej i krajobrazu, rozwój instytucjonalnej działalności kulturalnej);
- rozwój zróżnicowanych form turystyki i rekreacji (poprzez zwiększenie atrakcyjności obszarów wizerunkowych dla rozwoju zróżnicowanych form turystyki, rozwój turystyki kulturowej, kwalifikowanej, wypoczynkowej, biznesowej, poprawę obsługi ruchu turystycznego).

W ramach terytorializacji polityki rozwoju plan wyznacza obszary funkcjonalne. Dokument zawiera ich charakterystykę oraz określa sformułowane w stosunku do nich cele polityki przestrzennej i zasady zagospodarowania przestrzennego.

W planie zaliczono gminę Złotów do obszarów o wysokim potencjale przyrodniczym, kulturowym i krajobrazowym dla rozwoju turystyki i rekreacji, które generują ruch turystyczny o znaczeniu regionalnym lub posiadają do tego duże predyspozycje.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

3.3. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie powiatu**3.3.1. Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Złotowskiego na lata 2020-2023**

Dokument przyjęty Uchwałą Nr XXI/152/2020 Rady Powiatu Złotowskiego z dnia 27 maja 2020 r. Głównym celem określonym w programie jest dążenie do poprawy stanu zasobów lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz zachowania krajobrazu kulturowego poprzez określenie warunków organizacyjnych i finansowych w zakresie leżącym w kompetencjach powiatu, a także włączenie zabytków w jego rozwój gospodarczy i społeczny. Cel ten realizowany jest poprzez następujące kierunki działań:

- prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i budowlanych przy obiektach zabytkowych nieruchomości będących własnością powiatu, zabezpieczenie i utrzymanie tych obiektów oraz ich otoczenia w jak najlepszym stanie, korzystanie z nich w sposób zapewniający trwałe zachowanie ich wartości;
- udzielanie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków z terenu powiatu złotowskiego na podstawie Uchwały Nr IX/48/2011 Rady Powiatu Złotowskiego z dnia 29 czerwca 2011 r.;
- ustanawianie przez starostę na wniosek Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków społecznych opiekunów zabytków;
- wydawanie przez starostę na wniosek Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków decyzji o zabezpieczeniu obiektów zabytkowych zagrożonych zniszczeniem lub uszkodzeniem w formie ustanowienia czasowego zajęcia do czasu usunięcia zagrożenia lub – o ile usunięcie zagrożenia nie jest możliwe – wywłaszczenie tych obiektów na wniosek Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przez starostę na rzecz Skarbu Państwa lub gminy, na terenie której położony jest ten obiekt;
- umieszczanie przez starostę w uzgodnieniu z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków na obiekcie zabytkowym nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków, na wniosek jego właściciela, znaku informującego o tym, iż obiekt ten podlega ochronie;
- współpraca na wniosek zainteresowanych stron w zakresie utrzymania istniejących i wytyczania nowych szlaków kulturowych;
- współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz ochrony zasobów kulturowych i przyrodniczych oraz rozwoju turystyki w powiecie złotowskim;
- współpraca z organami samorządowymi, stowarzyszeniami oraz organizacjami pozarządowymi działającymi w sektorach edukacji oraz kultury i sztuki w zakresie:
 - edukacji dzieci i młodzieży obejmującej ochronę dóbr kultury,
 - organizacji konkursów poszerzających wiedzę uczniów na temat idei propagujących szczególnie walory powiatu złotowskiego w zakresie dziedzictwa kulturowego i jego ochrony,
 - organizacji imprez mających znaczenie dla rozwoju kultury i integracji społeczności powiatu;
- współpraca z organami samorządowymi, stowarzyszeniami oraz organizacjami pozarządowymi działającymi w sektorze kultury fizycznej i turystyki w zakresie:
 - upowszechniania kultury fizycznej i turystyki, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży,
 - organizowania imprez sportowych, rekreacyjnych i turystycznych o zasięgu powiatowym;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

- upowszechnianie wiedzy o zabytkach, zasobach kulturowych i przyrodniczych powiatu złotowskiego oraz o jego walorach turystycznych poprzez:
 - wydawanie niekomercyjnych niskonakładowych przewodników, albumów, widokówek, folderów itp. oraz współpracę z organizacjami działającymi na rzecz promocji regionu w tym zakresie.

Ponadto ww. program zawiera charakterystykę zasobów dziedzictwa kulturowego powiatu złotowskiego z uwzględnieniem zabytków nieruchomości, ruchomych i archeologicznych oraz opis stanu ich zachowania i zagrożeń, na jakie są one narażone.

3.3.2. Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu złotowskiego 2015 - 2020

Dokument przyjęty Uchwałą Nr XI/63/2015 Rady Powiatu Złotowskiego z dnia 30 września 2015 r. Strategia formułuje potencjał i możliwości powiatu oraz przedstawia wizję, kierunki działania i warianty jego rozwoju. Stanowi instrument planowania, organizowania i realizowania przedsięwzięć oraz jest podstawą do tworzenia programów finansowania z udziałem środków zewnętrznych. Przedmiotowy dokument nie uwzględnia włączenia zabytków w rozwój powiatu w planowanym okresie. Jedynie w analizie SWOT jako jedną z mocnych stron powiatu wymieniono „bogatą spuściznę kulturową”. Strategia nie formułuje wniosków dotyczących wykorzystania zabytków jako jednego z ważnych elementów podnoszących atrakcyjność powiatu oraz sprzyjających rozwojowi turystyki na jego terenie.

Obecnie trwają prace nad nową strategią rozwoju powiatu złotowskiego.

3.3.3. Plan rozwoju lokalnego powiatu złotowskiego na lata 2016 - 2020

Dokument przyjęty Uchwałą Nr XIX/115/2016 Rady Powiatu Złotowskiego z dnia 30 marca 2016 r. Niniejszy plan formułuje kierunki działań związanych z ochroną przestrzeni kulturowej i kształtowaniem społecznej świadomości w zakresie jej użytkowania oraz umiejętnego korzystania z dóbr kultury. W okresie objętym planem przewiduje się:

- dokończenie inwentaryzacji zasobów kulturowych oraz zabezpieczenie obiektów o szczególnym znaczeniu dla dziedzictwa narodowego,
- wyznaczenie lub korygowanie szlaków turystyczno – krajobrazowych tak, aby uwzględniały zasoby kultury,
- promowanie miejscowości, gdzie zlokalizowane są obiekty dziedzictwa kulturowego,
- utrzymywanie i rozwijanie istniejących instytucji kultury,
- wspieranie merytoryczne i finansowe organizacji pozarządowych statutowo zajmujących się kulturą,
- popularyzowanie, poprzez organizowane odczyty i imprezy, spuścizny kulturowej Złotowszczyzny celem zwiększenia poczucia tożsamości mieszkańców i integracji powiatu,
- dopracowanie zasad współdziałania powiatu z gminami przy organizowaniu wspólnych imprez kulturalnych, promocyjnych,
- objęcie przez władze powiatu patronatu ochronnego nad ginącymi zawodami, dziedzictwem kulinarnym, obyczajowością, obrzędowością,
- konferencje popularno - naukowe dotyczące Polaków spod Znaku Rodła.

4. ZASOBY DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO GMINY ZŁOTÓW

4.1. Położenie i zarys historii gminy

Złotów to gmina wiejska położona w północnej części województwa wielkopolskiego, w powiecie złotowskim. Zajmuje obszar 292,5 km². Większą część – około 68% jej powierzchni stanowią użytki rolne, natomiast około 24% lasy. Gmina administracyjnie obejmuje miejscowości: Bielawa, Błękwit, Bługowo, Buntowo, Dzierżążenko, Franciszkowo, Górzna, Grodno, Grudna, Józefowo, Kaczochoy, Kamień, Kleszczynę, Klukowo, Krzywa Wieś, Łopienko, Międzybłocie, Nowa Święta, Nowiny, Nowy Dwór, Pieczyn, Pieczynek, Płosków, Radawnica, Rosochy, Rudna, Skic, Sławianowo, Sławianówko, Stare Dzierżążno, Stawnica, Święta, Wąsosz, Wielatowo, Zalesie, Zawilce. Z tymi jednostkami związane są jej zasoby kulturowe. Na terenie gminy zlokalizowane są dwie drogi wojewódzkie: nr 188 (Piła – Złotów – Debrzno - Człuchów) oraz nr 189 (Jastrowie – Złotów - Więcbork). Poza tym przebiega tu linia kolejowa Kostrzyn – Tczew, która stanowi fragment zbudowanej w latach 1846 – 1873 historycznej magistrali łączącej Berlin z Królewcem – Pruskiej Kolei Wschodniej (tzw. Ostbahn).

Pod względem geograficznym gmina Złotów znajduje się na Pojezierzu Krajeńskim będącym częścią Pojezierza Południowopomorskiego. Jej obszar, wyróżniający się urozmaiconą rzeźbą terenu z dziesięcioma jeziorami, wśród których największe to jezioro Sławianowskie i jezioro Zaleskie, rzekami - Głomią, Łobżonką, Kocunią i Gwdą oraz najwyższym wzniesieniem – Brzuchową Górą (208 m n. p. m.), jest bogaty w walory przyrodniczo – krajobrazowe. Pod względem historycznym gmina znajduje się na terenie Krajny – regionu obejmującego ziemie na pograniczu Wielkopolski i Pomorza, odnoszącego się do przedrozbiorowego powiatu nakielskiego, którego granice, utrwalone u schyłku średniowiecza, wyznaczały linie rzek: Gwdy, Brdy, Noteci oraz Kamionki i Debrzynki.

Terytorium obecnej gminy Złotów wraz z całą Krajną stanowiło pogranicze wielkopolsko – pomorskie. W X w. obszar ten był własnością książąt pomorskich. Walki o jego posiadanie rozpoczęły się za panowania Mieszka I. Dopiero książę Bolesław Krzywousty trwale włączył ziemię złotowską do państwa polskiego. Od XII w. administracyjnie leżała ona w granicach kasztelanii nakielskiej, następnie starostwa nakielskiego w województwie kaliskim utworzonego w końcu XIV w., natomiast pod względem kościelnym wchodziła w skład archidiecezji gnieźnieńskiej. Przedmiotowy stan rzeczy utrzymał się do czasu rozbiorów. Jako pogranicze obszar ten był wielokrotnie niszczone i grabiony w wyniku długoletnich wojen z zakonem krzyżackim, toczonych na przestrzeni XIV i XV w. Klęsk i upadku gospodarki doznał również później – podczas potopu szwedzkiego (l. 1655 – 1660) i wojny północnej (l. 1700 – 1721). Po I rozbiorze Polski w 1772 r. obszar obecnej gminy został przyłączony do państwa pruskiego – znalazł się w prowincji Prusy Zachodnie. Po I wojnie światowej mocą ustaleń Traktatu Wersalskiego pozostał w granicach Niemiec, należąc wówczas do regencji pilskiej w nowo utworzonej prowincji Marchia Graniczna Poznań – Prusy Zachodnie. Powrócił do Polski po II wojnie światowej w 1945 r.

4.2. Zabytki nieruchome

4.2.1. Charakterystyka zabytków nieruchomych na terenie gminy

Na terenie gminy Złotów znajduje się 11 obiektów architektury sakralnej, z których 8 wpisanych jest do rejestru zabytków. Najcenniejszymi spośród nich są kościoły wzniesione w drewnianej konstrukcji szkieletowej: w Kamieniu, Kleszczynie i Sławianowie.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

Kościół ewangelicki, obecnie rzymskokatolicki filialny p.w. Małgorzaty w Kamieniu.

Pierwszy kościół został zbudowany po 1619 r. przez Grudzińskich jako ryglowy z wnętrzem ozdobionym malowidłami. Gdy w połowie XVII w. ludność katolicka wymarła w czasie epidemii cholery świątynię przejęli protestanci. Obecny kościół wzniesiono w 1803 r. w konstrukcji słupowo – ramowej (ryglowej) z wypełnieniem ceglany. Jest to obiekt orientowany, salowy, założony na rzucie prostokąta z trójbocznie zamkniętą częścią prezbiterialną, nakryty dachem dwuspadowym przechodzącym w trójspadowy. Prostokątne otwory okienne wypełnione są stolarką wielokwaterową. We wnętrzu znajduje się deskowany strop z fasetą oraz drewniana empora przy ścianie zachodniej i południowej z pełną balustradą ozdobioną dekoracją malarską o charakterze figuralno – roślinnym utrzymaną w stylistyce ludowej. Do zespołu kościoła należy również **cmentarz przykościelny** z żeliwnymi krzyżami z 2 połowy XIX w. oraz posadowiona na jego terenie drewniana **dzwonnica** z 1 połowy XIX w., konstrukcji ażurowej z belek, nakryta dachem dwuspadowym, w której znajdują się dzwony odlane w 1632 i 1666 r.

Kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki filialny p.w. Chrystusa Króla w Kleszczynie.

Zbudowany w latach 1876 – 1879 w konstrukcji słupowo – ramowej (ryglowej) z wypełnieniem z cegły ceramicznej. Jest to obiekt jednonawowy z wyodrębnionym, trójbocznie zamkniętym prezbiterium zwróconym na południe oraz wieżą na planie kwadratu, usytuowaną w elewacji frontowej, w połowie wtopioną w korpus świątyni. Nawa nakryta została dachem dwuspadowym, prezbiterium dachem pięciopłaciowym, natomiast wieża dachem czterosпадowym z latarnią zwieńczoną daszkiem namiotowym. Elewacje artykułowane są prostokątnymi otworami okiennymi z wielopodziałową stolarką. Wnętrze z belkowym stropem i drewnianą emporą muzyczną na czterech słupach, o balustradzie ramowo-płycinowej z centralnie wbudowanym prospektem organowym. W 1990 r. do południowej elewacji z prezbiterium dobudowano pomieszczenie zakrystii i salki katechetycznej. Do zespołu kościoła w Kleszczynie należy drewniana **dzwonnica** z 2 połowy XIX w., konstrukcji ażurowej z belek, nakryta dachem dwuspadowym.

Kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. św. Jakuba Apostoła w Sławianowie. Parafia w Sławianowie została erygowana w 1621 r. przy świątyni wzniesionej prawdopodobnie w 1617 r. W 1744 r. wzmiankowany jest kościół drewniany z trzema wieżami i osobną kaplicą św. Barbary. Obecny został zbudowany w 1806 r. staraniem ówczesnego proboszcza Wojciecha Sucharskiego, z fundacji Marianny Guzowskiej regentki nakielskiej. Jest to obiekt o konstrukcji słupowo – ramowej (ryglowej) z ceglany i otynkowanymi fachami, orientowany, jednonawowy z wyodrębnionym, prosto zamkniętym prezbiterium, kwadratową wieżą wtopioną w korpus świątyni, wznoszącą się ponad szczytem elewacji zachodniej mieszczącej główne wejście oraz kruchtą od północy, dobudowaną w latach 70-tych XX w. Nawę i prezbiterium nakrywają osobne dachy dwuspadowe, oszalowaną deskami wieżę wieńczy hełm z latarnią. Elewacje artykułowane są prostokątnymi otworami okiennymi z wielopodziałową stolarką. Do zespołu kościoła należy **cmentarz przykościelny**, znajdująca się na jego terenie drewniana **dzwonnica** z 1858 r. o konstrukcji ażurowej z belek i dachu dwuspadowym oraz murowana **kapliczka słupowa** z przełomu XIX i XX w., a także **plebania i budynek gospodarczy** z początku XX w.

Osobną grupę tworzą kościoły murowane, wybudowane w 2 połowie XIX w. oraz na początku XX w., reprezentujące historyczną architekturę sakralną czerpiącą z repertuaru form neoromańskich i neogotyckich.

Kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. św. Jakuba Apostoła w Bługowie.

Zbudowany w latach 1864 – 1869 z inicjatywy ówczesnego proboszcza ks. Wawrzyńca Wysockiego jako kolejna świątynia parafii wzmiankowanej w źródłach historycznych już

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

w 1339 r. Jest to obiekt murowany z cegły ceramicznej, orientowany, salowy, na rzucie prostokąta z trójbocznie zamkniętą częścią prezbiterialną, kruchtą od zachodu i zakrystią od północy. Nakryty dachem dwuspadowym, nad prezbiterium – trójspadowym. Przy zachodnim szczycie nawy wznosi się nadbudówka w formie czworobocznej gloriety zwieńczonej iglicowym hełmem. Ceglane elewacje artykułowane są półkoliście zamkniętymi otworami okiennymi, drzwiowymi i blendami, fryzem w kształcie zygzaka, lizenami połączonymi górą fryzem ząbkowym oraz sterczynami. Jednoprzestrzenne wewnątrz i prezbiterium nakryte drewnianym stropem belkowym z podsufitką, doświetlone jest dużymi, metalowymi, wielokwaterowymi oknami przeszklonymi szkłem bezbarwnym, posiadającymi kwadratowe wywietrzniki zdobione motywem czteroliścia. W zachodniej części nawy znajduje się drewniany chór muzyczny z pełną, płycinową balustradą. Kościół został wzniesiony w stylu eklektycznym z użyciem form neoromańskich i neogotyckich.

Kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki filialny p.w. św. Małgorzaty w Krzywej Wsi.

W 1668 r. w Krzywej Wsi istniała drewniana świątynia katolicka będąca filią parafii w Radawnicy, która została czasowo przejęta przez protestantów, następnie popadła w ruinę i prawdopodobnie pod koniec XVIII w. została zastąpiona nową. Obecny kościół zbudowany w latach 1913 – 1914 w stylu neogotyckim na miejscu poprzedniego, strawionego przez pożar, jest obiektem salowym, założonym na rzucie prostokąta z trójbocznie zamkniętą częścią prezbiterialną od południa, wieżą na rzucie prostokąta dostawioną do elewacji północnej oraz zakrystią dostawioną do elewacji wschodniej. Korpus nawowy wieńczy wysoki dach dwuspadowy przechodzący nad prezbiterium w trójspadowy, wieżę - dach dwuspadowy z sygnaturką. Ceglane elewacje artykułowane są ostrołukowymi otworami okiennymi i okulusami. Wieża o pierwszej kondygnacji z ciosów granitowych, wyżej zdobiona jest wysokimi, wąskimi, tynkowanymi blendami zamkniętymi łukiem ostrym. Jednoprzestrzenne wewnątrz nakrywa strop pseudokolebkowy z widocznymi elementami więźby – ściągami i fragmentami wieszaków. Empora muzyczna o bogatej dekoracji snycerskiej, trójbocznie wysunięta w części środkowej, wsparta jest na słupach ujętych konsolami w formie esownic i posiada pełną balustradę zdobioną arkadkowymi płycinami i rautami.

Kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. św. Barbary w Radawnicy. Pierwsza świątynia została wzniesiona prawdopodobnie na początku XVIII w. Parafię erygowano w 1726 r. Obecny kościół zbudowano w latach 1887 – 1886 w stylu neogotyckim na miejscu wcześniejszego, który rozebrano. Jest to obiekt murowany z cegły ceramicznej, orientowany, jednonawowy, z wyodrębnionym, trójbocznie zamkniętym prezbiterium ujętym po bokach zakrystią i pomieszczeniem gospodarczym, dostawioną od zachodu wieżą na planie kwadratu przechodzącym na wyższych kondygnacjach w ośmiobok oraz kruchtą boczną od południa. Nawę nakrywa dach dwuspadowy, prezbiterium – pięciospadowy, wieżę - ośmioboczną iglica. Ceglane elewacje artykułowane są ostrołukowymi otworami okiennymi i drzwiowymi, przyporami oraz fryzem wieńczącym z motywem krzyża równoramiennego. Prezbiterium otwarte ostrołukową arkadą tęczową, nawę oraz kruchtę przekrywa sklepienie krzyżowo – żebrów. Okna wypełniają witraże. We wnętrzu nawy znajduje się drewniany chór muzyczny o pełnej balustradzie z kwadratowymi płycinami. Na słupach bramy prowadzącej na teren przykościelny ustawione są dwie kamienne figury św. Floriana i św. Jakuba, które pierwotnie zdobyły bramę wjazdową do pałacu miejscowych dziedziców. Do zespołu świątyni należy **cmentarz przykościelny** oraz **plebania** z początku XX w.

Kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki pomocniczy p.w. św. Stanisława Kostki w Radawnicy. Został zbudowany w latach 1927 – 1928 w związku ze wzrostem liczby mieszkańców wyznania ewangelickiego. Wcześniej w Radawnicy istniała mała kaplica ewangelicka wzniesiona w 1899 r. Obecny kościół jest obiektem murowanym z cegły licowanej

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

kamieniem, orientowany, jednonawowy, z wyodrębnionym prezbiterium zamkniętym półkoliście, wieżą na rzucie prostokąta dostawioną od zachodu oraz otynkowaną dobudówką mieszczącą zakrystię i kaplicę pogrzebową od północy. Nawę nakrywa dach dwuspadowy, prezbiterium – pięcospadowy, wieżę – namiotowy. Elewacje są artykułowane przyporami oraz otworami okiennymi o różnym kształcie: prostokątnymi, owalnymi i zamkniętymi półkoliście. Główne drzwi ujmują ostrołukowy portal. W nawie znajduje się strop pseudokolebkowy z odsłoniętą dolną częścią konstrukcji dachowej. Chór muzyczny osadzony na dwóch słupach posiada pełną, płycinową balustradę wspartą na snycerowanych krokwistach. Okna wypełnione są oszkleniem witrażowym. Kościół został zbudowany w stylu historyzmu inspirowanego architekturą romańską.

Kościół filialny p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Zalesiu. Został wzniesiony w 1884 r. dla miejscowej społeczności ewangelickiej dzięki wsparciu finansowemu pochodzącemu z dóbr książęcych klucza złotowsko - krajeńskiego oraz z pomocą Związku Fundacji Gustawa Adolfa, prawdopodobnie na miejscu wcześniejszego zboru. Jest obiektem murowanym z cegły ceramicznej, jednonawowym z wyodrębnionym, trójbocznie zamkniętym prezbiterium od wschodu oraz prostokątną kruchtą od zachodu. Nawę i kruchtę nakrywa dach dwuspadowy, prezbiterium – wielopłaciowy. Elewacje artykułowane są półkoliście zamkniętymi otworami okiennymi i drzwiowym oraz zwieńczone dwuuskokowym gzymsem. We wnętrzu znajduje się strop deskowy, półkolistą arkadą tęczową oraz drewniana empora muzyczna z płycinową balustradą. Architektura kościoła przejawia skromne cechy neoromańskie. Na terenie przykościelnym znajduje się drewniana **dzwonnica** datowana na przełom XIX i XX w.

Historycznymi obiektami sakralnymi nie wpisanymi do rejestru zabytków są dwa **kościóły w Górznej**: rzymskokatolicki filialny pw. MB Nieustającej Pomocy z 1939 r., ewangelicki z 2 połowy XIX w., pełniący obecnie funkcję sali gimnastycznej oraz **kaplica w Błękwicie**, datowana na połowę XIX w., wzniesiona na rzucie centralnym (sześcioboku) z półkoliście zamkniętymi otworami okiennymi i drzwiowym oraz nakryta kopułą zwieńczona latarnią.

Na terenie gminy Złotów znajdują się dwa zespoły architektury rezydencjonalnej, które wpisane są do rejestru zabytków: w Grodnie i Radawnicy.

Zespół dworsko – parkowy w Grodnie. Zespół powstał około połowy XIX w. Wieś z przyległymi lasami należała do obszernych dóbr złotowskich stanowiących własność Grudzińskich, Działyńskich, Potulickich, rodziny von Osten-Sacken (od 1773 r.), następnie Grabowskich, prawdopodobnie za czasów których został wybudowany dwór. W 1866 r. Grodno zostało zakupione przez bankiera i przedsiębiorcę Strousberga, potem nabywały je kolejne rodziny niemieckie. **Dwór**, wzniesiony w stylu neorenesansowym, jest budynkiem murowanym, założonym na rzucie prostokąta, podpiwniczonym, jednokondygnacyjnym z wysokim przyziemiem i poddaszem użytkowym, nakrytym dachem mansardowym. W partii przyziemia wzniesionej z ciosów kamiennych znajdują się kwadratowe okna w szerokich, ceglanych opaskach. Wyżej elewacje są otynkowane, artykułowane prostokątnymi otworami okiennymi ujętymi w profilowane opaski zwieńczone odcinkami gzymśów. W dziewięcioosiowej fasadzie mieści się centralnie usytuowany portyk wgłębny w postaci trzech półkolistych arkad wspartych po bokach na dwóch filarach, wewnątrz na dwóch kolumnach, zwieńczony gzymsem ozdobionym fryzem ząbkowym. **Park dworski** pochodzi z czasu budowy dworu i posiada zachowany liczny starodrzew. Do zespołu należy też **kuźnia** wybudowana w 2 połowie XIX w., murowana z ciosów kamiennych, na rzucie prostokąta, jednokondygnacyjna, nakryta dachem czterospadowym, o elewacjach artykułowanych podziałami z cegieł i odcinkowo zamkniętymi otworami okiennymi.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

Zespół pałacowo – parkowy w Radawnicy. Pałac został wzniesiony ok. 1775 r. w stylu klasycystycznym, ok. XIX w. przebudowany z zastosowaniem form neogotyckich. Majątek radawnicki wchodził w skład dóbr złotowskich. Od 1690 r. należał do Hansa von der Osten-Sacken, pułkownika wojsk polskich. W rękach rodziny von Osten-Sacken pozostawał do 1812 r. W 1813 r. przeszedł w spadku na własność hrabiego Józefa Grabowskiego. Od 1866 r. często zmieniał właścicieli na drodze kupna. W 1920 r. stał się własnością skarbu państwa niemieckiego, wówczas w pałacu powstała szkoła dla dziewcząt tzw. szkoła pielęgniarek, która funkcjonowała do II wojny światowej. Pałac jest budynkiem murowanym, otynkowanym, założonym na rzucie wydłużonego prostokąta, dwukondygnacyjnym, nakrytym dachem płaskim, ze skrzydłem w części wschodniej oraz trójkondygnacyjną, czworoboczną wieżą od zachodu. W fasadzie znajduje się półkolisty parterowy ryzalit z drzwiami głównymi prowadzącym do hallu, zdobiony półkolumnami wspierającymi pełną balustradę tarasu. Ta część budynku ujęta jest pilastrami i zwieńczona attyką. Elewacje artykułowane są półkoliście zamkniętymi otworami okiennymi, wielobocznymi wieżyczkami, gzymsami oraz fryzem arkadkowym. Pierwotne **założenie parkowe** pochodzące z 1 połowy XVIII w. znajdowało się przed frontem obecnego pałacu. Po wybudowaniu rezydencji ok. 1775 r. uległo ono przekształceniu. W 2 połowie XIX w. park został przebudowany w stylu krajobrazowym. Z dawnego układu zachowała się aleja bukowa. Przed pałacem znajdowały się tarasy, na których wydzielone były kwatery. Prawdopodobnie w okresie XIX – wiecznej przebudowy zmniejszyła się powierzchnia parku przez założenie w jego wschodniej części ogrodu warzywnego i sadu. Obecne granice parku zostały ustalone na początku XX w. Zachowany starodrzew złożony jest przede wszystkim z lip, dębów i buków, występują również brzozy, kasztanowce, graby i świerki.

Poza wyżej wymienionymi obiektami architektury rezydencjonalnej zachowały się **dwory w Bielawie, Buntowie, Łopienku, Nowym Dworze, Pieczynie, Sławianowie, Starym Dzierżaznie i Wąsoszu (z zespołu dworsko – folwarcznego południowego i północnego)**. Spośród nich najciekawsze pod względem architektonicznym to budynki w Bielawie, Łopienku, Sławianowie i Wąsoszu. Dwór w Bielawie został wzniesiony prawdopodobnie pod koniec XIX w. z użyciem form neorenesansowych. Jest obiektem murowanym, otynkowanym z ceglana dekoracją architektoniczną w postaci gzymsów i obramień okiennych, założonym na rzucie prostokąta, dwukondygnacyjnym z wysokim przyziemem, bocznymi ryzalitami oraz usytuowanym w centralnej części fasady czterokolumnowym portykiem zwieńczonym trójkątnym frontonem, poprzedzonym szerokimi, wielostopniowymi schodami. Dwór w Łopienku zbudowano ok. 1910 r. z cegły na podmurówce kamiennej, jako obiekt jednokondygnacyjny z poddaszem użytkowym, nakryty dachem naczółkowym, z dwukondygnacyjnym, drewnianym gankiem na środkowej osi elewacji frontowej i dekoracją w tynku o motywach geometrycznych, utrzymaną w stylistyce secesyjnej. Dwór w Sławianowie został wzniesiony przez rodzinę Steinbach, która dzierżawiła majątek sławianowski w latach 1892 – 1945. Jest to budynek murowany z cegły, otynkowany, jednokondygnacyjny z poddaszem użytkowym, o bryle architektonicznej wzbogaconej facjatami, werandą oraz ryzalitami - pięciobocznym i prostokątnym, na których znajdują się tarasy z metalowymi, ażurowymi balustradami. Elewacje budynku zdobi skromny detal w formie opasek obejmujących prostokątne okna oraz gzymsów nadokiennych i płycin podokiennych. Dwór z zespołu dworsko – folwarcznego północnego w Wąsoszu został wybudowany na początku XX w. jako obiekt murowany na rzucie prostokąta, jednokondygnacyjny z wysokim przyziemem, dachem dwuspadowym oraz facjatą z balkonem. Ceglane elewacje budynku zdobią narożne lizeny, tynkowane detale w postaci profilowanego gzymsu wieńczącego oraz obramień prostokątnych i odcinkowych otworów

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

okiennych, a także dwa ceramiczne medaliony z reliefowymi przedstawieniami figuralnymi aniołów z dziećmi.

Na terenie gminy Złotów zewidencjonowanych jest **17 zespołów folwarcznych**, w większości przestrzennie ukształtowanych i zabudowanych w 2 połowie XIX w. i 1 tercji XX w. Najlepiej zachowane są założenia w Buntowie, Nowym Dworze, Sławianowie, Radawnicy i Wąsoszu (północne). Czytelny układ przestrzenny folwarku w Buntowie tworzy dwór z parkiem, podwórze gospodarcze oraz kolonia mieszkalna. W podwórzu gospodarczym znajduje się stodoła i spichlerz – oba obiekty wybudowane w 1853 r. w konstrukcji muru pruskiego, owczarnia, obora i kurnik - z końca XIX w., murowane z cegły ceramicznej, drewniany budynek gospodarczy z początku XX w. i transformator. Folwark w Nowym Dworze w obecnej formie powstał w 1 połowie XX w. W jego skład wchodzi dwór i park, podwórze gospodarcze z zabudową z początku XX w. – chlewnią, owczarnią z kuźnią, oborą i transformatorem oraz domy pracowników z 1934 r. Zachowane do dzisiaj założenie folwarczne w Radawnicy zostało ukształtowane w 2 połowie XIX w. i na początku XX w. Tworzy je pałac z parkiem, które stanowią jego dominantę kompozycyjną, kolonia mieszkalna oraz część gospodarcza zorganizowana przy dawnej drodze wewnątrzfolwarcznej – gorzelnia, obora, stodoła z muru pruskiego, chlewnia oraz budynek gospodarczy. Ten ostatni z uwagi na walory architektoniczne zasługuje na szczególną uwagę. Jest to obiekt o nierozpoznanej pierwotnej funkcji, posiadający dwie ściany kamienne i dwie z cegły ceramicznej. Jego ceglana, trójosiową elewację frontową artykułują ostrołukowe otwory, smukłe wieżyczki zwieńczone ostrosłupowymi sterczynami, wieloboczne płyciny, ceglane fryzy w formie zygzaka i kratki oraz krenelaż. Folwark w Sławianowie w obecnej formie powstał na przełomie XIX i XX w. W jego skład wchodzi dwór z parkiem oraz podwórze gospodarcze z zabudową w postaci gorzelni, obory, owczarni, stodoły, stolarni i budynku gospodarczego. Z kolei zabudowa folwarku w Wąsoszu zorganizowana jest wokół podwórza gospodarczego o kształcie zbliżonym do kwadratu, którego zachodnią ścianę stanowi dwór, wschodnią stodoła z muru pruskiego, natomiast północną i południową murowane obory. Elementem zespołu jest również park dworski usytuowany na zachód od podwórza gospodarczego.

Ważnym elementem krajobrazu kulturowego gminy są **parki**. Spośród 13 zewidencjonowanych założeń najstarszy jest park pałacowy w Radawnicy o metryce XVIII w. Pozostałe powstały w 2 połowie XIX w. Są to w większości parki lub ogrody zakładane przy zespołach dworskich i dworsko – folwarcznych (w Bielawie, Buntowie, Franciszkowie, Grodnie, Nowym Dworze, Pieczynie, Sławianowie, Skicu, Stawnicy oraz dwa w Wąsoszu). Wyjątek stanowi park wiejski w Międzybłociu, powstały pod koniec XIX w. z inicjatywy przedsiębiorcy złotowskiego Friedricha Iwańskiego, który wybudował w tej miejscowości również warsztat prefabrykatów cementowych i wytwórnię papy. 7 założeń parkowych wpisanych jest do rejestru zabytków (w Buntowie, Grodnie, Nowym Dworze, Radawnicy, Sławianowie, Skicu i Stawnicy).

Na terenie gminy Złotów znajdują się również obiekty architektury gospodarczej i przemysłowej. **Wiatrak typu holender w Dzierżążenku**, wpisany do rejestru zabytków, był wybudowany w 1905 r. i użytkowany zgodnie z przeznaczeniem do 1945 r., a po wojnie przez wiele lat wykorzystywany przez Gminną Spółdzielnię ze Złotowa jako magazyn zboża i paszy. Jest to obiekt murowany z cegły, założony na planie koła, czterokondygnacyjny, o bryle w formie ściętego stożka oraz konstrukcji dachu opartej na zachowanym pierścieniu obrotowym z listwą zębatą. Jego elewacja jest ceglana, artykułowana rozmieszczonymi symetrycznie na każdej kondygnacji otworami okiennymi z nadprożami odcinkowymi oraz dwoma otworami wejściowymi w przyziemiu. W latach 40-tych XX w. wiatrak został pozbawiony śmigłów, układu przeniesienia napędu oraz wyposażenia – maszyn i urządzeń

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

młyńskich. **Wiatrak typu holender** znajduje się również w **miejsowości Święta**. Wybudowany w 3 ćwierci XIX w. Wraz z domem młynarza i budynkiem gospodarczym tworzy zespół młyński. Jest obiektem założonym na planie koła, muryowanym z cegły w formie ściętego stożka, o czterech kondygnacjach wydzielonych gzymsami, obecnie pozbawiony śmigów. **Młyny** zlokalizowane są również w **Błękwicie** (z 1920 r.), **Radawnicy** (z pocz. XX w.), **Stawnicy** (z końca XIX w.) i **Wąsoszu** (z przełomu XIX i XX w., ob. dom nr 3). W **Nowej Świętej** znajduje się **zespół stacji kolejowej**, w skład której wchodzi dworzec (ob. dom nr 47) i dom pracowników kolei (ob. dom nr 48) – oba wybudowane w 1906 r. przy linii Złotów – Więcbork (rozebranej w 2015 r.).

Z zachowanych historycznych obiektów użyteczności publicznej wymienić należy **dawne szkoły: w Bługowie, Błękwicie, Buntowie, Górznej, Kamieniu, Kleszczynie, Krzywej Wsi, Nowej Świętej, Nowym Dworze, Rudnej, Sławianowie, Starym Dzierżaniu, Stawnicy, Świętej, Wąsoszu i Zalesiu**. Obiekty te zostały wybudowane na przełomie XIX i XX w. lub w okresie międzywojnia. Na uwagę zasługuje zespół w Buntowie z lat 20-tych XX w. – szkoła (ob. świetlica wiejska) z drewnianym podcieniem w ścianie szczytowej oraz dom nauczyciela z centralnie usytuowanym portykiem wgłębnym oraz elementami wzniesionymi w konstrukcji ryglowej - facjatą i szczytami w elewacjach bocznych. W **Kleszczynie, Błękwicie, Krzywej Wsi i Starym Dzierżaniu** znajdują się **remizy i strażnice** z drewnianymi wieżami.

Zachowana na terenie gminy Złotów zabytkowa **zabudowa mieszkalna** pochodzi w większości z 2 połowy XIX w., początku XX w. i okresu międzywojnia. Są to domy murowane, parterowe, kalenicowe, kryte najczęściej dachem dwuspadowym, sporadycznie naczółkowym, o elewacjach otynkowanych lub ceglanych, otworach okiennych i drzwiowych prostokątnych lub zamkniętych łukiem odcinkowym, niekiedy posiadające facjatę lub lukarny i skromy detal w postaci gzymsów i opasek okiennych. Kilka budynków mieszkalnych posiada starszą metrykę: w Buntowie - dom nr 20 z ok. połowy XIX w., w Kleszczynie - domy nr 2 i 27 z 1 połowy XIX w., w Skicu - domy nr 9 i 63 z 1 połowy XIX w. oraz w Świętej - domy nr 29 i 51 z 1 połowy XIX w. oraz 23 i 69, datowane na połowę XIX w. Ww. obiekty posiadają konstrukcję ryglową lub ryglowo – murowaną, w kilku przypadkach zasłoniętą tynkiem lub częściowo przebudowaną. Dom nr 23 w Świętej – ryglowy z wypełnieniem ceglany i glinianym, posiadający wnękę podcieniową w elewacji frontowej, docelowo będzie translokowany do Muzeum Kultury Ludowej w Osieku, co zostało uzgodnione z właściwym miejscowo urzędem ochrony zabytków.

Ponadto w Złotowie przy ul. Partyzantów znajduje się Zagroda Krajeńska, w której umieszczono zrekonstruowaną, **przeniesioną ze Świętej chałupę podcieniową nr 98** wpisaną do rejestru zabytków. Została ona zbudowana ok. 1800 r. Ściany zewnętrzne mają konstrukcję ryglową z ceglany i otynkowanymi wypełnieniami między drewnianymi elementami szkieletu, natomiast ściany wewnętrzne są szachulcowe. Jest to dom szerokofrontowy, z dachem dwuspadowym, deskowanymi szczytami, narożnym podcieniem i czarną kuchnią. W 1972 r. Wojewódzki Konserwator Zabytków w Koszalinie wykupił chałupę z przeznaczeniem jej na muzeum in situ jako przykład historycznego drewnianego budownictwa wiejskiego charakterystycznego dla terenu Krajny wraz z tradycyjnym wystrojem i wyposażeniem wnętrza - po remoncie obiektu urządzono w nim izbę regionalną stanowiącą filię złotowskiego muzeum. W 2010 r. chałupę rozebrano i przeniesiono do Złotowa na teren Zagrody Krajeńskiej przeznaczając ją na cele ekspozycyjno - edukacyjne. Prezentowane są w niej zabytki kultury ludowej.

Na terenie gminy Złotów zewidencjonowanych jest **30 cmentarzy**, w tym 20 ewangelickich, 8 katolickich, 1 rodowy i 1 choleryczny. Cmentarze ewangelickie powstały w większości na przestrzeni XIX w. i są nieczynne. Nekropolie katolickie w większości również

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

posiadają metrykę XIX – wieczną. Połowa z nich jest użytkowana (w Bługowie, Górznej, Radawnicy i Sławianowie). Cmentarz choleryczny założony w 2 połowie XIX w. znajduje się w Skicu, natomiast cmentarz rodowy, datowany na połowę XVIII w., zlokalizowany jest w Wąsoszu. 3 cmentarze znajdują się przy kościołach: w Kamieniu (pierwotnie ewangelickim), Radawnicy i Sławianowie. Spośród wyżej wymienionych nekropolii do rejestru zabytków wpisany jest tylko cmentarz przy kościele parafialnym p.w. św. Barbary w Radawnicy oraz cmentarz przy kościele filialnym p.w. św. Małgorzaty, dawniej ewangelickim w Kamieniu.

4.2.2. Krajobraz kulturowy

Krajobraz kulturowy gminy Złotów tworzą przede wszystkim historyczne układy ruralistyczne oraz licznie tu występujące zespoły folwarczne z dworami i parkami. Charakterystycznymi elementami tego krajobrazu są również dwa wiatraki typu holender zlokalizowane w Dzierżążenku i Świątej oraz pojedynczo zachowane domy reprezentujące XIX - wieczne budownictwo ludowe z terenu Krajny.

Najstarsze wsie to Kamień, Kleszczyna, Bługowo i Wąsosz.

Kamień (niem. Hohenfier) – wieś szlachecka należąca do klucza radawnickiego, wzmiankowana w źródłach historycznych w XIII w. Otrzymała przywilej lokacyjny od Jana Potulickiego w dniu św. Marcina w 1607 r., który zatwierdzili także późniejsi dziedzice Zygmunt oraz Andrzej Karol Grudziński. Kamień był osadą krajeńską. Istniał tu kościół katolicki p.w. św. Małgorzaty. Po I rozbiorze do wsi zaczęli napływać osadnicy niemieccy, od początku XIX w. nastąpiła ich systematyczna kolonizacja. Obecnie miejscowość ma układ zbliżony do owalnicy.

Kleszczyna (niem. Kleschin) istniała już w 1260 r. jako Klacino, a od 1546 r. jako Kleszczyno. W 1578 r. miejscowość ta należała do Czeszewskich, później do Słupskich i Sławianowskich. Ostatni z nich Przemysław Sławianowski był wówczas także właścicielem Sławianowa. Przez Kleszczynę w średniowieczu prowadził szlak handlowy z Wielkopolski do morza. Drogą tą, prowadzącą przez Łobżenicę, Złotów, Jastrowie do Kołobrzegu, przewożono przede wszystkim pszenicę z Kujaw. W związku z tym właściciele Kleszczyny w 1700 r. zbudowali duży zajazd z szopami i stajniami na 100 wozów i koni. W XVI w. obok wsi istniał folwark. W 1821 r. majątek rozparcelowano. Część ziemi przeszła w ręce Niemców. W dwudziestoleciu międzywojennym Kleszczyna była silnym ośrodkiem działalności polonijnej. W 1929 r. utworzono tu polską szkołę. Pierwotnie wieś miała układ ulicówki.

Bługowo (niem. Seehof) – wieś istniała już we wczesnym średniowieczu. W 1339 r. nabył ją niejaki Pietrasz i włączył do swych dóbr. W latach 1491 – 1536 należała do Macieja i Jana Bługowskich. W 1578 r. Bługowo przejmuje Jan Białośliwski, następnie Jan Młotkowski. Zapisy historyczne wskazują, że w 1339 r. istniała tu parafia. Wieś ma układ ulicówki.

Wąsosz (niem. Wonzow) – nazwa wsi Wąsosz pojawiła się już w 1400 r. jako Wasose, w 1496 r. znana była pod nazwą Wąsosze, w 1546 – Wąsosze, Wonsow, a nieco później Wonzoff, Wonsohoff. Pod zaborem pruskim i w okresie do 1945 r. nosiła nazwę niemiecką Wonzow. Początkowo należała do Danaborskich. W 1 połowie XVII w. do szlachcica Cichockiego, potem do dziedziców Złotowa i Krajenki. W okresie wojny północnej (1700 – 1721 r.) wieś została spustoszona przez wojska szwedzkie. Folwark sołecki w 1751 r. otrzymał przywilej od Augusta Działyńskiego. Od XVII w. istniał tu młyn wodny na rzece Głomi. Pod koniec XIX w. na terenie wsi istniały dwa folwarki z dworami.

Błękwit (niem. Blankwit) – wieś wzmiankowana jest po raz pierwszy w 1491 r. W XV w. lub wcześniej założono tu młyn, który dostarczał mąkę dla miasta i dziedziców Złotowa. Młynarze otrzymywali od dziedziców złotowskich liczne przywileje. Najstarszy z nich nadany

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

przez Jana Działyńskiego nosi datę 18.11.1692 r., następny nadany przez Ludwikę Działyńską pochodzi z 1694 r. Miejscowość należała do klucza złotowskiego. Na przestrzeni wieków zmieniała nazwę (bądź jej pisownię): 1491r. – Blankwith, 1604 – Blękwid, 1653 – Blenkwida, później Blenkwitz, Blankwid, Blankwelt, Blankwitz. W 1920 r. Paul Molenhauer wybudował nowy murowany młyn istniejący do dzisiaj. Poprzedni zbudowany był w konstrukcji szkieletowej.

Buntowo – pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z lat 1441 - 42. W 1633 r. nazywano ją Bontowem lub Bantowem. W 1537 r. jej właścicielem był Jan Buntowski. Od 1 połowy XV w. należała do klucza krajeńskiego, od 1645 r. do dóbr złotowsko – krajeńskich, od 1743 r. ponownie do klucza krajeńskiego, od 1837 r. znowu do dóbr złotowsko – krajeńskich. Ww. daty związane są z rytmią zmian w komasacji dóbr ziemi złotowskiej.

Górzna (Górno, niem. Gursen) – wieś obecnie o układzie wielodrożnicy, wzmiankowana w źródłach historycznych w 1498 r., kiedy należała do Małgorzaty Gołamskiej, późniejszej żony Mateusza Brodzińskiego, kasztelana bydgoskiego. Do 1600 r. stanowiła własność Piotra Potulickiego, który sprzedał ją Zygmuntowi Grudzińskiemu, dziedzicowi dóbr złotowskich. Przejściowo Górzna należała także do klucza radawnickiego, którego ówczesny właściciel von Osten – Sacken nabył ją od Jakuba Działyńskiego w 1719 r. Od 1752 r. ponownie weszła w skład dóbr złotowskich, które w 1820 r. przejęła królewska rodzina pruska.

Klukowo (niem. Blankenfelde) – wieś powstała w wyniku tzw. drugiej kolonizacji. Pierwsze wzmianki w dokumentach archiwalnych pochodzą z 1604 i 1618 r. We wsi był folwark należący do właścicieli majątku w Krajence oraz 5 zagród chłopskich. Pierwotny układ przestrzenny folwarku nie jest znany. Pod rządami Hohenzollernów rozwinął się w połowie XIX wieku. Od 1919 r. folwark stanowił domenę skarbu państwa.

Krzywa Wieś (niem. Krummenenfluss) – wieś szlachecka założona w XVII w., należała do klucza radawnickiego. W 1668 r. istniał tu kościół katolicki, filialny parafii w Radawnicy.

Międzybłocie (niem. Stadtbruch) – wieś powstała w 2 połowie XIX w. w wyniku osuszania rozległych błot ciągnących się do Śmiardowa. Pod koniec XIX w. powstała tu cegielnia wytwarzająca cegłę wapienną, którą przedsiębiorca ze Złotowa Friedrich Iwański rozbudował tworząc warsztat prefabrykatów cementowych i wytwórnię papy. Ponadto z jego inicjatywy las sosnowy o powierzchni ok. 8 ha został przekształcony na park, w którym znajdowały się również okazałe drzewa i krzewy z innych kontynentów. Na początku XX w. na terenie parku powstała zabudowa folwarku, który po działaniach wojennych uległ dewastacji. Przed wojną spłonęła fabryka papy.

Radawnica (niem. Radawnitz) – wzmiankowana w źródłach po raz pierwszy jako osada wiejska w 1432 r. Do 1719 r. należała do klucza złotowskiego. W tym roku nabyła ją od Jakuba Działyńskiego rodzina von Osten - Sacken. W 1812 r. dobra radawnickie przeszły na własność Józefa Grabowskiego. W 1866 r. zostały sprzedane przez jego syna Edwarda. Od tej pory często zmieniały właścicieli, od 1920 r. należały do skarbu państwa niemieckiego. W okresie międzywojnia Radawnica była silnym ośrodkiem działalności polonijnej. W 1929 r. otworzono tu polską szkołę. Obecnie wieś ma układ dwuulicowy.

Rudna (niem. Ruden) – wieś szlachecka należąca do klucza złotowskiego. Józef Działyński nadał przywilej sołectwu w 1732 r. Ma układ owalniczy.

Skic (niem. Kietz) – folwark wzmiankowany w źródłach w 1430 r. W 1537 r. pojawiła się pierwsza wzmianka jednocześnie o wsi i folwarku. Przez kilkaset lat Skic był ośrodkiem kompleksu folwarków znanych pod nazwą klucza skickiego, który był własnością Skickich, Mościckich, Podolskich, Działyńskich. Znaczniejszy rozwój miejscowości nastąpił w XIX w. Istniały tu wówczas gorzelnia, browar i młyn wodny. W okresie międzywojennym Skic był

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ŻŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

jednym z ważniejszych ośrodków życia polonijnego. W 1929 r. otworzono tu szkołę polską. Wieś ma układ ulicowy.

Sławianowo (niem. Sławianowo) – wieś o układzie ulicówki rozciąga się wzdłuż rynnowego Jeziora Sławianowskiego, jednego z największych na Krajnie. Wzmiankowana w źródłach w 1493 r. W 1498 r. dziedzicem Sławianowa był Jan Sławianowski. W 1578 r. należało ono do trzech braci Sławianowskich: Andrzeja, Przeclawa i Sebastiana oraz do Wojciecha Czeszewskiego. Od XVII w. stanowiło kolejno własność: Potulickich, Grudzińskich, Działyńskich oraz Hohenzollernów. W 1921 r. dobra złotowskie, w skład których wchodziło Sławianowo, upaństwowiono i przeznaczono na parcelację między niemieckich kolonistów.

Stawnica (niem. Stewnitz) - wieś o układzie ulicowym, wzmiankowana w 1491 r. jako Stawnicza. Na skraju wsi nad Głomią w XVI w. wzniesiono młyn o dwóch kołach, któremu Augustyn Działyński nadał przywilej 29 stycznia 1754 r. W XVIII w. powstał folwark. Wieś należała do klucza złotowskiego. W okresie międzywojennym rozwijał się tu silnie ruch polonijny. W 1929 r. otworzono polską szkołę.

Święta (niem. Schwente) - wieś szlachecka należąca do klucza złotowskiego, wzmiankowana w źródłach w XV w. Z rozmieszczenia starych zagród i chałup wynika, że wieś była ulicówką o zwartej, symetrycznej zabudowie po obu stronach traktu. Obecnie jest to wielodrożnica. Miejscowość uległa kilkakrotnie zniszczeniu, w następstwie którego miała miejsce jej kolonizacja w 1732 i 1752 r. Niemieccy sołtysi otrzymywali przywileje pod warunkiem obsadzenia pustych działek. Wieś w owym czasie dzieliła się na dwie części: polską i niemiecką. Każda część miała swojego sołtysa. Jej obecny układ nosi interesujące ślady przemian spowodowanych etnicznym zróżnicowaniem.

Zalesie (niem. Petzin) - wieś o układzie wielodrożnicy, wzmiankowana w XVI w. W XIX w. większość mieszkańców była wyznania ewangelickiego, a Zalesie należało do parafii w Tarnówce. W 1868 r. istniał tu zbór ewangelicki, na jego miejscu w 1884 r. wybudowano nowy kościół.

4.2.3. Zabytki nieruchomości wpisane do rejestru zabytków – wykaz

lp.	miejscowość	obiekt	datowanie	nr rejestru zabytków i data wpisu
1	Bługowo	kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. św. Jakuba Apostoła z terenem przykościelnym	I. 1864 - 1869	177/Wlkp/A decyzja z dnia 04.06.2004 r.
2	Buntowo	park dworski	2 poł. XIX w.	A – 518 decyzja z dnia 22.04.1985 r.
3	Dzierżążenko	wiatrak holender	1905 r.	122 decyzja z dnia 04.11.1956 r.
4	Grodno	– dwór – kuźnia – park w zespole dworsko – parkowym	poł. XIX w. k. XIX w. poł. XIX w.	211/Wlkp/A decyzja z dnia 14.12.2004 r.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

5	Kamień	<ul style="list-style-type: none"> – kościół ewangelicki ob. rzymskokatolicki filialny p.w. św. Małgorzaty – dzwonnica – cmentarz przykościelny w zespole kościoła p.w. św. Małgorzaty 	1803 r. 1 poł. XIX w. 1803 r.	175/Wlkp/A decyzja z dnia 02.04.1959 r. i 31.05.2004 r. (kościół) oraz 175/Wlkp/A decyzja z dnia 31.05.2004 r. (dzwonnica, cmentarz)
6	Kleszczyna	kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki filialny p.w. Chrystusa Króla	1876 – 1879 r.	501 decyzja z dnia 25.11.1965 r.
7	Krzywa Wieś	kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki filialny p.w. św. Małgorzaty z kamiennym ogrodzeniem i otoczeniem (teren przykościelny)	1913 – 1914 r.	987/Wlkp/A decyzja z dnia 18.04.2016 r.
8	Nowy Dwór	park dworski	2 poł. XIX w.	A-418 decyzja z dnia 12.03.1982 r.
9	Radawnica	<ul style="list-style-type: none"> – kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. św. Barbary – cmentarz przykościelny w zespole kościoła parafialnego p.w. św. Barbary 	1887 – 1888 r. 2 poł. XIX w.	515/Wlkp/A decyzja z dnia 05.06.2007 r.
10	Radawnica	kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki pomocniczy p.w. św. Stanisława Kostki z terenem przykościelnym	1927 – 1928 r.	516/Wlkp/A decyzja z dnia 05.06.2007 r.
11	Radawnica	<ul style="list-style-type: none"> – pałac – park w zespole pałacowo - parkowym 	ok. 1775 r., poł. XIX w. XVIII – pocz. XX w.	503 decyzja z dnia 25.11.1965 r. 503 decyzja z dnia 25.11.1965 r. oraz A-419 decyzja z dnia 12.03.1982 r.
12	Skic	park dworski	2 poł. XIX w.	A-520 decyzja z dnia 22.04.1985 r.
13	Sławianowo	kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. św. Jakuba Apostoła	1806 r.	186 decyzja z dnia 02.04.1959 r.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

14	Sławianowo	park dworski	XIX/XX w.	A-521 decyzja z dnia 22.04.1985 r.
15	Stawnica	park dworski	3 ćw. XIX w.	A- 460 decyzja z dnia 11.10.1983 r.
16	Zalesie	kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki filialny p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa	1884 r.	1089/Wlkp/A decyzja z dnia 03.06.2020 r.

Prace prowadzone przy zabytkach nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków – budynkach, cmentarzach, założeniach parkowych - wymagają uzyskania pozwolenia Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

4.2.4. Zabytki nieruchome ujęte w gminnej ewidencji zabytków

Zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840) gminna ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami.

Ujęcie obiektu w gminnej ewidencji zabytków nie jest formą prawnej ochrony zabytków. Jednakże cytowana wyżej ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (art. 19) nakłada obowiązek uwzględnienia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy czy decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, ochrony zabytków nieruchomych, m. in. znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

Ponadto dla obiektu znajdującego się w gminnej ewidencji zabytków istnieje obowiązek uzgodnienia przez właściwy organ architektoniczno - budowlany z organem ochrony zabytków decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzji o warunkach zabudowy - zgodnie art. 53 i 60 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 503) oraz uzgodnienia pozwolenia na budowę i rozbiórkę - zgodnie z art. 39 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2351 ze zm.).

Gminna ewidencja zabytków nieruchomości gminy Złotów została wykonana w 2012 r.

Ogólne wytyczne konserwatorskie, które powinny być uwzględniane przy remontach ww. budynków to:

- zachowanie ich bryły, gabarytów i proporcji,
- zachowanie historycznego wyglądu elewacji, w tym rozmieszczenia i kształtu otworów okiennych i drzwiowych oraz dekoracji architektonicznej,
- zachowanie w możliwie największym zakresie historycznych elementów zarówno konstrukcyjnych, jak i wykończeniowych, w tym oryginalnych elementów wystroju wnętrza (klatki schodowe, posadzki, polichromie, sztukaterie),
- stosowanie tradycyjnych materiałów budowlanych.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

Roboty budowlane, prace remontowe, konserwatorskie, restauratorskie przy zabytkach nieruchomych ujętych w gminnej ewidencji zabytków wymagają uzgodnienia z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

WYKAZ OBIEKTÓW UJĘTYCH W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW GMINY ZŁOTÓW

* obiekty wpisane do rejestru zabytków zostały podkreślone

BŁUGOWO

1. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO P.W. ŚW. JAKUBA APOSTOŁA
 - kościół, mur., 1864 – 1869 r.
 - budynek gospodarczy, mur., pocz. XX w.
2. SZKOŁA, nr 31, mur., 1 ćw. XX w.
3. DOM nr 8, mur., ok. 1900 r.
4. DOM nr 10, mur., pocz. XX w.
5. DOM nr 22, mur., 1931 r.
6. DOM nr 23, mur., ok. 1900 r.
7. DOM nr 28, mur., 1914 r.
8. DOM nr 37, mur., 1902 r.
9. DOM nr 38, mur., l. 30 – te XX w.
10. CMENTARZ KATOLICKI, poł. XIX w.

BŁĘKWIT

11. KAPLICA, mur., ok. poł. XIX w.
12. ZESPÓŁ SZKOŁY
 - szkoła, ob. dom nr 22, mur. 1 ćw. XX w.
 - budynek gospodarczy, mur., pocz. XX w.
13. REMIZA, mur./drewno, l. 20 – te XX w.
14. MŁYN, mur., 1920 r.
15. ZAGRODA nr 1
 - dom, dawna młynarzówka, mur., 1910 – 1920 r.
 - zabudowania gospodarcze, mur., l. 20 – te XX w.
16. DOM nr 2, mur./ryglowy, pocz. XX w.
17. DOM nr 8, mur./ryglowy/ drewno, pocz. XX w.
18. DOM nr 9, mur., pocz. XX w.
19. DOM nr 15, mur., l. 20, 30 - te XX w.
20. DOM nr 18, mur., 1 ćw. XX w.
21. DOM nr 25, mur., l. 20, 30 - te XX w.
22. DOM nr 27, mur., pocz. XX w.
23. DOM nr 31-32, mur., l. 20, 30 - te XX w.
24. DOM nr 33, mur., l. 20, 30 - te XX w.
25. DOM nr 38, mur., l. 20, 30 - te XX w.
26. DOM nr 41, mur., 1 ćw. XX w.
27. DOM nr 45, mur., ok. 1910 r.
28. ZAGRODA nr 47
 - dom, mur., pocz. XX w., przebudowany
 - budynek gospodarczy, mur., pocz. XX w.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

BIELAWA

29. ZAŁOŻENIE DWORSKO-PARKOWE

- dwór, mur., k. XIX w.
- park dworski, k. XIX w.

BUNTOWO

30. ZESPÓŁ DWORSKO – FOLWARCZNO – PARKOWY

- dwór, mur., XIX/XX w.
- budynek gospodarczy, mur./drewno, 1 ćw. XX w.
- spichlerz, ryglowy, 1853 r.
- stodoła, ryglowy, 1853 r.
- kurnik, mur., k. XIX w.
- obora, mur., k. XIX w.
- transformator, mur., l. 20, 30 – te XX w.
- owczarnia z oborą, mur., k. XIX w.
- domy mieszkalne pracowników folwarcznych
 - dom nr 39, mur., 1935 r.
 - dom nr 40, mur., l. 20 – te XX w.
 - dom nr 41, mur., l. 20 – te XX w.
 - dom nr 42, mur., 1912 r.
 - dom nr 43, mur., 1 ćw. XX w.
 - park dworski, 2 poł. XIX w.

31. SZKOŁA, ob. dom nr 1, mur., pocz. XX w.

32. ZESPÓŁ SZKOŁY

- szkoła, ob. świetlica wiejska, mur./ryglowy, l. 20 – te XX w.
- dom nauczyciela, ob. dom nr 3, mur./ryglowy, l. 20 – te XX w.

33. ZAGRODA nr 4

- dom, mur., l.30 - te XX w.
- obora, mur., 1935 r.

34. DOM nr 19, mur., 1903 r.

35. DOM nr 20, mur./ryglowy, ok. poł. XIX w.

36. CMENTARZ EWANGELICKI, nieczynny, poł. XIX w.

DZIERŻĄZENKO37. WIATRAK, mur., 1888 r.**DZIERŻĄŻNO (NOWE DZIERŻĄŻNO)**

38. CMENTARZ EWANGELICKI, nieczynny, poł. XIX w.

FRANCISZKOWO

39. DOM nr 4, mur., 1929 r.

40. DOM nr 12, mur., 1932 r.

41. DOM nr 13, mur., 1932 r.

42. DOM nr 14, mur., 1 ćw. XX w.

43. DOM nr 15, mur., 1 ćw. XX w.

44. ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWY

- budynek gospodarczy, mur., k. XIX w.
- park krajobrazowy, 2 poł. XIX w.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

GÓRZNA

45. KOŚCIÓŁ FILIALNY P.W. MB NIEUSTAJĄCEJ POMOCY, mur., 1939 r.
46. KOŚCIÓŁ EWANGELICKI, ob. sala gimnastyczna, mur., 2 poł. XIX w.
47. SZKOŁA, ob. świetlica wiejska nr 12, mur., ok. 1900 r.
48. POCZTA, ob. dom nr 84, mur., pocz. XX w.
49. ZESPÓŁ FOLWARCZNY
 - stajnia ze stodołą, ob. budynek mieszkalno-gosp. nr 74 – 75, mur., 4 ćw. XIX w.
 - budynek inwentarski ze stodołą, ob. mieszkalno-gosp. nr 72 – 73, mur., 1910 r.
 - stodoła, ob. budynek mieszkalny nr 36, mur., pocz. XX w.
 - dom nr 40, mur., 1 ćw. XX w.
50. DOM nr 9, mur., pocz. XX w.
51. DOM nr 10, mur., pocz. XX w.
52. DOM nr 11, mur., pocz. XX w.
53. DOM nr 82 – 83, mur., pocz. XX w.
54. DOM nr 87, mur., pocz. XX w.
55. ZAGRODA nr 102
 - dom, mur., pocz. XX w.
 - budynek gospodarczy, mur., pocz. XX w.
56. CMENTARZ KATOLICKI, czynny, 1841 r.
57. CMENTARZ EWANGELICKI, nieczynny, poł. XIX w.

GRODNO

58. ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWY
 - dwór, mur., poł. XIX w.
 - kuźnia, mur., k. XIX w.
 - park dworski, XIX w.

GRUDNA

59. CMENTARZ EWANGELICKI, nieczynny, 1 poł. XIX w.
60. CMENTARZ EWANGELICKI, nieczynny, poł. XIX w.

JÓZEFOWO

61. DOM nr 11, mur., 1 ćw. XX w.
62. CMENTARZ EWANGELICKI, nieczynny, poł. XIX w.

KACZOCHY

63. ZESPÓŁ FOLWARCZNY
 - dom nr 8, mur., 1 ćw. XX w.
 - chlewnia, mur., 1865 r.

KAMIEŃ

64. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA FILIALNEGO P.W. ŚW. MAŁGORZATY
 - kościół, ryglowy, 1803 r.
 - dzwonnica, drewno, 2 poł. XIX w.
 - cmentarz przykościelny, nieczynny, 1803 r.
65. SZKOŁA, ob. dom nr 18, mur., pocz. XX w.
66. DOM nr 2, mur., ok. 1900 r.
67. DOM nr 5, mur., 1900 - 1910 r.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

68. DOM nr 7, mur./drewno, 1 ćw. XX w.
69. DOM nr 10, mur./ryglowy, 1 ćw. XX w.
70. DOM nr 17, mur., l.20 - te XX w.
71. DOM nr 26, mur., XIX/XX w.
72. ZAGRODA nr 30
 - dom, mur., 1 ćw. XX w.
 - budynek gospodarczy, mur., 1 ćw. XX w.
73. DOM nr 31, mur., ok. 1930 r.
74. ZAGRODA nr 39
 - dom, mur., 1 ćw. XX w.
 - budynek gospodarczy, mur., 1 ćw. XX w.
75. DOM nr 40, mur./drewno, 1 ćw. XX w.
76. DOM nr 43, mur., ok. 1930 r.
77. ZAGRODA nr 44
 - dom, mur., 1 ćw. XX w.
 - budynek gospodarczy, mur., 1936 r.
78. DOM nr 48, mur., pocz. XX w.
79. DOM nr 49, mur., 1 ćw. XX w.
80. DOM nr 52, mur., l. 20-te XX.
81. CMENTARZ EWANGELICKI, nieczynny, XIX/XX w.

KLESZCZYNA

82. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA FILIALNEGO P.W. CHRYSYTA KRÓLA
 - kościół, ryglowy, 1873 - 76 r.
 - dzwonnica, drewno, 2 poł. XIX w.
83. KAPLICZKA, mur., 2 poł. XIX w.
84. SZKOŁA, ob. dom nr 51, mur., k. XIX w.
85. REMIZA, mur., 1 ćw. XX w.
86. DOM nr 1, mur., l. 20, 30 – te XX w.
87. DOM nr 2, ryglowy, 1 poł. XIX w.
88. DOM nr 6, mur., l. 20, 30 – te XX w.
89. DOM nr 10, mur., l. 20 - te XX w.
90. DOM nr 15, mur., 2 poł. XIX w.
91. DOM nr 22, mur., 1921 r.
92. DOM nr 27, ryglowy, 1 poł. XIX w.
93. DOM nr 31, mur., 2 poł. XIX w.
94. DOM nr 37, mur., l. 20 - te XX w.
95. DOM nr 54, mur., k. XIX w.
96. DOM nr 56, mur., k. XIX w.
97. DOM nr 59, mur., 1903 r.
98. DOM nr 65, mur., l. 30 - te XX w.
99. DOM nr 68, mur., 1906 r.
100. DOM nr 69, mur., 1929 r.
101. DOM nr 83, mur., pocz. XX w.
102. DOM nr 87, mur., pocz. XX w.
103. DOM nr 88, mur., 1928 r.
104. DOM nr 97, mur., l. 20, 30 – te XX w.
105. CMENTARZ EWANGELICKI, nieczynny, poł. XIX w.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

KLUKOWO

106. ZESPÓŁ FOLWARCZNY
- budynek gospodarczy, mur., 1 ćw. XX w.
 - budynek gospodarczy, mur., 1906 r.
107. ZAGRODA nr 4
- dom, mur., 1 ćw. XX w.
 - budynek gospodarczy, mur., 1 ćw. XX w.
108. DOM nr 5, mur., pocz. XX w.
109. ZAGRODA nr 6
- dom, mur., 1 ćw. XX w.
 - budynek gospodarczy, mur., 1 ćw. XX w.

KOBYLNIK

110. ZAGRODA nr 36
- dom, mur., l. 20 – te XX w.
 - budynek gospodarczy, mur., l. 20 – te XX w.

KRZYWA WIEŚ

111. KOŚCIÓŁ FILIALNY P.W. ŚW. MAŁGORZATY, mur., 1914 r.
112. SZKOŁA, ob. dom nr 10, mur., 1 ćw. XX w.
113. STRAŻNICA, mur./drewno, l. 20 – te XX w.
114. DOM nr 2, mur., pocz. XX w.
115. DOM nr 4, mur., 1934 r.
116. DOM nr 9, mur., ok. 1920 r.
117. DOM nr 13, mur., l. 20 - te XX w.
118. DOM nr 15, mur., l. 20 - te XX w.
119. DOM nr 20, mur., pocz. XX w.
120. DOM nr 21, mur., l. 20 - te XX w.
121. DOM nr 27, mur., l. 20 - te XX w.
122. DOM nr 29, mur., pocz. XX w.
123. BUDYNEK GOSPODARCZY, dz. nr ew. 112, mur., 1 ćw. XX w.
124. CMENTARZ EWANGELICKI, poł. XIX w.

MIĘDZYBŁOCIE

125. PARK WIEJSKI, k. XIX w.

ŁOPIENKO

126. DWÓR, mur., ok. 1910 r.

NOWA ŚWIĘTA

127. ZESPÓŁ SZKOŁY
- szkoła, ob. sala wiejska i dom nr 20, mur., l. 20, 30 – te XX w.
 - dzwonnica, drewno, l. 20, 30 – te XX w.
128. ZESPÓŁ STACJI KOLEJOWEJ
- dworzec, ob. dom nr 47, mur., 1906 r.
 - dom pracowników kolei nr 48, mur., 1906 r.
129. DOM nr 19, mur., 1910 – 1920 r.
130. DOM nr 23, mur., l. 20 - te XX w.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

- 131. DOM nr 27, mur., 1 ćw. XX w.
- 132. DOM nr 28, mur., k. XIX w.
- 133. DOM nr 30, mur., l. 20, 30 – te XX w.
- 134. DOM nr 34, mur., 1 ćw. XX w.
- 135. DOM nr 37, mur., k. XIX w.
- 136. KAPLICZKA CMENTARNA, mur., 1916 r.
- 137. CMENTARZ KATOLICKI, nieczynny, poł. XIX w.

NOWY DWÓR

- 138. SZKOŁA, mur., l. 20 – te XX w.
- 139. ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWO – FOLWARCZNY
 - dwór, ob. dom nr 11, mur., pocz. XX w.
 - park dworski, poł. XIX w.
 - podwórze folwarczne
 - chlewnia, mur., pocz. XX w.
 - owczarnią wraz z kuźnią, mur., pocz. XX w.
 - transformator z hydrofornią, mur., pocz. XX w.
 - obora, mur., pocz. XX w.
 - kolonia mieszkalna z chlewikami
 - dom nr 5, mur., 1934 r.
 - dom nr 6, mur., 1934 r.
 - dom nr 7, mur., 1934 r.
 - dom nr 8, mur., 1934 r.
- 140. CMENTARZ EWANGELICKI, pocz. XX w.

NOWINY

- 141. ZESPÓŁ FOLWARCZNY
 - rządcówka, ob. dom nr 2, mur., XIX/XX w.
 - obora, mur., XIX/XX w.
 - dom robotników folwarcznych, ob. dom nr 3, mur., XIX/XX w.
 - dom robotników folwarcznych, czworak, ob. dom nr 8, mur., XIX/XX w.
 - dom robotników folwarcznych, czworak, ob. dom nr 9, mur., XIX/XX w.

PIECZYN

- 142. ZESPÓŁ DWORSKO – FOLWARCZNY
 - dwór, ob. dom nr 5, mur., poł. XIX w.
 - stodoła, mur., 1896 r.
 - dom robotników folwarcznych, ob. dom nr 1, mur., XIX/XX w.
 - dom robotników folwarcznych z bud. gosp., ob. dom nr 2, mur., XIX/XX w.
 - dom robotników folwarcznych, ob. dom nr 3, mur., 1 ćw. XX w.
 - ogród dworski, 2 poł. XIX w.

PIECZYNEK

- 143. ZESPÓŁ FOLWARCZNY
 - owczarnia i chlewnia, mur., 4 ćw. XIX w.
 - stodoła, drewno, l. 30 – te XX w.
 - dom robotników folwarcznych, ob. dom nr 5, mur., 4 ćw. XIX w.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ŻŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

RADAWNICA

144. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO P.W. ŚW. BARBARY
- kościół parafialny p.w. św. Barbary, mur., 1887 – 1888 r.
 - plebania, mur., pocz. XX w.
 - cmentarz przykościelny z bramą, poł. XIX w.
145. KOŚCIÓŁ POMOCNICZY P.W. ŚW. STANISŁAWA KOSTKI, mur., 1927 – 1928 r.
146. ZESPÓŁ PAŁACOWO – PARKOWO – FOLWARCZNY
- pałac, mur., 2 poł. XVIII w./poł. XIX w.
 - gorzelnia, mur., pocz. XX w.
 - obora, ob. budynek mieszkalno – gospodarczy, mur., 2 poł. XIX w.
 - chlewnia, mur., 2 poł. XIX w.
 - stodoła, ryglowa, 2 poł. XIX w.
 - budynek gospodarczy, mur., 2 poł. XIX w.
 - dom, ul. Uniwersytecka 2, mur., 2 poł. XIX w.
 - dom, ul. Żłotowska 4, mur., l. 30 – te XX w.
 - dom, ul. Żłotowska 5 – 7, mur., l. 30 – te XX w.
 - dom, ul. Żłotowska 6, mur., l. 30 – te XX w.
 - park pałacowy, XVIII – pocz. XX w.
147. KAPLICZKA, ul. Mostowa/ul. Kościelna, mur., 4 ćw. XIX w.
148. CMENTARZ KATOLICKI, ul. Cmentarna, poł. XIX w.
149. CMENTARZ EWANGELICKI, ul. Żłotowska, 1930 r.

ul. Człuchowska

150. DOM nr 3, mur./drewno/ryglowy, ok.1920 r.

ul. Kościelna

151. DOM nr 6, mur., l. 20 - te XX w.
152. DOM nr 7, mur., l. 20 - te XX w.
153. DOM nr 10, mur., ok. 1930 r.
154. ZAGRODA nr 11
- dom, mur., l. 20 - te XX w.
 - obora, mur., 1927 r.
155. DOM nr 16, mur., l. 30 - te XX w.
156. DOM Nr 35, mur., l. 20 - te XX w.

ul. Młyńska

157. MŁYN, mur., pocz. XX w.
158. DOM nr 1, mur., l. 30 – te XX w.
159. DOM nr 3, mur., l. 30 – te XX w.
160. DOM nr 17, mur., l. 20 – te XX w.
161. DOM nr 23, mur., l. 20 - te XX w.
162. DOM Nr 29, mur., pocz. XX w.
163. ZAGRODA nr 33
- dom, mur., l. 30 – te XX w.
 - budynek gospodarczy, mur. l. 30 – te XX w.
164. DOM nr 45, mur., l. 20 - te XX w.
165. DOM nr 51, mur., 1 ćw. XX w.
166. DOM nr 53, mur., 1 ćw. XX w.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

167. BUDYNKI GOSPODARCZE nr 57, mur., l. 30 – te XX w.

ul. Pocztowa

168. ZAGRODA nr 1

- dom, mur., l. 30 – te XX w.
- budynek gospodarczy, mur., l. 30 – te XX w.

169. ZAGRODA nr 3

- dom, mur., l. 30 – te XX w.
- budynek gospodarczy, mur., l. 30 – te XX w.

170. ZAGRODA nr 5

- dom, mur., l. 30 – te XX w.
- budynek gospodarczy, mur., l. 30 – te XX w.

171. DOM nr 7, mur., l. 30 – te XX w.

ul. Złotowska

172. ZAGRODA nr 2

- dom, mur., l. 20 – te XX w.
- budynek gospodarczy, mur., l. 20 – te XX w.

RUDNA

173. SZKOŁA, ob. dom, mur., pocz. XX w.

174. DZWONNICA, drewno, l. 20, 30 – te XX w.

175. DOM nr 2, mur., l. 20 – te XX w.

176. DOM nr 4, mur., 4 ćw. XIX w.

177. DOM nr 11, mur., l. 20, 30 – te XX w.

178. DOM nr 24, mur., 1 ćw. XX w.

179. DOM nr 25, mur., l. 20, 30 – te XX w.

180. CMENTARZ EWANGELICKI, nieczynny, poł. XIX w.

SŁAWIANOWO

181. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO P.W. ŚW. JAKUBA APOSTOŁA

- kościół parafialny p.w. św. Jakuba Apostoła, ryglowy, 1806 r.
- dzwonnica, drewno, 1858 r.
- plebania, mur., pocz. XX w.
- budynek gospodarczy, mur., XIX w.
- kapliczka cmentarna, mur, XIX/XX w.
- cmentarz katolicki przykościelny, czynny, pocz. XIX w.

182. KAPLICZKA, mur., 1851 r.

183. ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWO – FOLWARCZNY

- dwór, mur., pocz. XX w.
- gorzelnia, mur., 1902 r.
- budynek gospodarczy, mur., ok. 1900 r.
- stolarnia, mur./drewno, 1895 r.
- stodoła, drewno, 1915 r.
- obora, mur., ok. 1900 r.
- owczarnia, mur., ok. 1900 r.
- park dworski, XIX/XX w.

184. SZKOŁA, ob. dom nr 28, mur., 1 ćw. XX w.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

- 185. DOM nr 14, mur., 1936 r.
- 186. DOM nr 18, mur., ok. 1920 r.
- 187. DOM nr 23, mur., 1 ćw. XX w.
- 188. DOM nr 24, mur., ok. 1900 r.
- 189. DOM nr 25, mur., XIX/XX w.
- 190. DOM nr 29, mur. l. 30 – te XX w.
- 191. DOM nr 30, mur. l. 30 – te XX w.

SKIC

- 192. ZESPÓŁ FOLWARCZNY
 - gorzelnia, mur., 1900 r.
 - magazyn zbożowy, mur., 1 ćw. XX w.
 - budynek gospodarczy, mur., 1875 r.
 - dom nr 5, mur., l. 20 – te XX w.
 - dom nr 67, mur., pocz. XX w.
 - dom nr 68, mur. l. 20, 30 – te XX w.
 - dom nr 69, mur., pocz. XX w.
 - park dworski, 2 poł. XIX w.
- 193. DOM nr 6, mur., pocz. XX w.
- 194. DOM nr 7, mur., ok. 1920 r.
- 195. DOM nr 9, ryglowy, 1 poł. XIX w.
- 196. DOM nr 16, mur., l. 20, 30 – te XX w.
- 197. ZAGRODA nr 17
 - dom, mur., ok. 1912 r.
 - obora, mur., ok. 1912 r.
- 198. DOM nr 26, mur., l. 20, 30 – te XX w.
- 199. DOM nr 27, mur., l. 20, 30 – te XX w.
- 200. DOM nr 43, mur., ok. 1920 r.
- 201. DOM nr 47, mur., l. 20 – te XX w.
- 202. DOM nr 53, mur., ok. 1920 w.
- 203. DOM nr 63, ryglowy, 1 poł. XIX w.
- 204. CMENTARZ EWANGELICKI, nieczynny, pocz. XX w.
- 205. CMENTARZ EPIDEMICZNY, 2 poł. XIX w.

STARE DZIERŻĄNO

- 206. ZESPÓŁ DWORSKI
 - dwór, ob. dom nr 3, mur., ok. 1900 r.
 - budynek gospodarczy, mur., pocz. XX w.
- 207. SZKOŁA, ob. dom nr 21, mur., pocz. XX w.
- 208. STRAŻNICA, mur./drewno, l. 20 – te XX w.
- 209. DOM nr 10, mur., pocz. XX w.
- 210. DOM nr 12, mur., pocz. XX w.
- 211. ZAGRODA nr 15
 - dom, mur., pocz. XX w.
 - budynek gospodarczy, mur., pocz. XX w.
- 212. DOM nr 16, mur., pocz. XX w.
- 213. DOM nr 17, mur., pocz. XX w.
- 214. ZAGRODA nr 18

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

- dom, mur., XIX/XX w.
- budynek gospodarczy, mur., XIX/XX w.
- 215. DOM nr 19, mur., pocz. XX w.
- 216. DOM nr 20, mur., k. XIX w.
- 217. DOM nr 23, mur., pocz. XX w.
- 218. DOM nr 27, mur., k. XIX w.
- 219. DOM nr 28, mur., k. XIX w.
- 220. CMENTARZ EWANGELICKI, nieczynny, pocz. XIX w.

STAWNICA

- 221. ZESPÓŁ FOLWARCZNY
 - budynek gospodarczy, mur., XIX/XX w.
 - budynek gospodarczy, mur., XIX/XX w.
 - stodoła, mur., XIX/XX w.
 - obora, mur., XIX/XX w.
 - transformator, l. 30 – te XX w.
 - park dworski, k. XIX w.
- 222. SZKOŁA, mur., l. 20 - te XX w.
- 223. KAPLICZKA, mur., pocz. XX w.
- 224. DOM nr 9, mur., pocz. XX w.
- 225. DOM nr 17, mur., pocz. XX w.
- 226. DOM nr 18, mur., ok. 1930 r.
- 227. DOM nr 32, mur., pocz. XX w.
- 228. DOM nr 47, mur./ryglowy/drewno, 2 poł. XIX w.
- 229. DOM nr 53, mur., ok. 1911 r.
- 230. MŁYN, mur., k. XIX w.
- 231. CMENTARZ EWANGELICKI, nieczynny, poł. XIX w.

ŚWIĘTA

- 232. SZKOŁA, ob. budynek nr 86, mur., ok. 1900 r.
- 233. SZKOŁA, ob. plebania Parafii Rzymskokatolickiej p.w. św. Jana Chrzciciela w Świętej, nr 16, drewno, l. 20 – te XX w.
- 234. KUŹNIA, nr 71, mur., 2 poł. XIX w.
- 235. ZESPÓŁ MŁYŃSKI
 - młyn – wiatrak holender, mur., 3 ćw. XIX w.
 - dom młynarza, ob. dom nr 46b, mur., 3 ćw. XIX w.
 - budynek mieszkalno – gospodarczy, ob. dom nr 46a, mur., 3 ćw. XIX w.
- 236. ZESPÓŁ FOLWARCZNY I
 - dom właściciela, ob. biura i dom nr 116, mur., 3 ćw. XIX w.
 - kuźnia, warsztat, ob. bud. gosp., mur., 3 ćw. XIX w.
 - obora, ob. chlewnia, mur., 3 ćw. XIX w.
 - dom robotników folwarcznych, ob. dom nr 118, mur., 3 ćw. XIX w.
- 237. ZESPÓŁ FOLWARCZNY II
 - dom właściciela, ob. dom nr 60, mur., 3 - 4 ćw. XIX w.
 - stajnia, mur., 3 - 4 ćw. XIX w.
 - stajnia - obora, mur., 3 - 4 ćw. XIX w.
 - obora z mieszkaniem robotników folwarcznych, mur., 3 - 4 ćw. XIX w.
 - kuźnia, ob. warsztat, mur., 3 - 4 ćw. XIX w.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

- 238. DOM nr 3, mur., k. XIX w.
- 239. DOM nr 8, mur., 1910 – 1920 r.
- 240. DOM nr 9, mur., l. 30 – te XX w.
- 241. DOM nr 10, mur., pocz. XX w.
- 242. DOM nr 11, mur., pocz. XX w.
- 243. DOM nr 12, mur., 1 ćw. XX w.
- 244. DOM nr 21, mur., ok. 1900 r.
- 245. DOM nr 23, ryglowy, ok. 1850 r.
- 246. DOM nr 24, mur., pocz. XX w.
- 247. DOM nr 26, mur., 2 poł. XIX w., otynkowany
- 248. DOM nr 27, mur., pocz. XX w., otynkowany
- 249. DOM nr 28, mur., 1 ćw. XX w., przebudowany
- 250. DOM nr 29, ryglowy/mur., 1 poł. XIX w.
- 251. DOM nr 32, ob. poczta, mur., pocz. XX w./1921 r.
- 252. DOM nr 51, ryglowy/tynk., 1 poł. XIX w., przebudowany
- 253. DOM nr 55, mur., k. XIX w., przebudowany
- 254. DOM nr 64, mur., pocz. XX w.
- 255. DOM nr 69, mur./ryglowy, ok. poł. XIX w.
- 256. DOM nr 75, mur., pocz. XX w.
- 257. DOM nr 76, mur./głina, k. XIX w.
- 258. DOM nr 77, mur., ok. 1900 r.
- 259. DOM nr 79, mur., pocz. XX w.
- 260. DOM nr 80, mur., ok. 1900 r.
- 261. DOM nr 88, mur., 1 ćw. XX w.
- 262. DOM nr 89, mur., 1 ćw. XX w.
- 263. ZAGRODA nr 96
 - dom, mur., pocz. XX w.
 - budynki gospodarcze, ryglowy/głina, pocz. XX w.
- 264. CMENTARZ EWANGELICKI, poł. XIX w., dz. nr 499
- 265. CMENTARZ KATOLICKI, nieczynny, pocz. XX w.
- 266. CMENTARZ EWANGELICKI, poł. XIX w., dz. nr 632

WAŚOSZ

- 267. ZESPÓŁ DWORSKO - PARKOWO – FOLWARCZNY I
 - dwór, ob. dom nr 1, mur., pocz. XX w.
 - budynek gospodarczy, mur., pocz. XX w.
 - obora, mur., XIX/XX w.
 - obora, mur., XIX/XX w.
 - stodoła, mur./ryglowy, pocz. XX w.
 - dom nr 2, mur., 4 ćw. XIX w.
 - park, 2 poł. XIX w.
- 268. ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWO – FOLWARCZNY II
 - dwór, ob. dom nr 16, mur., ok. 1880 r.
 - ogród, 2 poł. XIX w.
- 269. MŁYN, ob. dom nr 3, mur., XIX/XX w.
- 270. SZKOŁA, ob. dom nr 5, mur., l. 20, 30 – te XX w.
- 271. KAPLICZKA, mur., XIX/XX w.
- 272. DOM nr 6, mur., 1 ćw. XX w.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

273. CMENTARZ RODOWY, nieczynny, poł. XVIII w.
274. CMENTARZ EWANGELICKI, nieczynny, poł. XIX w.

WIELATOWO

275. ZESPÓŁ FOLWARCZNY
- rządówka, ob. dom nr 5, mur., pocz. XX w.
 - obora, ob. biura i magazyny, mur., 1934 r.
 - budynek gospodarczy (kuźnia?), ob. garaże, mur., pocz. XX w.
 - czworak, ob. dom nr 4, mur., pocz. XX w.

ZALESIE

276. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA FILIALNEGO P.W. NSPJ
- kościół filialny p.w. NSPJ, mur., 1884 r.
 - dzwonnica, drewno, XIX/XX w.
277. SZKOŁA PODSTAWOWA, mur., pocz. XX w.
278. CMENTARZ KATOLICKI, nieczynny, poł. XIX w.
279. CMENTARZ EWANGELICKI, nieczynny, pocz. XX w.

4.3. Zabytki ruchome

Zabytki ruchome znajdujące się na terenie gminy Złotów stanowią wyposażenie kościołów. Są to obiekty malarstwa, rzeźby, snycerstwa, rzemiosła artystycznego i ludwisarstwa powstałe na przestrzeni XVIII – XX w. Dużą grupę tworzą zabytki reprezentujące różne fazy stylowe baroku, w tym baroku ludowego oraz rokoko, a także obiekty z 2 połowy XIX w. i początku XX w. utrzymane w stylistyce eklektycznej oraz historyzującej, najczęściej neogotyckiej, neorenesansowej czy neobarokowej.

Wykaz zabytków ruchomych wpisanych do rejestru zabytków:

- **Bługowo**, zespół wyposażenia kościoła parafialnego p.w. św. Jakuba wpisany do rejestru zabytków pod numerem 221/Wlkp/B decyzjami z dnia 02.08.1983 r. i 13.03.2012 r.
Wyposażenie powstałe w większości na przestrzeni XVIII, XIX w. i początku XX w., obejmuje m.in. rokokowy ołtarz główny oraz dwa późnobarokowe ołtarze boczne z obrazami i rzeźbami, neoklasycystyczną chrzcielnicę, balustradę zamykającą prezbiterium utrzymaną w stylistyce ludowej, a także feretron, zespół płaskorzeźb przedstawiających Drogę Krzyżową, dzwony oraz inne obiekty rzemiosła artystycznego.
- **Kamień**, zespół wyposażenia kościoła filialnego p.w. św. Małgorzaty wpisany do rejestru zabytków pod numerem 333/Wlkp/B decyzjami z dnia 07.09.1974 r. i 26.10.1983 r.
Obiekty datowane na początek XIX w. reprezentują snycerkę i malarstwo w stylistyce baroku ludowego - ołtarz, obraz „Ukrzyżowanie”, chrzcielnica, empora oraz dzwony.
- **Radawnica**, zespół wyposażenia kościoła p.w. św. Barbary wpisany do rejestru zabytków pod numerem 446/Wlkp/B decyzjami z dnia 09.09.1974 r. i 13.05.2016 r.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

Oprócz barokowego krucyfiks w rejestrze zabytków znajduje się jednorodne neogotyckie wyposażenie, do którego należy ołtarz główny i dwa ołtarze boczne, ambona, chrzcielnica, konfesjonał, rzeźby, feretrony, zespół płaskorzeźb przedstawiający Drogę Krzyżową, dzwony oraz inne obiekty rzemiosła artystycznego. Wystrój świątyni uzupełniają witraże.

- **Sławianowo**, zespół wyposażenia kościoła parafialnego p.w. św. Jakuba wpisany do rejestru zabytków pod numerem 336/Wlkp/B decyzją z dnia 25.02.1974 r. Wyposażenie w większości barokowe, obejmuje m. in. ołtarz główny i dwa boczne z obrazami i rzeźbami, chrzcielnicę, ambonę, grupę Ukrzyżowania z belki tęczy, feretron i dzwony.

Wykaz zabytków ruchomych ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków:

- Górzna, elementy wyposażenia kościoła filialnego p.w. MB Nieustającej Pomocy – rzeźba Chrystusa Ukrzyżowanego i neogotyckie ławki z 1 ćwierci XX w. oraz ludowy obraz MB Nieustającej Pomocy z 2 ćwierci XX w.
- Krzywa Wieś, elementy wyposażenia kościoła filialnego p.w. św. Małgorzaty – ołtarz barokowo – ludowy prawdopodobnie pochodzący z wcześniejszej świątyni, neobarokowa ambona i chrzcielnica, a także ławki.
- Radawnica, elementy wyposażenia kościoła pomocniczego p.w. św. Stanisława Kostki – rzeźba Chrystusa i witraże z ok. 1930 r.

4.4. Zabytki archeologiczne

Zabytki archeologiczne są bardzo ważnym elementem krajobrazu kulturowego gminy Złotów.

Zgodnie z art. 3 ust 1 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zabytek to *nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową*. Zabytek archeologiczny w oparciu o art. 3 ust. 4 wyżej cytowanej ustawy został zdefiniowany jako *zabytek nieruchomy, będący powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem*.

Zabytkiem archeologicznym będzie każdy ślad działalności człowieka znajdujący się na ziemi, w ziemi lub pod ziemią oraz przedmiot, którego zachowanie leżeć będzie w interesie społecznym, ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową. Rozwinięciem definicji zabytku z art. 3 wyżej cytowanej ustawy jest art. 6, w którym nastąpił dodatkowy podział na zabytki archeologiczne, podlegające „w szczególności” ochronie prawnej. Są to *pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa, cmentarzyska, kurhany oraz relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej*. Zastosowanie sformułowanie „w szczególności” oznacza, że ochronie prawnej podlegają nie tylko zabytki archeologiczne wskazane w przepisach. Wszystkie zabytki archeologiczne, bez względu na stan zachowania podlegają ochronie, a właściwe zarządzanie dziedzictwem archeologicznym sprzyja utrzymaniu jego we właściwym stanie.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

Przedmiotem ochrony są nie tylko poszczególne wytwory człowieka, ale i ich *kontekst kulturowy* - wspólnie tworzą integralną całość, w terminologii naukowej zwaną stanowiskiem archeologicznym. Wydzielony wytwór określa się natomiast mianem artefaktu. Stanowiskiem archeologicznym jest obszar występowania archeologicznych zabytków nieruchomych i ruchomych jako spójnej całości, zaś artefaktem jest wydzielony zabytek ruchomy pozyskiwany podczas badań archeologicznych. Wzajemne powiązanie przestrzenne poszczególnych nieruchomości i ruchomych części stanowiska archeologicznego stanowi właściwą, oryginalną i niepowtarzalną substancję zabytku archeologicznego.

Na zasób zabytków archeologicznych składają się zarówno tzw. stanowiska archeologiczne – warstwy kulturowe i obiekty archeologiczne, jak i ruchome zabytki z nich pochodzące oraz skarby. Europejska konwencja o ochronie archeologicznego dziedzictwa kulturowego sporządzona w La Valetta dnia 16 stycznia 1992 r. (Dz. U. z 1996 r. nr 120, poz. 564 ze zmianami) uznaje je jako źródło „zbiorowej pamięci europejskiej i instrument dla badań historycznych i naukowych”.

4.4.1. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków

Na terenie gminy Złotów znajduje się 15 stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków.

STANOWISKO	OBSZAR AZP	OBIEKT	NR REJESTRU
Krzywa Wieś, stan. 3	29-28/13	cmentarzysko kurhanowe	nr rej. woj. wielkopolskiego: 7/Wlkp/C z dnia 06.12.2002 r.
Nowy Dwór, stan. 6	31-28/84	cmentarzysko kurhanowe	nr rej. woj. wielkopolskiego: 10/Wlkp/C z dnia 17.12.2002 r.
Nowy Dwór, stan. 7	31-28/85	cmentarzysko kurhanowe	nr rej. woj. wielkopolskiego: 11/Wlkp/C z dnia 17.12.2002 r.
Skic, stan. 1	33-30/31	grodzisko	646 z dnia 20.12.1967 r. nr rejestru woj. wielkopolskiego: 243/Wlkp/C
Klukowo, stan. 1	33-29/1	grodzisko	645 z dnia 20.12.1967 r. nr rejestru woj. wielkopolskiego: 242/Wlkp/C

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

Wąsosz, stan. 9	33-29/9	osada	A-767 z dnia 12.10.1995 r. nr rejestru woj. wielkopolskiego: 250/Wlkp/C
Górzna, stan. 1	31-28/71	grodzisko	642 z dnia 20.12.1967 r. nr rejestru woj. wielkopolskiego: 241/Wlkp/C
Buntowo, stan. 1	34-29/36	grodzisko	640 z dnia 20.12.1967 r. nr rejestru woj. wielkopolskiego: 239/Wlkp/C
Buntowo, stan. 4	34-29/39	osada	641 z dnia 20.12.1967 r. nr rejestru woj. wielkopolskiego: 240/Wlkp/C
Skic, stan. 2	33-30/32	osada	647 z dnia 20.12.1967 r. nr rejestru woj. wielkopolskiego: 244/Wlkp/C
Skic, stan. 3	33-30/33	osada	648 z dnia 20.12.1967 r. nr rejestru woj. wielkopolskiego: 245/Wlkp/C
Skic, stan. 4	33-30/38	osada	649 z dnia 20.12.1967 r. nr rejestru woj. wielkopolskiego: 246/Wlkp/C
Stawnica, stan. 5,6	31-29/2,3	osady	651 z dnia 20.12.1967 r. nr rejestru woj. wielkopolskiego: 249/Wlkp/C
Stawnica, stan. 2	31-29/72	cmentarzysko	292 z dnia 22.08.1960 r. nr rejestru woj. wielkopolskiego: 247/Wlkp/C
Stawnica, stan. 3	31-29/1	grodzisko	650 z dnia 20.12.1967 r. nr rejestru woj. wielkopolskiego: 248/Wlkp/C

* Wykaz ujęty w zestawieniu tabelarycznym na podstawie danych dostępnych w archiwum WUOZ w Poznaniu, Delegatura w Pile.

W przypadku stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków istnieje zakaz prowadzenia wszelkich robót budowlanych oraz przemysłowych na ich terenie, a prace

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

porządkowe prowadzone w ich obrębie wymagają uzgodnienia z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

4.4.2. Wykaz stanowisk o własnej formie krajobrazowej

Na terenie gminy Złotów zarejestrowano stanowiska o własnej formie krajobrazowej. Są to cmentarzyska kurhanowe i grodziska.

MIEJSCOWOŚĆ	OBSZAR AZP	OBIEKT
Krzywa Wieś, stan. 3	29-28/13	cmentarzysko kurhanowe
Nowy Dwór, stan. 6	31-28/84	cmentarzysko kurhanowe
Nowy Dwór, stan. 7	31-28/83	cmentarzysko kurhanowe
Skic, stan. 1	33-30/31	grodzisko
Klukowo, stan, 1	33-29/1	grodzisko
Górzna, stan. 1	31-28/71	grodzisko
Buntowo, stan. 1	34-29/36	grodzisko
Stawnica, stan. 3	31-29/1	grodzisko

4.4.3. Wykaz stanowisk archeologicznych ujętych w gminnej ewidencji zabytków archeologicznych łącznie z ich funkcją oraz krótką analizą chronologiczną

Podstawową i wiodącą metodą ewidencjonowania stanowisk archeologicznych jest ogólnopolski program badawczo – konserwatorski Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP). Program ten systematyzuje dotychczasowy zasób wiedzy o rozpoznaniu archeologicznym terenu poprzez penetrację archeologiczną oraz uwzględnianie informacji zawartych w archiwach, zbiorach muzealnych, instytucjach i publikacjach. Jest to ogromny zasób informacji, na podstawie których zbudowano wiedzę o pradziejowych, średniowiecznych i nowożytnych procesach osadniczych na terenie ziem polskich. Tworzony od lat zbiór ewidencyjny stanowisk archeologicznych ma w dalszym ciągu charakter zbioru otwartego i jest aktualizowany na bieżąco w oparciu o nowe badania archeologiczne, przypadkowe odkrycia, weryfikacje wcześniejszych stanowisk oraz o dane z badań nieinwazyjnych. Ponadto uzupełniającą metodą rejestrowania i dokumentowania stanowisk archeologicznych są zdjęcia lotnicze. W ostatnim czasie metodą wiodącą w poszukiwaniu nowych stanowisk archeologicznych jest zastosowanie lotniczego skanowania laserowego wykorzystującego urządzenia LiDAR (*Light Detection and Ranging*), dzięki któremu odkrywano stanowiska archeologiczne o własnej formie terenowej.

Według podziału fizyczno-geograficznego J. Kondrackiego (źródło: Jerzy Kondracki, *Geografia regionalna Polski*, Warszawa 2002) gmina Złotów położona jest w obrębie Pojezierza Krajeńskiego. Jest to rozległy mezoregion ciągnący się na północ poza Człuchów i Chojnice, a na wschód od Koronowa i Bydgoszczy. Granica południowa biegnie po krawędzi

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

pradoliny Noteci – Warty. Przez mezoregion przebiega kilka równoleżnikowych ciągów moreny czołowej urozmaiconych falistą i pagórkowatą moreną denną.

Gmina Złotów usytuowana jest na północnym skraju województwa wielkopolskiego. Od zachodu sąsiaduje z gminą Jastrowie i Tarnówka, od północy i północnego zachodu z gminą Okonek, od wschodu i północnego wschodu z gminą Lipka, Zakrzewo i Więcbork, a od południa z gminą Łobżenica, Wysoka i Krajenka oraz centralnie z gminą miejską Złotów. Główną poza graniczną Gwdą, jest rzeka Głomia, która płynie na długości 55 km od Głomska do ujścia w Dobrzycy, gdzie wpada do Gwdy. We wschodniej części gminy przepływa Łobżonka, wpadająca koło Wyrzyska do Noteci. W gminie znajduje się kilkanaście jezior, z których największymi są jezioro Sławianowskie i Zaleskie.

Rozmieszczenie pozostałości osadnictwa na terenie gminy Złotów wykazuje wyraźną zależność od sieci hydrograficznej. Skupione jest głównie na piaszczystych wydmach nad rzeką Głomią, nad jeziorem Sławianowskim oraz Zaleskim. Można zauważyć, że osadnictwo koncentruje się głównie na stokach i krawędziach w obrębie doliny zalewowej rzeki Głomi i jej dopływów. Ponadto wzdłuż terasy nadzalewowej rzeki Głomi od Złotowa do Dzierżązna oraz w obrębie terasy dennej od Śmiardowa Złotowskiego do Drożysk Średnich, na krawędzi wysoczyzny w okolicach wsi Górzna oraz w okolicy Dzierżąženka, gdzie meandrujący ciek wodny tworzy liczne cyple i zakola o wykształconych terasach. Liczne skupiska osadnicze występują wśród rozlewisk Górzeńskiej Strugi, czy też na cyplach wcinających się w rozlewiskach rzeki Skickiej Strugi (Kocunia).

Najstarsze ślady osadnictwa na terenie gminy Złotów można wiązać ze środkowym okresem epoki kamienia, czyli mezolitem (około 8300-4300 p.n.e.). Liczne materiały krzemienne z tego okresu zarejestrowano w okolicach Sławianowa oraz Bługowa.

Wyraźniejsze pozostałości po osadnictwie pochodzą z młodszej epoki kamienia, czyli neolitu (4300-1700 p.n.e.). Są to wyroby krzemienne i kamienne, służące głównie jako narzędzia pracy. Szczególną wartość reprezentują obozowiska zarejestrowane w okolicach Błękwiu, Ludwikowa, Nowin oraz Zalesia.

Intensywne osadnictwo na tych terenach związane jest przede wszystkim z ludnością kultury łużyckiej, której rozwój przypada na okres 1200-500 p.n.e. Wielkopolskę pokrywała w tym czasie gęsta sieć osadnicza tej kultury. Na przełomie epoki brązu i żelaza (650-500 p.n.e.) pojawiła się tutaj ludność kultury pomorskiej, przemieszczającej się z Pomorza do Wielkopolski. Na uwagę zasługują osady i cmentarzyska z tego okresu odkryte w okolicach Zalesia, Górznej, Złotowa i Błękwiu.

Mniej danych posiadamy na temat osadnictwa z młodszego okresu przedrzymskiego (II-I w. p.n.e.). Podstawowe informacje na temat osadnictwa w tym okresie dostarczyły nam badania realizowane w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski. Jego wyraźny wzrost notuje się na tych terenach na początku wczesnego okresu rzymskiego. Związane jest to z pojawiającym się tutaj osadnictwem ludności kultury wielbarskiej napływającej z Pomorza Wschodniego do Wielkopolski Północnej. Schyłek osadnictwa kultury wielbarskiej przypada na przełom II i III w. n.e., co wiąże się z odpływem jej ludności w stronę Morza Czarnego. Na uwagę zasługują stanowiska zlokalizowane w okolicach Nowego Dworu, Krzywej Wsi, Grudnej oraz Wąsosza. W późniejszym okresie rzymskim i wędrówek ludów (III-VI w. n.e.) na omawianym terenie pojawia się ludność kultury przeworskiej.

W VIII w. nastąpił rozwój osadnictwa wczesnośredniowiecznego. W tym okresie zajmowane są nie tylko rejony dolin rzecznych, ale i tereny wysoczyzny. Z wczesnego średniowiecza pochodzą rozległe osady w okolicach Górznej, Skica, Buntowa i Klukowa, które związane są niewątpliwie z istniejącymi tam grodami obronnymi.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

Rozwój osadnictwa grodowego wpłynął na przemiany osadnictwa otwartego. Było to podstawą do kształtowania się wczesnoplemiennych, a później wczesnopiastowskich struktur osadniczych.

Osadnictwo późnośredniowieczne i nowożytne dokumentuje materiał ceramiczny z XVI – XIX w. wokół miejscowości: Klukowo, Stawnica, Górzna, Skic, Dzierżążenko, Buntowo i Kleszczyna. W tym czasie kształtuje się obecny układ miejscowości, stanowiska średniowieczne i nowożytne występujące w pobliżu obecnych miejscowości wyznaczają tym samym ich metrykę.

Wykaz stanowisk archeologicznych ujętych w gminnej ewidencji zabytków**Zespół stanowisk archeologicznych 1**

KRZYWA WIEŚ stan.5, ob. AZP 29-28/12
KRZYWA WIEŚ stan.3, ob. AZP 29-28/13
KRZYWA WIEŚ stan.4, ob. AZP 29-28/14
KRZYWA WIEŚ stan.7, ob. AZP 29-28/15
KRZYWA WIEŚ stan.6, ob. AZP 29-28/16
KRZYWA WIEŚ stan.8, ob. AZP 29-28/17
KRZYWA WIEŚ stan.9, ob. AZP 29-28/18
KRZYWA WIEŚ stan.10, ob. AZP 29-28/19
KRZYWA WIEŚ stan.11, ob. AZP 29-28/20
KRZYWA WIEŚ stan.12, ob. AZP 29-28/21
KRZYWA WIEŚ stan.13, ob. AZP 29-28/22
KRZYWA WIEŚ stan.14, ob. AZP 29-28/23
KRZYWA WIEŚ stan.15, ob. AZP 29-28/24
KRZYWA WIEŚ stan.16, ob. AZP 29-28/26

Zespół stanowisk archeologicznych 2

KRZYWA WIEŚ stan.22, ob. AZP 29-28/32
KRZYWA WIEŚ stan.23, ob. AZP 29-28/33

Zespół stanowisk archeologicznych 3

KRZYWA WIEŚ stan.29, ob. AZP 29-28/39
KRZYWA WIEŚ stan.30, ob. AZP 29-28/40
KRZYWA WIEŚ stan.31, ob. AZP 29-28/41

Zespół stanowisk archeologicznych 4

KRZYWA WIEŚ stan.41, ob. AZP 29-28/42
KRZYWA WIEŚ stan.42, ob. AZP 29-28/43
KRZYWA WIEŚ stan.18, ob. AZP 29-28/28
KRZYWA WIEŚ stan.20, ob. AZP 29-28/30
KRZYWA WIEŚ stan.21, ob. AZP 29-28/31
KRZYWA WIEŚ stan.24, ob. AZP 29-28/34
KRZYWA WIEŚ stan.25, ob. AZP 29-28/35

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

KRZYWA WIEŚ stan.26, ob. AZP 29-28/36
KRZYWA WIEŚ stan.27, ob. AZP 29-28/37
KRZYWA WIEŚ stan.28, ob. AZP 29-28/38
KRZYWA WIEŚ stan.32, ob. AZP 30-28/1
KRZYWA WIEŚ stan.33, ob. AZP 30-28/2
KRZYWA WIEŚ stan.34, ob. AZP 30-28/3
KRZYWA WIEŚ stan.35, ob. AZP 30-28/4

Zespół stanowisk archeologicznych 5

KRZYWA WIEŚ stan.6, ob. AZP 30-29/6
KRZYWA WIEŚ stan.7, ob. AZP 30-29/7
KRZYWA WIEŚ stan.8, ob. AZP 30-29/8
KRZYWA WIEŚ stan.9, ob. AZP 30-29/9
KRZYWA WIEŚ stan.10, ob. AZP 30-29/10
KRZYWA WIEŚ stan.11, ob. AZP 30-29/11

Zespół stanowisk archeologicznych 6

KRZYWA WIEŚ stan.1, ob. AZP 30-29/1
KRZYWA WIEŚ stan.2, ob. AZP 30-29/2
KRZYWA WIEŚ stan.3, ob. AZP 30-29/3
KRZYWA WIEŚ stan.4, ob. AZP 30-29/4
KRZYWA WIEŚ stan.5, ob. AZP 30-29/5
RADAWNICA stan.7, ob. AZP 30-29/164
KRZYWA WIEŚ stan.36, ob. AZP 30-28/5
KRZYWA WIEŚ stan.37, ob. AZP 30-28/6

Zespół stanowisk archeologicznych 7

KRZYWA WIEŚ stan.38, ob. AZP 30-28/7
BIELAWA stan.2, ob. AZP 30-28/8
BIELAWA stan.3, ob. AZP 30-28/9
BIELAWA stan.13, ob. AZP 30-28/74
KRZYWA WIEŚ stan.40, ob. AZP 30-28/75

Zespół stanowisk archeologicznych 8

BIELAWA stan.5, ob. AZP 30-28/11
BIELAWA stan.11, ob. AZP 30-28/72
BIELAWA stan.12, ob. AZP 30-28/73

Zespół stanowisk archeologicznych 9

BIELAWA stan.6, ob. AZP 30-28/12
BIELAWA stan.7, ob. AZP 30-28/13
BIELAWA stan.8, ob. AZP 30-28/14
BIELAWA stan.10, ob. AZP 30-28/71

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

Zespół stanowisk archeologicznych 10

RADAWNICA stan.3, ob. AZP 30-28/17
RADAWNICA stan.4, ob. AZP 30-28/18
RADAWNICA stan.5, ob. AZP 30-28/19

Zespół stanowisk archeologicznych 11

BIELAWA stan.9, ob. AZP 30-28/15
BIELAWA stan.1, ob. AZP 30-28/16

Zespół stanowisk archeologicznych 12

RADAWNICA stan.31, ob. AZP 30-28/47
RADAWNICA stan.32, ob. AZP 30-28/48

Zespół stanowisk archeologicznych 13

RADAWNICA stan.19, ob. AZP 30-28/33
RADAWNICA stan.20, ob. AZP 30-28/34
RADAWNICA stan.21, ob. AZP 30-28/35
RADAWNICA stan.22, ob. AZP 30-28/36
RADAWNICA stan.23, ob. AZP 30-28/37
RADAWNICA stan.24, ob. AZP 30-28/38
RADAWNICA stan.26, ob. AZP 30-28/40
RADAWNICA stan.27, ob. AZP 30-28/41
RADAWNICA stan.28, ob. AZP 30-28/42
RADAWNICA stan.29, ob. AZP 30-28/43
RADAWNICA stan.30, ob. AZP 30-28/44
RADAWNICA stan.33, ob. AZP 30-28/49
RADAWNICA stan.36, ob. AZP 30-28/52
RADAWNICA stan.37, ob. AZP 30-28/53
RADAWNICA stan.38, ob. AZP 30-28/54
RADAWNICA stan.39, ob. AZP 30-28/55
RADAWNICA stan.40, ob. AZP 30-28/56
RADAWNICA stan.41, ob. AZP 30-28/57
RADAWNICA stan.42, ob. AZP 30-28/58
RADAWNICA stan.43, ob. AZP 30-28/59
RADAWNICA stan.44, ob. AZP 30-28/60
RADAWNICA stan.45, ob. AZP 30-28/61
RADAWNICA stan.46, ob. AZP 30-28/62
RADAWNICA stan.47, ob. AZP 30-28/63
RADAWNICA stan.48, ob. AZP 30-28/64
RADAWNICA stan.49, ob. AZP 30-28/65
RADAWNICA stan.50, ob. AZP 30-28/66
RADAWNICA stan.52, ob. AZP 30-28/68
RADAWNICA stan.55, ob. AZP 30-28/76
RADAWNICA stan.56, ob. AZP 30-28/77
RADAWNICA stan.8, ob. AZP 30-28/22
RADAWNICA stan.9, ob. AZP 30-28/23

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

RADAWNICA stan.10, ob. AZP 30-28/24
RADAWNICA stan.11, ob. AZP 30-28/25
RADAWNICA stan.12, ob. AZP 30-28/26
RADAWNICA stan.13, ob. AZP 30-28/27
RADAWNICA stan.14, ob. AZP 30-28/28
RADAWNICA stan.53, ob. AZP 30-28/69
RADAWNICA stan.54, ob. AZP 30-28/7

Zespół stanowisk archeologicznych 14

KAMIEŃ stan.2, ob. AZP 31-28/6
KAMIEŃ stan.15, ob. AZP 31-28/7
KAMIEŃ stan.14, ob. AZP 31-28/8
KAMIEŃ stan.25, ob. AZP 31-28/83

Zespół stanowisk archeologicznych 15

KAMIEŃ stan.6, ob. AZP 31-27/18
KAMIEŃ stan.7, ob. AZP 31-27/19
KAMIEŃ stan.8, ob. AZP 31-27/20
KAMIEŃ stan.9, ob. AZP 31-27/21
KAMIEŃ stan.10, ob. AZP 31-27/22
KAMIEŃ stan.11, ob. AZP 31-27/23
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.22, ob. AZP 31-27/24
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.17, ob. AZP 31-27/25
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.23, ob. AZP 31-27/26
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.24, ob. AZP 31-27/27
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.25, ob. AZP 31-27/28
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.28, ob. AZP 31-27/31
KAMIEŃ stan.21, ob. AZP 31-27/53
KAMIEŃ stan.1, ob. AZP 31-28/1
KAMIEŃ stan.12, ob. AZP 31-28/2
KAMIEŃ stan.18, ob. AZP 31-28/5
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.18, ob. AZP 31-28/13
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.19, ob. AZP 31-28/14

Zespół stanowisk archeologicznych 16

GÓRZNA – WYBUDOW. stan.26, ob. AZP 31-27/29
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.27, ob. AZP 31-27/30

Zespół stanowisk archeologicznych 17

GÓRZNA stan.29, ob. AZP 31-27/32
GÓRZNA stan.30, ob. AZP 31-27/33
GÓRZNA stan.31, ob. AZP 31-27/34
GÓRZNA stan.32, ob. AZP 31-27/35
GÓRZNA stan.33, ob. AZP 31-27/36
GÓRZNA stan.34, ob. AZP 31-27/37
GÓRZNA stan.35, ob. AZP 31-27/38

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

GÓRZNA stan.36, ob. AZP 31-27/39
GÓRZNA stan.37, ob. AZP 31-27/40
GÓRZNA stan.38, ob. AZP 31-27/41
GÓRZNA stan.39, ob. AZP 31-27/42
GÓRZNA stan.40, ob. AZP 31-27/43
GÓRZNA stan.13, ob. AZP 31-27/45
GÓRZNA stan.43, ob. AZP 31-27/47
GÓRZNA stan.45, ob. AZP 31-27/49
GÓRZNA stan.4, ob. AZP 31-27/50
GÓRZNA stan.46, ob. AZP 31-27/51
GÓRZNA stan.47, ob. AZP 31-27/52
GÓRZNA stan.68, ob. AZP 31-28/67
GÓRZNA stan.69, ob. AZP 31-28/69
GÓRZNA stan.1, ob. AZP 31-28/71
GÓRZNA stan.3, ob. AZP 31-28/72
GÓRZNA stan.6, ob. AZP 31-28/73
GÓRZNA stan.7, ob. AZP 31-28/74
GÓRZNA stan.8, ob. AZP 31-28/75
GÓRZNA stan.9, ob. AZP 31-28/77
GÓRZNA stan.5, ob. AZP 31-28/78

Zespół stanowisk archeologicznych 18

GÓRZNA stan.53, ob. AZP 31-28/51
GÓRZNA stan.54, ob. AZP 31-28/52
GÓRZNA stan.55, ob. AZP 31-28/53
GÓRZNA stan.56, ob. AZP 31-28/54
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.57, ob. AZP 31-28/55
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.58, ob. AZP 31-28/56
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.59, ob. AZP 31-28/57
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.60, ob. AZP 31-28/58
GÓRZNA stan.16, ob. AZP 31-28/59
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.61, ob. AZP 31-28/60
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.62, ob. AZP 31-28/61
GÓRZNA stan.63, ob. AZP 31-28/62
GÓRZNA stan.64, ob. AZP 31-28/63
GÓRZNA stan.65, ob. AZP 31-28/64
GÓRZNA stan.66, ob. AZP 31-28/65
GÓRZNA stan.2, ob. AZP 31-28/68

Zespół stanowisk archeologicznych 19

KAMIEŃ stan.17, ob. AZP 31-28/10
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.46, ob. AZP 31-28/15
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.47, ob. AZP 31-28/16

Zespół stanowisk archeologicznych 20

GÓRZNA stan.50, ob. AZP 31-28/46

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

GÓRZNA stan.51, ob. AZP 31-28/47
GÓRZNA stan.14, ob. AZP 31-28/48
GÓRZNA stan.15, ob. AZP 31-28/49
GÓRZNA stan.52, ob. AZP 31-28/50

Zespół stanowisk archeologicznych 21

GÓRZNA – WYBUDOW. stan.20, ob. AZP 31-28/17
GÓRZNA – WYBUDOW. stan.48, ob. AZP 31-28/18
GÓRZNA stan.21, ob. AZP 31-28/19

Zespół stanowisk archeologicznych 22

KAMIEŃ stan.16, ob. AZP 31-28/11
KAMIEŃ stan.19, ob. AZP 31-28/12

Zespół stanowisk archeologicznych 23

FRANCISZKOWO stan.4, ob. AZP 31-28/27
FRANCISZKOWO stan.5, ob. AZP 31-28/28
NOWY DWÓR stan.6, ob. AZP 31-28/84
NOWY DWÓR stan.7, ob. AZP 31-28/85
NOWY DWÓR stan.8, ob. AZP 31-28/86

Zespół stanowisk archeologicznych 24

PROCHY stan.38, ob. AZP 31-29/93
PROCHY stan.39, ob. AZP 31-29/94
PROCHY stan.40, ob. AZP 31-29/95
PROCHY stan.41, ob. AZP 31-29/96

Zespół stanowisk archeologicznych 25

STARE D DZIERŻĄŻNO stan.5, ob. AZP 31-29/107
STARE DZIERŻĄŻNO stan.6, ob. AZP 31-29/108

Zespół stanowisk archeologicznych 26

STAWNICA stan.2, ob. AZP 31-29/72
PROCHY stan.26, ob. AZP 31-29/81
PROCHY stan.27, ob. AZP 31-29/82
PROCHY stan.28, ob. AZP 31-29/83
PROCHY stan.29, ob. AZP 31-29/84
PROCHY stan.30, ob. AZP 31-29/85
PROCHY stan.31, ob. AZP 31-29/86
PROCHY stan.32, ob. AZP 31-29/87
PROCHY stan.33, ob. AZP 31-29/88
PROCHY stan.34, ob. AZP 31-29/89
PROCHY stan.35, ob. AZP 31-29/90
PROCHY stan.36, ob. AZP 31-29/91

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

PROCHY stan.37, ob. AZP 31-29/92

Zespół stanowisk archeologicznych 27

STARE DZIERŻĄŻNO stan.7, ob. AZP 31-29/109
STARE DZIERŻĄŻNO stan.8, ob. AZP 31-29/110
STARE DZIERŻĄŻNO stan.9, ob. AZP 31-29/111
STARE DZIERŻĄŻNO stan.10, ob. AZP 31-29/112
STARE DZIERŻĄŻNO stan.11, ob. AZP 31-29/113
STARE DZIERŻĄŻNO stan.12, ob. AZP 31-29/114
STARE DZIERŻĄŻNO stan.13, ob. AZP 31-29/115
STARE DZIERŻĄŻNO stan.14, ob. AZP 31-29/116
STARE DZIERŻĄŻNO stan.15, ob. AZP 31-29/117
STARE DZIERŻĄŻNO stan.16, ob. AZP 31-29/118

Zespół stanowisk archeologicznych 28

STAWNICA stan.3, ob. AZP 31-29/1
STAWNICA stan.5, ob. AZP 31-29/2
STAWNICA stan.6, ob. AZP 31-29/3
STAWNICA stan.10, ob. AZP 31-29/4
STAWNICA stan.11, ob. AZP 31-29/40

Zespół stanowisk archeologicznych 29

STAWNICA stan.7, ob. AZP 31-29/8
STAWNICA stan.8, ob. AZP 31-29/9
STAWNICA stan.29, ob. AZP 31-29/44
STAWNICA stan.28, ob. AZP 31-29/45
STAWNICA stan.27, ob. AZP 31-29/46
STAWNICA stan.30, ob. AZP 31-29/47
STAWNICA stan.25, ob. AZP 31-29/48
STAWNICA stan.26, ob. AZP 31-29/49
STAWNICA stan.24, ob. AZP 31-29/50
STAWNICA stan.23, ob. AZP 31-29/51
STAWNICA stan.21, ob. AZP 31-29/52
STAWNICA stan.18, ob. AZP 31-29/53
STAWNICA stan.22, ob. AZP 31-29/54
STAWNICA stan.20, ob. AZP 31-29/55
STAWNICA stan.19, ob. AZP 31-29/56
STAWNICA stan.17, ob. AZP 31-29/57
STAWNICA stan.16, ob. AZP 31-29/58
STAWNICA stan.15, ob. AZP 31-29/59
STAWNICA stan.31, ob. AZP 31-29/63
STAWNICA stan.32, ob. AZP 31-29/64
STAWNICA stan.33, ob. AZP 31-29/71
STARE DZIERŻĄŻNO stan.21, ob. AZP 31-29/123
STAWNICA stan.45, ob. AZP 31-29/125

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

Zespół stanowisk archeologicznych 30

STAWNICA stan.37, ob. AZP 31-29/65
STAWNICA stan.38, ob. AZP 31-29/66
STAWNICA stan.39, ob. AZP 31-29/67
STAWNICA stan.34, ob. AZP 31-29/68
STAWNICA stan.35, ob. AZP 31-29/69

Zespół stanowisk archeologicznych 31

NOWY DWÓR stan.5, ob. AZP 31-28/33
DZIERŻĄŻENKO stan.3, ob. AZP 31-28/35
DZIERŻĄŻENKO stan.4, ob. AZP 31-28/36
DZIERŻĄŻENKO stan.5, ob. AZP 31-28/37
DZIERŻĄŻENKO stan.6, ob. AZP 31-28/38
DZIERŻĄŻENKO stan.7, ob. AZP 31-28/39
DZIERŻĄŻENKO stan.9, ob. AZP 31-28/40
DZIERŻĄŻENKO stan.10, ob. AZP 31-28/41
DZIERŻĄŻENKO stan.11, ob. AZP 31-28/42
DZIERŻĄŻENKO stan.1, ob. AZP 31-28/43
DZIERŻĄŻENKO stan.12, ob. AZP 31-28/44
DZIERŻĄŻENKO stan.8, ob. AZP 31-28/45
DZIERŻĄŻENKO stan.13, ob. AZP 31-28/87
STARE DZIERŻĄŻNO stan.22, ob. AZP 31-29/124
WIELATOWO stan.6, ob. AZP 32-28/31
WIELATOWO stan.7, ob. AZP 32-28/32
DZIERŻĄŻENKO stan.2, ob. AZP 32-28/34

Zespół stanowisk archeologicznych 32

NOWINY stan.11, ob. AZP 32-28/22
NOWINY stan.12, ob. AZP 32-28/23
NOWINY stan.13, ob. AZP 32-28/24
NOWINY stan.14, ob. AZP 32-28/25
WIELATOWO stan.1, ob. AZP 32-28/26
WIELATOWO stan.2, ob. AZP 32-28/27
WIELATOWO stan.3, ob. AZP 32-28/28
WIELATOWO stan.4, ob. AZP 32-28/29
WIELATOWO stan.5, ob. AZP 32-28/30

Zespół stanowisk archeologicznych 33

GÓRZNA stan.10, ob. AZP 32-28/8
NOWINY stan.1, ob. AZP 32-28/11

Zespół stanowisk archeologicznych 34

LUDWIKOWO stan.1, ob. AZP 32-28/1
LUDWIKOWO stan.2, ob. AZP 32-28/2
LUDWIKOWO stan.3, ob. AZP 32-28/3

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

LUDWIKOWO stan.5, ob. AZP 32-28/7
GÓRZNA stan.12, ob. AZP 32-28/9
GÓRZNA stan.11, ob. AZP 32-28/10
NOWINY stan.2, ob. AZP 32-28/12
NOWINY stan.3, ob. AZP 32-28/13
NOWINY stan.4, ob. AZP 32-28/14
NOWINY stan.5, ob. AZP 32-28/15
NOWINY stan.6, ob. AZP 32-28/16
NOWINY stan., ob. AZP 32-28/18
ZALESIE stan.4, ob. AZP 32-28/111
LUDWIKOWO stan.6, ob. AZP 32-28/113
LUDWIKOWO stan.7, ob. AZP 32-28/114
LUDWIKOWO stan.8, ob. AZP 32-28/115

Zespół stanowisk archeologicznych 35

NOWINY stan.7, ob. AZP 32-28/17
ZALESIE stan.17, ob. AZP 32-28/85
ZALESIE stan.18, ob. AZP 32-28/86
ZALESIE stan.19, ob. AZP 32-28/87
ZALESIE stan.20, ob. AZP 32-28/88
ZALESIE stan.21, ob. AZP 32-28/90
ZALESIE stan.22, ob. AZP 32-28/91
ZALESIE stan.23, ob. AZP 32-28/92
ZALESIE stan.24, ob. AZP 32-28/93
ZALESIE stan.25, ob. AZP 32-28/94
ZALESIE stan.26, ob. AZP 32-28/95
ZALESIE stan.27, ob. AZP 32-28/96
ZALESIE stan.28, ob. AZP 32-28/97
ZALESIE stan.29, ob. AZP 32-28/98
ZALESIE stan.30, ob. AZP 32-28/99
ZALESIE stan.31, ob. AZP 32-28/100
ZALESIE stan.32, ob. AZP 32-28/101
ZALESIE stan.34, ob. AZP 32-28/103
ZALESIE stan.1, ob. AZP 32-28/104
ZALESIE stan.35, ob. AZP 32-28/105
ZALESIE stan.36, ob. AZP 32-28/106
ZALESIE stan.37, ob. AZP 32-28/107
ZALESIE stan.38, ob. AZP 32-28/108
ZALESIE stan.3, ob. AZP 32-28/109
ZALESIE stan.37, ob. AZP 32-28/110
ZALESIE stan.39, ob. AZP 32-28/112
ZALESIE stan.38, ob. AZP 32-28/116

Zespół stanowisk archeologicznych 36

NOWINY stan.8, ob. AZP 32-28/19
NOWINY stan.9, ob. AZP 32-28/20
NOWINY stan.10, ob. AZP 32-28/21

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

Zespół stanowisk archeologicznych 37

ZALESIE stan.5, ob. AZP 32-28/51
ZALESIE stan.4, ob. AZP 32-28/52
ZALESIE stan.6, ob. AZP 32-28/53
ZALESIE stan.7, ob. AZP 32-28/54
ZALESIE stan.13, ob. AZP 32-28/80
ZALESIE stan.14, ob. AZP 32-28/81
ZALESIE stan.2, ob. AZP 32-28/82
ZALESIE stan.15, ob. AZP 32-28/83
ZALESIE stan.16, ob. AZP 32-28/84

Zespół stanowisk archeologicznych 38

ZŁOTÓW stan.32, ob. AZP 32-28/47
NOWINY stan.15, ob. AZP 32-28/48
NOWINY stan.16, ob. AZP 32-28/49
NOWINY stan.17, ob. AZP 32-28/50

Zespół stanowisk archeologicznych 39

WIELATOWO stan.9, ob. AZP 32-28/36
WIELATOWO stan.10, ob. AZP 32-28/37
ZŁOTÓW stan.25, ob. AZP 32-28/38

Zespół stanowisk archeologicznych 40

ZŁOTÓW stan.15, ob. AZP 32-29/9
ZŁOTÓW stan.17, ob. AZP 32-29/11
ZŁOTÓW stan.18, ob. AZP 32-29/12
ZŁOTÓW stan.19, ob. AZP 32-29/13
ZŁOTÓW stan.20, ob. AZP 32-29/14
ZŁOTÓW stan.21, ob. AZP 32-29/15
ZŁOTÓW stan.22, ob. AZP 32-29/16
STARE DZIERŻĄŻNO stan.23, ob. AZP 32-29/17
STARE DZIERŻĄŻNO stan.24, ob. AZP 32-29/18
STARE DZIERŻĄŻNO stan.25, ob. AZP 32-29/19

Zespół stanowisk archeologicznych 41

ZŁOTÓW stan.7, ob. AZP 32-29/5
ZŁOTÓW stan.8, ob. AZP 32-29/6

Zespół stanowisk archeologicznych 42

STAWNICA stan.40, ob. AZP 32-29/20
STAWNICA stan.43, ob. AZP 32-29/69
STAWNICA stan.44, ob. AZP 32-29/70
STAWNICA stan.45, ob. AZP 32-29/71

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

Zespół stanowisk archeologicznych 43

PŁOSKÓW stan.1, ob. AZP 32-29/27
PŁOSKÓW stan.2, ob. AZP 32-29/28
PŁOSKÓW stan.3, ob. AZP 32-29/29
PŁOSKÓW stan.4, ob. AZP 32-29/30
PŁOSKÓW stan.5, ob. AZP 32-29/31

Zespół stanowisk archeologicznych 44

STAWNICA stan.42, ob. AZP 32-29/22
STAWNICA stan.47, ob. AZP 32-29/73

Zespół stanowisk archeologicznych 45

MIĘDZYBŁOCIE stan.7, ob. AZP 32-29/53
MIĘDZYBŁOCIE stan.8, ob. AZP 32-29/54

Zespół stanowisk archeologicznych 46

ŚWIĘTA stan.3, ob. AZP 32-29/43
ŚWIĘTA stan.4, ob. AZP 32-29/44
ŚWIĘTA stan.5, ob. AZP 32-29/45
ŚWIĘTA stan.6, ob. AZP 32-29/46
MIĘDZYBŁOCIE stan.7, ob. AZP 32-29/47
MIĘDZYBŁOCIE stan.2, ob. AZP 32-29/48
MIĘDZYBŁOCIE stan.3, ob. AZP 32-29/49
MIĘDZYBŁOCIE stan.4, ob. AZP 32-29/50
MIĘDZYBŁOCIE stan.12, ob. AZP 32-29/76

Zespół stanowisk archeologicznych 47

NOWA ŚWIĘTA stan.2, ob. AZP 32-29/40
NOWA ŚWIĘTA stan.3, ob. AZP 32-29/41

Zespół stanowisk archeologicznych 48

ZALESIE stan.9, ob. AZP 32-28/56
ZALESIE stan.10, ob. AZP 32-28/57

Zespół stanowisk archeologicznych 49

BŁĘKWIT stan.11, ob. AZP 32-28/58
BŁĘKWIT stan.12, ob. AZP 32-28/59
BŁĘKWIT stan.6, ob. AZP 32-28/60
BŁĘKWIT stan.30, ob. AZP 32-28/61
BŁĘKWIT stan.31, ob. AZP 32-28/62
BŁĘKWIT stan.13, ob. AZP 32-28/63
BŁĘKWIT stan.15, ob. AZP 32-28/66
BŁĘKWIT stan.16, ob. AZP 32-28/67
BŁĘKWIT stan.17, ob. AZP 32-28/68

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

BŁĘKWIT stan.18, ob. AZP 32-28/69
BŁĘKWIT stan.29, ob. AZP 32-28/70
BŁĘKWIT stan.19, ob. AZP 32-28/71
BŁĘKWIT stan.20, ob. AZP 32-28/72
BŁĘKWIT stan.21, ob. AZP 32-28/73
BŁĘKWIT stan.22, ob. AZP 32-28/74
BŁĘKWIT stan.23, ob. AZP 32-28/75
BŁĘKWIT stan.24, ob. AZP 32-28/76
BŁĘKWIT stan.25, ob. AZP 32-28/77

Zespół stanowisk archeologicznych 50

BŁĘKWIT stan.7, ob. AZP 32-28/64
BŁĘKWIT stan.14, ob. AZP 32-28/65
BŁĘKWIT stan.8, ob. AZP 33-28/12

Zespół stanowisk archeologicznych 51

KLUKOWO stan.4, ob. AZP 33-28/13
KLUKOWO stan.5, ob. AZP 33-28/14
KLUKOWO stan.6, ob. AZP 33-28/15
KLUKOWO stan.8, ob. AZP 33-28/17
KLUKOWO stan.9, ob. AZP 33-28/18
KLUKOWO stan.10, ob. AZP 33-28/19
KLUKOWO stan.11, ob. AZP 33-28/20
KLUKOWO stan.12, ob. AZP 33-28/21
KLUKOWO stan.13, ob. AZP 33-28/22
KLUKOWO stan.14, ob. AZP 33-28/23
KLUKOWO stan.15, ob. AZP 33-28/24
KLUKOWO stan.16, ob. AZP 33-28/25
KLUKOWO stan.17, ob. AZP 33-28/26
KLUKOWO stan.18, ob. AZP 33-28/27
KLUKOWO stan.19, ob. AZP 33-28/28
KLUKOWO stan.20, ob. AZP 33-28/29
KLUKOWO stan.21, ob. AZP 33-28/30
KLUKOWO stan.22, ob. AZP 33-28/31
KLUKOWO stan.23, ob. AZP 33-28/32
KLUKOWO stan.24, ob. AZP 33-28/33
KLUKOWO stan.25, ob. AZP 33-28/34
KLUKOWO stan.26, ob. AZP 33-28/35
KLUKOWO stan.2, ob. AZP 33-28/36
KLUKOWO stan.27, ob. AZP 33-28/37
KLUKOWO stan.28, ob. AZP 33-28/38
KLUKOWO stan.29, ob. AZP 33-28/39
KLUKOWO stan.30, ob. AZP 33-28/40
KLUKOWO stan.31, ob. AZP 33-28/139

Zespół stanowisk archeologicznych 52

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

KLUKOWO stan.1, ob. AZP 33-29/1
BŁĘKWIT stan.5, ob. AZP 33-29/2
BŁĘKWIT stan.2, ob. AZP 33-29/3
BŁĘKWIT stan.1, ob. AZP 33-29/4
BŁĘKWIT stan.27, ob. AZP 33-29/7
BŁĘKWIT stan.28, ob. AZP 33-29/8
WAŚSOSZ stan.9, ob. AZP 33-29/9
BŁĘKWIT stan.10, ob. AZP 33-29/10
ŚWIĘTA stan.16, ob. AZP 33-29/12
WAŚSOSZ stan.5, ob. AZP 33-29/13
WAŚSOSZ stan.6, ob. AZP 33-29/14
WAŚSOSZ stan.7, ob. AZP 33-29/15
WAŚSOSZ stan.8, ob. AZP 33-29/16
WAŚSOSZ stan.11, ob. AZP 33-29/122
WAŚSOSZ stan.4, ob. AZP 33-29/123
WAŚSOSZ stan.3, ob. AZP 33-29/126
WAŚSOSZ stan.12, ob. AZP 33-29/127
WAŚSOSZ stan.13, ob. AZP 33-29/128
WAŚSOSZ stan.14, ob. AZP 33-29/129
WAŚSOSZ stan.15, ob. AZP 33-29/130
WAŚSOSZ stan.16, ob. AZP 33-29/131
BŁĘKWIT stan.3, ob. AZP 33-29/132
BŁĘKWIT stan.9, ob. AZP 33-29/135

Zespół stanowisk archeologicznych 53

BŁĘKWIT stan.4, ob. AZP 33-29/5
BŁĘKWIT stan.26, ob. AZP 33-29/6
BŁĘKWIT stan.30, ob. AZP 33-29/136
BŁĘKWIT stan.29, ob. AZP 33-29/137

Zespół stanowisk archeologicznych 54

ŚWIĘTA stan.7, ob. AZP 32-29/56
ŚWIĘTA stan.8, ob. AZP 32-29/57
ŚWIĘTA stan.9, ob. AZP 32-29/58
ŚWIĘTA stan.10, ob. AZP 32-29/59
ŚWIĘTA stan.11, ob. AZP 32-29/60
ŚWIĘTA stan.12, ob. AZP 32-29/61
ŚWIĘTA stan.78, ob. AZP 32-29/78
ŚWIĘTA stan.79, ob. AZP 32-29/79
ŚWIĘTA stan.81, ob. AZP 32-29/83

Zespół stanowisk archeologicznych 55

ŚWIĘTA stan.17, ob. AZP 33-29/17
ŚWIĘTA stan.18, ob. AZP 33-29/18
ŚWIĘTA stan.19, ob. AZP 33-29/19
ŚWIĘTA stan.20, ob. AZP 33-29/20

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

ŚWIĘTA stan.21, ob. AZP 33-29/21
ŚWIĘTA stan.45, ob. AZP 33-29/45
ŚWIĘTA stan.46, ob. AZP 33-29/46
ŚWIĘTA stan.47, ob. AZP 33-29/47
ŚWIĘTA stan.48, ob. AZP 33-29/48
ŚWIĘTA stan.56, ob. AZP 33-29/142

Zespół stanowisk archeologicznych 56

ŚWIĘTA stan.23, ob. AZP 33-29/23
ŚWIĘTA stan.24, ob. AZP 33-29/24
ŚWIĘTA stan.26, ob. AZP 33-29/26
ŚWIĘTA stan.27, ob. AZP 33-29/27
ŚWIĘTA stan.28, ob. AZP 33-29/28
ŚWIĘTA stan.29, ob. AZP 33-29/29
ŚWIĘTA stan.30, ob. AZP 33-29/30
ŚWIĘTA stan.32, ob. AZP 33-29/32
ŚWIĘTA stan.33, ob. AZP 33-29/33
ŚWIĘTA stan.34, ob. AZP 33-29/34
ŚWIĘTA stan.35, ob. AZP 33-29/35
ŚWIĘTA stan.36, ob. AZP 33-29/36
ŚWIĘTA stan.37, ob. AZP 33-29/37
ŚWIĘTA stan.38, ob. AZP 33-29/38
ŚWIĘTA stan.39, ob. AZP 33-29/39
ŚWIĘTA stan.40, ob. AZP 33-29/40
ŚWIĘTA stan.41, ob. AZP 33-29/41
ŚWIĘTA stan.42, ob. AZP 33-29/42
ŚWIĘTA stan.43, ob. AZP 33-29/43
ŚWIĘTA stan.58, ob. AZP 33-29/143
NOWA ŚWIĘTA stan.15, ob. AZP 33-29/144
ŚWIĘTA stan.59, ob. AZP 33-29/145
ŚWIĘTA stan.60, ob. AZP 33-29/146
ŚWIĘTA stan.61, ob. AZP 33-29/147

Zespół stanowisk archeologicznych 57

ŚWIĘTA stan.49, ob. AZP 33-29/49
ŚWIĘTA stan.50, ob. AZP 33-29/50
ŚWIĘTA stan.51, ob. AZP 33-29/51
ŚWIĘTA stan.52, ob. AZP 33-29/52
ŚWIĘTA stan.70, ob. AZP 33-29/113
ŚWIĘTA stan.71, ob. AZP 33-29/114
ŚWIĘTA stan.72, ob. AZP 33-29/115
ŚWIĘTA stan.73, ob. AZP 33-29/116
ŚWIĘTA stan.74, ob. AZP 33-29/117
ŚWIĘTA stan.75, ob. AZP 33-29/118
ŚWIĘTA stan.76, ob. AZP 33-29/119
WAŚSOSZ stan.18, ob. AZP 33-29/120
WAŚSOSZ stan.10, ob. AZP 33-29/121

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

Zespół stanowisk archeologicznych 58

WĄSOSZ stan.1, ob. AZP 33-29/124

WĄSOSZ stan.2, ob. AZP 33-29/125

Zespół stanowisk archeologicznych 59

ROSOCHA stan.1, ob. AZP 33-28/78

ROSOCHA stan.5, ob. AZP 34-29/1

Zespół stanowisk archeologicznych 60

KLESZCZYNA stan.3, ob. AZP 33-29/55

KLESZCZYNA stan.4, ob. AZP 33-29/56

KLESZCZYNA stan.5, ob. AZP 33-29/57

KLESZCZYNA stan.6, ob. AZP 33-29/58

KLESZCZYNA stan.7, ob. AZP 33-29/59

KLESZCZYNA stan.8, ob. AZP 33-29/60

KLESZCZYNA stan.9, ob. AZP 33-29/61

KLESZCZYNA stan.11, ob. AZP 33-29/63

KLESZCZYNA stan.12, ob. AZP 33-29/64

KLESZCZYNA stan.13, ob. AZP 33-29/65

KLESZCZYNA stan.1, ob. AZP 33-29/66

KLESZCZYNA stan.14, ob. AZP 33-29/67

KLESZCZYNA stan.15, ob. AZP 33-29/68

KLESZCZYNA stan.16, ob. AZP 33-29/69

KLESZCZYNA stan.2, ob. AZP 33-29/70

ŚREDNIA KLESZCZYNA stan.27, ob. AZP 33-29/71

ŚREDNIA KLESZCZYNA stan.28, ob. AZP 33-29/72

KLESZCZYNA stan.17, ob. AZP 33-29/73

KLESZCZYNA stan.18, ob. AZP 33-29/74

KLESZCZYNA stan.19, ob. AZP 33-29/75

KLESZCZYNA stan.20, ob. AZP 33-29/76

KLESZCZYNA stan.21, ob. AZP 33-29/77

KLESZCZYNA stan.22, ob. AZP 33-29/78

DOLNA KLESZCZYNA stan.29, ob. AZP 33-29/79

DOLNA KLESZCZYNA stan.30, ob. AZP 33-29/80

DOLNA KLESZCZYNA stan.31, ob. AZP 33-29/81

KLESZCZYNA stan.32, ob. AZP 33-29/82

DOLNA KLESZCZYNA stan.33, ob. AZP 33-29/83

DOLNA KLESZCZYNA stan.34, ob. AZP 33-29/84

DOLNA KLESZCZYNA stan.35, ob. AZP 33-29/85

DOLNA KLESZCZYNA stan.36, ob. AZP 33-29/86

DOLNA KLESZCZYNA stan.37, ob. AZP 33-29/87

DOLNA KLESZCZYNA stan.38, ob. AZP 33-29/88

DOLNA KLESZCZYNA stan.39, ob. AZP 33-29/89

DOLNA KLESZCZYNA stan.40, ob. AZP 33-29/90

DOLNA KLESZCZYNA stan.41, ob. AZP 33-29/91

DOLNA KLESZCZYNA stan.42, ob. AZP 33-29/92

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

DOLNA KLESZCZYNA stan.43, ob. AZP 33-29/93
KLESZCZYNA stan.23, ob. AZP 33-29/94
KLESZCZYNA stan.24, ob. AZP 33-29/95
KLESZCZYNA stan.25, ob. AZP 33-29/96
KLESZCZYNA stan.26, ob. AZP 33-29/97
ŚWIĘTA stan.55, ob. AZP 33-29/98
ŚWIĘTA stan.56, ob. AZP 33-29/99
ŚWIĘTA stan.57, ob. AZP 33-29/100
ŚWIĘTA stan.58, ob. AZP 33-29/101
ŚWIĘTA stan.59, ob. AZP 33-29/102
ŚWIĘTA stan.60, ob. AZP 33-29/103
ŚWIĘTA stan.61, ob. AZP 33-29/104
ŚWIĘTA stan.62, ob. AZP 33-29/105
ŚWIĘTA stan.63, ob. AZP 33-29/106
ŚWIĘTA stan.64, ob. AZP 33-29/107
ŚWIĘTA stan.65, ob. AZP 33-29/108
ŚWIĘTA stan.66, ob. AZP 33-29/109
ŚWIĘTA stan.67, ob. AZP 33-29/110
ŚWIĘTA stan.68, ob. AZP 33-29/111
ŚWIĘTA stan.69, ob. AZP 33-29/112
KLESZCZYNA stan.71, ob. AZP 33-29/139
KLESZCZYNA stan.72, ob. AZP 33-29/140
KLESZCZYNA stan.73, ob. AZP 33-29/141
KLESZCZYNA stan.74, ob. AZP 33-29/148
KLESZCZYNA stan.75, ob. AZP 33-29/149
KLESZCZYNA stan.76, ob. AZP 33-29/150
KLESZCZYNA DOLNA stan.58, ob. AZP 34-29/9
KLESZCZYNA DOLNA stan.57, ob. AZP 34-29/10
KLESZCZYNA DOLNA stan.60, ob. AZP 34-29/11
KLESZCZYNA DOLNA stan.59, ob. AZP 34-29/12
KLESZCZYNA ŚREDNIA stan.60, ob. AZP 34-29/16
KLESZCZYNA ŚREDNIA stan.66, ob. AZP 34-29/17
KLESZCZYNA stan.69, ob. AZP 34-29/114
KLESZCZYNA stan.69, ob. AZP 34-29/119
KLESZCZYNA stan.49, ob. AZP 33-30/120
KLESZCZYNA stan.51, ob. AZP 33-30/122
KLESZCZYNA stan.52, ob. AZP 33-30/123
KLESZCZYNA stan.53, ob. AZP 33-30/124
KLESZCZYNA stan.54, ob. AZP 33-30/125
KLESZCZYNA stan.55, ob. AZP 33-30/126
KLESZCZYNA stan.56, ob. AZP 33-30/127
KLESZCZYNA stan.57, ob. AZP 33-30/128
NOWA ŚWIĘTA stan.11, ob. AZP 33-30/2

Zespół stanowisk archeologicznych 61

NOWA ŚWIĘTA stan.11, ob. AZP 33-30/2
SKIC stan.15, ob. AZP 33-30/3

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

SKIC stan.16, ob. AZP 33-30/4
SKIC stan.17, ob. AZP 33-30/5
SKIC stan.18, ob. AZP 33-30/6
SKIC stan.23, ob. AZP 33-30/11
SKIC stan.31, ob. AZP 33-30/19
SKIC stan.85, ob. AZP 33-30/113
SKIC stan.86, ob. AZP 33-30/114
SKIC stan.5, ob. AZP 33-30/117
SKIC stan.87, ob. AZP 33-30/118
SKIC stan.88, ob. AZP 33-30/119
SKIC stan.10, ob. AZP 33-30/129
SKIC stan.91, ob. AZP 33-30/133

Zespół stanowisk archeologicznych 62

SKIC stan.19, ob. AZP 33-30/7
SKIC stan.20, ob. AZP 33-30/8
SKIC stan.21, ob. AZP 33-30/9
SKIC stan.22, ob. AZP 33-30/10
SKIC stan.24, ob. AZP 33-30/12
SKIC stan.25, ob. AZP 33-30/13
SKIC stan.26, ob. AZP 33-30/14
SKIC stan.27, ob. AZP 33-30/15
SKIC stan.28, ob. AZP 33-30/16
SKIC stan.29, ob. AZP 33-30/17
SKIC stan.30, ob. AZP 33-30/18
SKIC stan.32, ob. AZP 33-30/20
SKIC stan.33, ob. AZP 33-30/21
SKIC stan.34, ob. AZP 33-30/22
SKIC stan.35, ob. AZP 33-30/23
SKIC stan.36, ob. AZP 33-30/24
SKIC stan.37, ob. AZP 33-30/25
SKIC stan.38, ob. AZP 33-30/26
SKIC stan.39, ob. AZP 33-30/27
SKIC stan.40, ob. AZP 33-30/28
SKIC stan.41, ob. AZP 33-30/29
SKIC stan.42, ob. AZP 33-30/30
SKIC stan.1, ob. AZP 33-30/31
SKIC stan.2, ob. AZP 33-30/32
SKIC stan.3, ob. AZP 33-30/33
SKIC stan.43, ob. AZP 33-30/34
SKIC stan.44, ob. AZP 33-30/35
SKIC stan.45, ob. AZP 33-30/36
SKIC stan.46, ob. AZP 33-30/37
SKIC stan.4, ob. AZP 33-30/38
SKIC stan.47, ob. AZP 33-30/39
SKIC stan.48, ob. AZP 33-30/40
SKIC stan.49, ob. AZP 33-30/41
SKIC stan.50, ob. AZP 33-30/42

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

SKIC stan.51, ob. AZP 33-30/43
SKIC stan.52, ob. AZP 33-30/44
SKIC stan.53, ob. AZP 33-30/45
SKIC stan.54, ob. AZP 33-30/46
SKIC stan.55, ob. AZP 33-30/47
SKIC stan.56, ob. AZP 33-30/48
SKIC stan.57, ob. AZP 33-30/49
SKIC stan.58, ob. AZP 33-30/50
SKIC stan.59, ob. AZP 33-30/51
SKIC stan.13, ob. AZP 33-30/52
SKIC stan.60, ob. AZP 33-30/53
RUDNA stan.1, ob. AZP 33-30/55
SKIC stan.12, ob. AZP 33-30/86
SKIC stan.62, ob. AZP 33-30/87
SKIC stan.63, ob. AZP 33-30/88
SKIC stan.64, ob. AZP 33-30/89
SKIC stan.65, ob. AZP 33-30/90
SKIC stan.66, ob. AZP 33-30/91
SKIC stan.9, ob. AZP 33-30/92
SKIC stan.67, ob. AZP 33-30/93
SKIC stan.68, ob. AZP 33-30/94
SKIC stan.69, ob. AZP 33-30/95
SKIC stan.70, ob. AZP 33-30/96
SKIC stan.8, ob. AZP 33-30/97
SKIC stan.71, ob. AZP 33-30/98
SKIC stan.72, ob. AZP 33-30/99
SKIC stan.73, ob. AZP 33-30/100
SKIC stan.74, ob. AZP 33-30/101
SKIC stan.75, ob. AZP 33-30/102
SKIC stan.76, ob. AZP 33-30/103
SKIC stan.77, ob. AZP 33-30/104
SKIC stan.78, ob. AZP 33-30/105
SKIC stan.79, ob. AZP 33-30/106
SKIC stan.7, ob. AZP 33-30/107
SKIC stan.80, ob. AZP 33-30/108
SKIC stan.81, ob. AZP 33-30/109
SKIC stan.82, ob. AZP 33-30/110
SKIC stan.83, ob. AZP 33-30/111
SKIC stan.14, ob. AZP 33-30/115
SKIC stan.11, ob. AZP 33-30/130
SKIC stan.89, ob. AZP 33-30/131
SKIC stan.90, ob. AZP 33-30/132
SKIC stan.92, ob. AZP 33-30/134
SKIC stan.93, ob. AZP 33-30/135
SKIC stan.94, ob. AZP 33-30/136

Zespół stanowisk archeologicznych 63

RUDNA stan.14, ob. AZP 33-31/1

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

RUDNA stan.15, ob. AZP 33-31/2
RUDNA stan.16, ob. AZP 33-31/3
RUDNA stan.17, ob. AZP 33-31/4
RUDNA stan.18, ob. AZP 33-31/5
RUDNA stan.20, ob. AZP 33-31/7
RUDNA stan.21, ob. AZP 33-31/8
RUDNA stan.22, ob. AZP 33-31/9
RUDNA stan.23, ob. AZP 33-31/10
RUDNA stan.24, ob. AZP 33-31/11
RUDNA stan.25, ob. AZP 33-31/12
RUDNA stan.26, ob. AZP 33-31/13
RUDNA stan.29, ob. AZP 33-31/16
RUDNA stan.30, ob. AZP 33-31/17
RUDNA stan.31, ob. AZP 33-31/18
RUDNA stan.32, ob. AZP 33-31/19
RUDNA stan.33, ob. AZP 33-31/20
RUDNA stan.34, ob. AZP 33-31/21
RUDNA stan.35, ob. AZP 33-31/22
RUDNA stan.36, ob. AZP 33-31/23
RUDNA stan.37, ob. AZP 33-31/24
RUDNA stan.38, ob. AZP 33-31/25
RUDNA stan.39, ob. AZP 33-31/26
RUDNA stan.40, ob. AZP 33-31/27
RUDNA stan.41, ob. AZP 33-31/28
RUDNA stan.42, ob. AZP 33-31/29
RUDNA stan.6, ob. AZP 33-30/60
RUDNA stan.7, ob. AZP 33-30/61
RUDNA stan.8, ob. AZP 33-30/62
RUDNA stan.9, ob. AZP 33-30/63
RUDNA stan.10, ob. AZP 33-30/64
RUDNA stan.12, ob. AZP 33-30/66

Zespół stanowisk archeologicznych 64

SŁAWIANOWO stan.14, ob. AZP 34-30/1
SŁAWIANOWO stan.15, ob. AZP 34-30/2
SŁAWIANOWO stan.16, ob. AZP 34-30/3
SŁAWIANOWO stan.17, ob. AZP 34-30/4
SŁAWIANOWO stan.18, ob. AZP 34-30/5
SŁAWIANOWO stan.19, ob. AZP 34-30/6
SŁAWIANOWO stan.20, ob. AZP 34-30/7
SŁAWIANOWO stan.21, ob. AZP 34-30/8
SŁAWIANOWO stan.22, ob. AZP 34-30/9
SŁAWIANOWO stan.23, ob. AZP 34-30/10
SŁAWIANOWO stan.25, ob. AZP 34-30/12
SŁAWIANOWO stan.26, ob. AZP 34-30/13
SŁAWIANOWO stan.27, ob. AZP 34-30/14
KLESZCZYNA stan.48, ob. AZP 34-30/15
SŁAWIANOWO stan.29, ob. AZP 34-30/16

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

SŁAWIANOWO stan.30, ob. AZP 34-30/17
SŁAWIANOWO stan.31, ob. AZP 34-30/18
SŁAWIANOWO stan.32, ob. AZP 34-30/19
SŁAWIANOWO stan.57, ob. AZP 34-30/46
SŁAWIANOWO stan.58, ob. AZP 34-30/47
SKIC stan.90, ob. AZP 34-30/48
SKIC stan.91, ob. AZP 34-30/49
SKIC stan.92, ob. AZP 34-30/50
SKIC stan.93, ob. AZP 34-30/51
SKIC stan.94, ob. AZP 34-30/52
SKIC stan.95, ob. AZP 34-30/53
SKIC stan.96, ob. AZP 34-30/54
SKIC stan.97, ob. AZP 34-30/55
SŁAWIANOWO stan.68, ob. AZP 34-30/174
SŁAWIANOWO stan.69, ob. AZP 34-30/175
SŁAWIANOWO stan.70, ob. AZP 34-30/176
SKIC stan.111, ob. AZP 34-30/177
SKIC stan.112, ob. AZP 34-30/178
SŁAWIANOWO stan.76, ob. AZP 34-30/229
SŁAWIANOWO stan.1, ob. AZP 34-29/19
SŁAWIANOWO stan.22, ob. AZP 34-29/20
SŁAWIANOWO stan.63, ob. AZP 34-29/125

Zespół stanowisk archeologicznych 65

SŁAWIANOWO stan.24, ob. AZP 34-30/11
SŁAWIANOWO stan.33, ob. AZP 34-30/20
SŁAWIANOWO stan.34, ob. AZP 34-30/21
SŁAWIANOWO stan.35, ob. AZP 34-30/22
SŁAWIANOWO stan.36, ob. AZP 34-30/23
SŁAWIANOWO stan.37, ob. AZP 34-30/24
SŁAWIANOWO stan.39, ob. AZP 34-30/26
SŁAWIANOWO stan.45, ob. AZP 34-30/32
SŁAWIANOWO stan.47, ob. AZP 34-30/34
SŁAWIANOWO stan.50, ob. AZP 34-30/37
SŁAWIANOWO stan.51, ob. AZP 34-30/40
SŁAWIANOWO stan.52, ob. AZP 34-30/41
SŁAWIANOWO stan.53, ob. AZP 34-30/42
SŁAWIANOWO stan.54, ob. AZP 34-30/43
SŁAWIANOWO stan.55, ob. AZP 34-30/44
SŁAWIANOWO stan.56, ob. AZP 34-30/45
SKIC stan.98, ob. AZP 34-30/56
SKIC stan.99, ob. AZP 34-30/57
SKIC stan.100, ob. AZP 34-30/58
SKIC stan.101, ob. AZP 34-30/59
SKIC stan.102, ob. AZP 34-30/60
SKIC stan.103, ob. AZP 34-30/61
SKIC stan.104, ob. AZP 34-30/62
SŁAWIANOWO stan.59, ob. AZP 34-30/159

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

SŁAWIANOWO stan.60, ob. AZP 34-30/160
SŁAWIANOWO stan.61, ob. AZP 34-30/161
SŁAWIANOWO stan.71, ob. AZP 34-30/179
SŁAWIANOWO stan.72, ob. AZP 34-30/180
SŁAWIANOWO stan.73, ob. AZP 34-30/181
SKIC stan.113, ob. AZP 34-30/182
SŁAWIANOWO stan.74, ob. AZP 34-30/183
SŁAWIANOWO stan.75, ob. AZP 34-30/184

Zespół stanowisk archeologicznych 66

BUNTOWO stan.52, ob. AZP 34-29/13
BUNTOWO stan.53, ob. AZP 34-29/14
KLESZCZYNA DOLNA stan.54, ob. AZP 34-29/15
KLESZCZYNA ŚREDNIA stan.67, ob. AZP 34-29/18
SŁAWIANOWO stan.3, ob. AZP 34-29/21
SŁAWIANOWO stan.4, ob. AZP 34-29/22
SŁAWIANOWO stan.5, ob. AZP 34-29/23
BUNTOWO stan.55, ob. AZP 34-29/24
BUNTOWO stan.56, ob. AZP 34-29/25
BUNTOWO stan.57, ob. AZP 34-29/26
KLESZCZYNA stan.70, ob. AZP 34-29/115
BUNTOWO stan.61, ob. AZP 34-29/122
BUNTOWO stan.62, ob. AZP 34-29/123
SŁAWIANOWO stan.62, ob. AZP 34-29/124
SŁAWIANOWO stan.64, ob. AZP 34-29/126
SŁAWIANOWO stan.65, ob. AZP 34-29/127

Zespół stanowisk archeologicznych 67

SŁAWIANOWO stan.38, ob. AZP 34-30/25
SŁAWIANOWO stan.40, ob. AZP 34-30/27
SŁAWIANOWO stan.41, ob. AZP 34-30/28
SŁAWIANOWO stan.42, ob. AZP 34-30/29
SŁAWIANOWO stan.43, ob. AZP 34-30/30
SŁAWIANOWO stan.44, ob. AZP 34-30/31
SŁAWIANOWO stan.46, ob. AZP 34-30/33
SŁAWIANOWO stan.48, ob. AZP 34-30/35
SŁAWIANOWO stan.49, ob. AZP 34-30/36
SŁAWIANOWO stan.6, ob. AZP 34-29/27
SŁAWIANOWO stan.7, ob. AZP 34-29/28
SŁAWIANOWO stan.8, ob. AZP 34-29/29
SŁAWIANOWO stan.9, ob. AZP 34-29/30
SŁAWIANOWO stan.13, ob. AZP 34-29/31
SŁAWIANOWO stan.11, ob. AZP 34-29/32
SŁAWIANOWO stan.66, ob. AZP 34-29/128
SŁAWIANOWO stan.67, ob. AZP 34-29/129
BUNTOWO stan.66, ob. AZP 34-29/134

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

Zespół stanowisk archeologicznych 68

BUNTOWO stan.19, ob. AZP 34-29/49
BUNTOWO stan.20, ob. AZP 34-29/50
BUNTOWO stan.21, ob. AZP 34-29/51
BUNTOWO stan.22, ob. AZP 34-29/52
BUNTOWO stan.23, ob. AZP 34-29/53
BUNTOWO stan.24, ob. AZP 34-29/54
BUNTOWO stan.25, ob. AZP 34-29/55
BUNTOWO stan.26, ob. AZP 34-29/56
BUNTOWO stan.27, ob. AZP 34-29/57
BUNTOWO stan.63, ob. AZP 34-29/130
BUNTOWO stan.64, ob. AZP 34-29/131
BUNTOWO stan.65, ob. AZP 34-29/132

Zespół stanowisk archeologicznych 69

BUNTOWO stan.28, ob. AZP 34-29/58
BUNTOWO stan.29, ob. AZP 34-29/59
BUNTOWO stan.65, ob. AZP 34-29/133

Zespół stanowisk archeologicznych 70

BUNTOWO stan.8, ob. AZP 34-29/33
BUNTOWO stan.9, ob. AZP 34-29/34
BUNTOWO stan.2, ob. AZP 34-29/35
BUNTOWO stan.1, ob. AZP 34-29/36
BUNTOWO stan.3, ob. AZP 34-29/37
BUNTOWO stan.5, ob. AZP 34-29/38
BUNTOWO stan.4, ob. AZP 34-29/39
BUNTOWO stan.13, ob. AZP 34-29/40
BUNTOWO stan.14, ob. AZP 34-29/41
BUNTOWO stan.15, ob. AZP 34-29/42
BUNTOWO stan.10, ob. AZP 34-29/43
BUNTOWO stan.16, ob. AZP 34-29/44
BUNTOWO stan.17, ob. AZP 34-29/45
BUNTOWO stan.18, ob. AZP 34-29/46
BUNTOWO stan.30, ob. AZP 34-29/60
BUNTOWO stan.31, ob. AZP 34-29/61
BUNTOWO stan.32, ob. AZP 34-29/62
BUNTOWO stan.33, ob. AZP 34-29/63
BUNTOWO stan.34, ob. AZP 34-29/64
BUNTOWO stan.35, ob. AZP 34-29/65
BUNTOWO stan.36, ob. AZP 34-29/66
BUNTOWO stan.37, ob. AZP 34-29/67
BUNTOWO stan.38, ob. AZP 34-29/68
BUNTOWO stan.39, ob. AZP 34-29/69
BUNTOWO stan.40, ob. AZP 34-29/70
BUNTOWO stan.41, ob. AZP 34-29/71

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

BUNTOWO stan.42, ob. AZP 34-29/72
BUNTOWO stan.43, ob. AZP 34-29/73
BUNTOWO stan.11, ob. AZP 34-29/74
BUNTOWO stan.44, ob. AZP 34-29/75
BUNTOWO stan.45, ob. AZP 34-29/76
BUNTOWO stan.46, ob. AZP 34-29/77
BUNTOWO stan.47, ob. AZP 34-29/78
BUNTOWO stan.12, ob. AZP 34-29/79
BUNTOWO stan.48, ob. AZP 34-29/80
BUNTOWO stan.49, ob. AZP 34-29/81
BUNTOWO stan.50, ob. AZP 34-29/82
BUNTOWO stan.51, ob. AZP 34-29/83
BUNTOWO stan.49, ob. AZP 34-29/117
BUNTOWO stan.50, ob. AZP 34-29/118
BUNTOWO stan.67, ob. AZP 34-29/135
BUNTOWO stan.68, ob. AZP 34-29/136
BUNTOWO stan.69, ob. AZP 34-29/137

Zespół stanowisk archeologicznych 71

BŁUGOWO stan.24, ob. AZP 34-30/148
BŁUGOWO stan.25, ob. AZP 34-30/149
BŁUGOWO stan.26, ob. AZP 34-30/150
BŁUGOWO stan.27, ob. AZP 34-30/151
BŁUGOWO stan.28, ob. AZP 34-30/152
BŁUGOWO stan.29, ob. AZP 34-30/153
BŁUGOWO stan.30, ob. AZP 34-30/154
BŁUGOWO stan.31, ob. AZP 34-30/155
BŁUGOWO stan.55, ob. AZP 34-30/226
BŁUGOWO stan.5, ob. AZP 34-29/84
BŁUGOWO stan.6, ob. AZP 34-29/85
BŁUGOWO stan.7, ob. AZP 34-29/86
BŁUGOWO stan.8, ob. AZP 34-29/87
BŁUGOWO stan.9, ob. AZP 34-29/88
BŁUGOWO stan.10, ob. AZP 34-29/89
BŁUGOWO stan.11, ob. AZP 34-29/90
BŁUGOWO stan.12, ob. AZP 34-29/91
BŁUGOWO stan.13, ob. AZP 34-29/92
BŁUGOWO stan.14, ob. AZP 34-29/93
BŁUGOWO stan.15, ob. AZP 34-29/94
BŁUGOWO stan.16, ob. AZP 34-29/95
BŁUGOWO stan.17, ob. AZP 34-29/96
BŁUGOWO stan.18, ob. AZP 34-29/97
BŁUGOWO stan.1, ob. AZP 34-29/99
BŁUGOWO stan.3, ob. AZP 34-29/100
BŁUGOWO stan.19, ob. AZP 34-29/101
BŁUGOWO stan.20, ob. AZP 34-29/102
BŁUGOWO stan.21, ob. AZP 34-29/103
BŁUGOWO stan.4, ob. AZP 34-29/104

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

BŁUGOWO stan.22, ob. AZP 34-29/105
BŁUGOWO stan.23, ob. AZP 34-29/106
BŁUGOWO stan.48, ob. AZP 34-29/116
BŁUGOWO stan.49, ob. AZP 34-29/140
BŁUGOWO stan.50, ob. AZP 34-29/141
BŁUGOWO stan.51, ob. AZP 34-29/142
BŁUGOWO stan.52, ob. AZP 34-29/143

Zespół stanowisk archeologicznych 72

BŁUGOWO stan.45, ob. AZP 35-30/1
BŁUGOWO stan.46, ob. AZP 35-30/2
BŁUGOWO stan.47, ob. AZP 35-30/3
BŁUGOWIEC stan.37, ob. AZP 35-29/35
BŁUGOWIEC stan.38, ob. AZP 35-29/36
BŁUGOWIEC stan.39, ob. AZP 35-29/37
BŁUGOWIEC stan.40, ob. AZP 35-29/38
BŁUGOWIEC stan.41, ob. AZP 35-29/39
BŁUGOWIEC stan.42, ob. AZP 35-29/40
BŁUGOWIEC stan.43, ob. AZP 35-29/41
BŁUGOWIEC stan.44, ob. AZP 35-29/42

Zespół stanowisk archeologicznych 73

BŁUGOWIEC stan.32, ob. AZP 35-29/30
BŁUGOWIEC stan.33, ob. AZP 35-29/31
BŁUGOWIEC stan.34, ob. AZP 35-29/32
BŁUGOWIEC stan.35, ob. AZP 35-29/33
BŁUGOWIEC stan.36, ob. AZP 35-29/34
BŁUGOWO stan.49, ob. AZP 35-29/153
BŁUGOWO stan.50, ob. AZP 35-29/154
BŁUGOWO stan.51, ob. AZP 35-29/155
BŁUGOWO stan.52, ob. AZP 35-29/156
BŁUGOWO stan.53, ob. AZP 35-29/157
BŁUGOWO stan.54, ob. AZP 35-29/158
BŁUGOWO stan.55, ob. AZP 35-29/159

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem I

KRZYWA WIEŚ stan.17, ob. AZP 29-28/27

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem II

KRZYWA WIEŚ stan.19, ob. AZP 29-28/29

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem III

RADAWNICA stan.6, ob. AZP 30-29/163

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem IV

RADAWNICA stan.6, ob. AZP 30-28/20

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem V

BIELAWA stan.4, ob. AZP 30-28/10

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem VI

RADAWNICA stan.35, ob. AZP 30-28/51

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem VII

RADAWNICA stan.7, ob. AZP 30-28/21

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem VIII

RADAWNICA stan.34, ob. AZP 30-28/50

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem IX

RADAWNICA stan.51, ob. AZP 30-28/67

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem X

GRUDNA stan.2, ob. AZP 30-28/78

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XI

RADAWNICA stan.17, ob. AZP 30-28/31

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XII

RADAWNICA stan.25, ob. AZP 30-28/39

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XIII

RADAWNICA stan.5, ob. AZP 30-29/162

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XIV

RADAWNICA stan.18, ob. AZP 30-28/32

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XV

KAMIEŃ stan.26, ob. AZP 30-28/79

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XVI

KAMIEŃ stan.13, ob. AZP 31-28/9

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XVII

KAMIEŃ stan.5, ob. AZP 31-27/17

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XVIII

KAMIEŃ stan.22, ob. AZP 31-28/80

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XIX

GÓRZNA stan.67, ob. AZP 31-28/66

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XX

GÓRZNA stan.49, ob. AZP 31-28/20

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXI

RADAWNICA stan.1, ob. AZP 31-28/21

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXII

FRANCISZKOWO stan.6, ob. AZP 31-28/29

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXIII

RADAWNICA stan.2, ob. AZP 31-28/22

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXIV

FRANCISZKOWO stan.3, ob. AZP 31-28/26

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXIV

FRANCISZKOWO stan.2, ob. AZP 31-28/25

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXVI

FRANCISZKOWO stan.1, ob. AZP 31-28/24

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXVII

RADAWNICA stan.3, ob. AZP 31-28/23

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXVIII

MAŁE DZIERŻĄŻNO stan.1, ob. AZP 31-29/102

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXIX

STARE DZIERŻĄŻNO stan.4, ob. AZP 31-29/106

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXX

STARE DZIERŻĄŻNO stan.3, ob. AZP 31-29/105

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXXI

STARE DZIERŻĄŻNO stan.2, ob. AZP 31-29/104

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXXII

STAWNICA stan.14, ob. AZP 31-29/60

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXXIII

STAWNICA stan.13, ob. AZP 31-29/61

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXXIV

STAWNICA stan.12, ob. AZP 31-29/62

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXXV

STAWNICA stan.36, ob. AZP 31-29/70

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXXVI

STARE DZIERŻĄŻNO stan.20, ob. AZP 31-29/122

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ŻŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXXVII

STARE DZIERŻĄŻNO stan.17, ob. AZP 31-29/119

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXXVIII

STARE DZIERŻĄŻNO stan.18, ob. AZP 31-29/120

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XXXIX

STARE DZIERŻĄŻNO stan.19, ob. AZP 31-29/121

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XL

NOWY DWÓR stan.2, ob. AZP 31-28/30

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XLI

NOWY DWÓR stan.3, ob. AZP 31-28/31

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XLII

NOWY DWÓR stan.4, ob. AZP 31-28/32

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XLIII

LUDWIKOWO stan.4, ob. AZP 32-28/4

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XLIV

ZALESIE stan.12, ob. AZP 32-28/79

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XLV

ZALESIE stan.11, ob. AZP 32-28/78

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XLVI

ZALESIE stan.8, ob. AZP 32-28/55

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XLVII

ŻŁOTÓW stan.31, ob. AZP 32-28/46

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XLVIII

ŻŁOTÓW stan.30, ob. AZP 32-28/45

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem XLIX

WIELATOWO stan.8, ob. AZP 32-28/35

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem L

MIĘDZYBŁOCIE stan.10, ob. AZP 32-29/74

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LI

MIĘDZYBŁOCIE stan.11, ob. AZP 32-29/75

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LII

STAWNICA stan.41, ob. AZP 32-29/21

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LIII

STAWNICA stan.46, ob. AZP 32-29/72

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LIV

DROŻYSKA ŚREDNIE stan.4, ob. AZP 32-29/26

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LV

MIĘDZYBŁOCIE stan.6, ob. AZP 32-29/52

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LVI

MIĘDZYBŁOCIE stan.5, ob. AZP 32-29/51

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LVII

ŚWIĘTA stan.2, ob. AZP 32-29/42

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LVIII

ŚWIĘTA stan.80, ob. AZP 32-29/80

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LIX

ZALESIE stan.38, ob. AZP 33-28/8

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LX

KLUKOWO stan.3, ob. AZP 33-28/11

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXI

ŚWIĘTA stan.77, ob. AZP 32-29/77

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXII

ŚWIĘTA stan.14, ob. AZP 32-29/63

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXIII

ŚWIĘTA stan.13, ob. AZP 32-29/62

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXIV

ŚWIĘTA stan.15, ob. AZP 33-29/11

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXV

ŚWIĘTA stan.44, ob. AZP 33-29/44

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXVI

NOWA ŚWIĘTA stan.10, ob. AZP 33-30/1

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXVII

RUDNA stan.27, ob. AZP 33-31/14

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXVIII

RUDNA stan.28, ob. AZP 33-31/15

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXIX

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

RUDNA stan.5, ob. AZP 33-30/59

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXX

RUDNA stan.19, ob. AZP 33-31/6

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXXI

RUDNA stan.4, ob. AZP 33-30/58

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXXII

RUDNA stan.3, ob. AZP 33-30/57

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXXIII

RUDNA stan.2, ob. AZP 33-30/56

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXXIV

RUDNA stan.11, ob. AZP 33-30/65

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXXV

RUDNA stan.13, ob. AZP 33-30/67

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXXVI

WAŚOSZ stan.17, ob. AZP 34-29/8

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXXVII

BUNTOWO stan.70, ob. AZP 34-29/138

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXXVIII

BŁUGOWO stan.56, ob. AZP 35-29/160

Pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem LXXIX

BŁUGOWO stan.57, ob. AZP 35-29/161

Ne terenie gminy Złotów wyznaczono trzy układy ruralistyczne obejmujące nawarstwienia kulturowe wsi: Krzywa Wieś, Kamień, Święta.

W obrębie układów ruralistycznych występują następujące stanowiska archeologiczne:

układ ruralistyczny wsi Kamień

KAMIEŃ stan.23, ob. AZP 31-28/81

KAMIEŃ stan.24, ob. AZP 31-28/82

układ ruralistyczny wsi Święta

ŚWIĘTA stan.55, ob. AZP 33-29/138

Zespoły stanowisk archeologicznych oraz pojedyncze stanowiska archeologiczne poza zespołami stanowisk zostały uwzględnione na mapie topograficznej stanowiącej załącznik do niniejszego programu.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

5. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO**5.1. Stan zachowania i obszary największego zagrożenia zabytków****5.1.1. Stan zachowania zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków**

ADRES	OBIEKT	STAN ZACHOWANIA
Bługowo	kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. św. Jakuba Apostoła	3
Buntowo	park dworski	2
Dzierżążenko	wiatrak holender	2/3
Grodno	zespół dworsko – parkowy: dwór, park, kuźnia	4
Kamień	zespół kościoła filialnego p.w. św. Małgorzaty: kościół, dzwonnica, cmentarz	3
Kleszczyna	kościół filialny p.w. Chrystusa Króla	4
Krzywa Wieś	kościół filialny p.w. św. Małgorzaty	4
Nowy Dwór	park dworski	3
Radawnica	zespół kościoła parafialnego p.w. św. Barbary: kościół, cmentarz	4
Radawnica	kościół pomocniczy p.w. św. Stanisława Kostki	2
Radawnica	Zespół pałacowo – parkowy: pałac park	3 3
Skic	park dworski	3
Sławianowo	kościół parafialny p.w. św. Jakuba Apostoła	4

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

Sławianowo	park dworski	2
Stawnica	park dworski	2
Zalesie	kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki filialny p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa	3/4

LEGENDA:

1. bardzo zły
2. zły
3. dostateczny
4. dobry
5. bardzo dobry

- **Kościół parafialny p.w. św. Jakuba w Bługowie.** Fundamenty po wzmocnieniu łąb betonem, co służyło zabezpieczeniu przed pękaniem ścian kościoła obciążonych dzwonami wiszącymi w gloriecie od lat 40-tych XX w. do 1975 r. Obecnie ściany miejscami spękane, z uszkodzeniami cegieł oraz wtórnymi cementowymi uzupełnieniami spoinowania. Polichromia blend w elewacji zachodniej źle zachowana, niemal nieczytelna, poza tym brak drewnianych figur świętych, które były tam umieszczone. Ściany wewnętrzne w stanie dobrym po przeprowadzonych pracach malarskich w 2000 r. Pokrycie dachu z dachówki karpíówki i stropy w stanie dobrym. Zachowana historyczna posadzka w stanie dobrym. Stolarka okienna i drzwiowa w stanie dostatecznym.
- **Park dworski w Buntowie.** Powstał w 2 połowie XIX w. jako niewielkie założenie o cechach eklektycznych, geometryczne, o układzie osiowym, posiadające regularny układ alejek. W 1 poł. XX w. wzbogacone nowymi nasadzeniami – wprowadzono kasztanowiec, modrzew, jesion i klon. Po II wojnie światowej park uległ czynnej dewastacji - wycięto część drzew oraz zmniejszono jego powierzchnię poprzez założenie sadu w części południowej oraz ogrodu warzywnego w części północno – zachodniej. Wyżej wymienione działania, jak również brak zabiegów sanitarno – pielęgnacyjnych, prowadzący do rozrostu podrostu, spowodowały zatarcie historycznego układu przestrzennego i kompozycyjnego parku.
- **Wiatrak holender w Dzierżążenku.** W latach 40–tych XX w. zlikwidowano śmigła, układ przeniesienia napędu i wyposażenie – maszyny i urządzenia młyńskie. Obiekt użytkowany był jako magazyn. W latach 60-tych XX w. pożar uszkodził część stropów i dach. Niszczący budynek przejęła gmina Złotów. W latach 1975 – 1977 przeprowadzono remont kapitalny dachu, stropów, schodów i stolarki okiennej na podstawie opracowanego projektu, który przewidywał także odbudowę śmigłów i układu napędowego, co nie zostało zrealizowane. Wiatrak od 1996 r. stanowi własność prywatną. Obecnie w złym stanie technicznym znajduje się konstrukcja jego dachu - załamana w środkowej części, z miejscami przegnitymi i spękanymi elementami oraz z ubytkami w pokryciu z papy i w odeskowaniu czapy, powodującymi przeciekanie wód opadowych do wnętrza. Poza tym w zewnętrznych ścianach trzonu wiatraka występują liczne uszkodzenia cegieł, spękania oraz ubytki spoinowania wokół otworów okiennych prowadzące do rozluźnienia w tych miejscach struktury muru. W wyniku przeprowadzonej w 2021 r. kontroli stanu zachowania obiektu

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

wojewódzki konserwator zabytków wydał zalecenia na wykonanie niezbędnych prac zabezpieczających i naprawczych.

- **Zespół dworsko – parkowy w Grodnie.** Przed przejściem przez obecnych właścicieli w 2001 r. budynki i park ulegały postępującej dewastacji. Dwór pozbawiony był większości stolarek okiennych i drzwiowych, drewnianych podłóg i deskowania stropów. Obecnie cały zespół jest zadbane i użytkowany jako obiekt pełniący funkcje rekreacyjno – turystyczne. Budynki są w dobrym stanie technicznym po przeprowadzonym kompleksowym remoncie. W parku na bieżąco prowadzone są prace pielęgnacyjne z nowymi nasadzeniami zgodnie z pozwoleniem wojewódzkiego konserwatora zabytków. Na terenie zespołu mieści się ośrodek jeździecki oferujący naukę jazdy konnej i treningi dla zaawansowanych jeźdźców oraz siedziba klubu jeździeckiego. W budynku dworu znajduje się pensjonat.
- **Zespół kościoła filialnego p.w. św. Małgorzaty w Kamieniu,** w skład którego wchodzi kościół, dzwonnica i cmentarz przykościelny. Po wyłączeniu kościoła z użytkowania decyzją Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Złotowie w latach 2003 – 2005 przeprowadzono przy nim kompleksowe prace remontowo – konserwatorskie zgodnie z udzielonym przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków pozwoleniem, obejmujące remont ścian obwodowych z wymianą i uzupełnieniem zniszczonych elementów drewnianych, przemurowanie wypełnień międzyryglowych, wzmocnienie więźby dachowej, wymianę pokrycia dachowego, wymianę stolarek okiennych i drzwiowych oraz posadzek, tynkowanie i malowanie wnętrza, a także konserwację empyry. Przeprowadzono także remont drewnianej konstrukcji dzwonnicy. Z biegiem czasu połączenia belek tworzących słupowo – ramową konstrukcję ścian obwodowych budynku kościoła uległy rozluźnieniu, co spowodowało odspojenia i wysuwanie się ceglanych fachów. Planowana jest naprawa konstrukcji ścian, ponadto wymiana pokrycia dachowego z gontu bitumicznego na ceramiczną dachówkę karpiówkę. Na przedmiotowy zakres prac Parafia uzyskała pozwolenie Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
- **Kościół filialny p.w. Chrystusa Króla w Kleszczynie.** W latach 80–tych XX w. wykonano nową drewnianą podłogę w prezbiterium, wzmocniono ściany wewnętrzne poprzez obicie supremą, odeskowanie i oszalowanie ich pionową okładziną boazeryjną, założono również nową podsufitkę. W 1990 r. dobudowano pomieszczenia za prezbiterium – zakrystię i salkę katechetyczną. W 1993 r. rozebrano pokrycie dachu z dachówki karpiówki, przeprowadzono naprawę więźby i położono nowe pokrycie z blachy Lindab, wstawiono również nowe drzwi wejściowe. W latach 2014 – 2015 miał miejsce remont zabezpieczający wieży. W latach 2018 – 2019 przeprowadzono prace remontowo – konserwatorskie przy kościele obejmujące remont ryglowych ścian – wykonanie nowych podwalin oraz wymianę uszkodzonych drewnianych elementów i nie nadających się do odzyskania wypełnień ceglanych. Ponadto wymieniono współczesne stolarki okienne na nowe drewniane, odzwierciedlające historyczny wygląd i podziały wewnętrzne. Położono dachówkę karpiówkę oraz przywrócono pierwotny wygląd wnętrza poprzez demontaż okładziny boazeryjnej, tynkowanie ścian i malowanie w kolorze zbliżonym do pierwotnego, ustalonym na podstawie badań konserwatorskich. Prace te współfinansowane były ze środków Unii Europejskiej w ramach projektu „Ochrona oraz zwiększenie wartości dziedzictwa kulturowego obszaru Diecezji Bydgoskiej – renowacja i konserwacja drewnianych zabytków”. W 2020 r. renowacji poddano historyczne ławki – wykonano niezbędne naprawy stolarskie i przywrócono ich pierwotną kolorystykę.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ŻŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

- **Kościół filialny p.w. św. Małgorzaty w Krzywej Wsi.** Znajduje się w dobrym stanie technicznym. Jego wnętrze wraz z elementami historycznego wystroju jest przemalowane, pozbawione pierwotnej kolorystyki. Podjęcia prac zabezpieczających wymaga przede wszystkim kamienne ogrodzenie, w którym występują liczne uszkodzenia i ubytki kamieni.
- **Park dworski w Nowym Dworze.** Założony w 2 połowie XIX w. jako krajobrazowy. Z dawnego układu przestrzennego parku zachowała się część starodrzewia w większości składającego się z dębów, buków, klonów, kasztanowców oraz lip, poza tym staw, resztki nasadzenia przy drodze oraz teren, na którym były polany. Na miejscu, gdzie pierwotnie istniał sad, obecnie znajduje się ogród warzywny. Wszystkie inne elementy dawnego układu przestrzennego, w tym ścieżki spacerowe uległy zatarciu.
- **Kościół parafialny p.w. św. Barbary w Radawnicy.** Znajduje się w dobrym stanie technicznym. W październiku 2013 r. zakończono prace konserwatorskie przy wieży, a w 2014 r. wykonano remont wnętrza polegający na oczyszczeniu ceglanych detali z przemalowań oraz malowaniu ścian, ławek, empory muzycznej i prospektu organowego zgodnie z opracowanym programem prac konserwatorskich w nawiązaniu do historycznej kolorystyki.
- **Kościół pomocniczy p.w. św. Stanisława Kostki w Radawnicy.** Obecnie nieużytkowany. Znajduje się w złym stanie technicznym. Problemem są przede wszystkim spękania ścian, w tym głębokie, stale powiększające się spękania na całej wysokości prezbiterium - od kopuły do posadzki, widoczne na zewnątrz i od wewnątrz. Ponadto obiekt jest miejscami zawilgocony, w elewacjach występują uszkodzenia cegieł. Z uwagi na postępującą destrukcję wymaga on podjęcia prac ratunkowo – zabezpieczających. W 2016 r. została opracowana opinia stanu technicznego kościoła, inwentaryzacja budowlana oraz projekt jego remontu. Dokumentacja ta została dofinansowana ze środków Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Na podstawie sporządzonej dokumentacji Parafia uzyskała pozwolenie konserwatorskie na kompleksowy remont w zakresie naprawy spękań wraz ze wzmocnieniem i renowacją uszkodzonych elementów konstrukcyjnych oraz spoin muru kamiennego i ceglano, izolacji ścian fundamentowych, naprawy stropów, schodów, podłóg i posadzek, tynków wewnętrznych i zewnętrznych, stolarki otworowej oraz pokrycia dachowego. Żadne prace objęte pozwoleniem nie zostały zrealizowane. W związku z pogarszającym się stanem technicznym kościoła Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków wydał nakaz wykonania prac przy obiekcie w zakresie naprawy spękań, niezbędnych dla powstrzymania jego degradacji.
- **Zespół pałacowo – parkowy w Radawnicy.**
 - **Pałac.** W latach 20-tych XX w. został wykupiony przez państwo niemieckie i adaptowany na potrzeby szkoły dla dziewcząt. Od 1947 r. do dnia dzisiejszego mieści się w nim Uniwersytet Ludowy. Obiekt zachował dawną bryłę i wystrój elewacji, przekształceniu uległo jego wnętrze. W latach 1973 – 1974 przeprowadzono generalny remont pałacu. W 2002 r. częściowo wymieniono stolarkę okienną z zachowaniem pierwotnych wykrojów, wymiarów i podziałów oraz pomalowano fasadę. Obecnie budynek znajduje się w dostatecznym stanie technicznym. Od 2016 r. trwają prace remontowe – konserwatorskie przy elewacjach. Prace te wykonywane są etapowo w ramach posiadanych środków finansowych oraz zgodnie z pozwoleniami wojewódzkiego konserwatora zabytków.
 - **Park.** Założenie ukształtowane w stylu krajobrazowym o obecnych granicach ustalonych na początku XX w. Z dawnego układu kompozycyjnego zachował się

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

starodrzew złożony przede wszystkim z lip, dębów i buków, częściowo aleja bukowa, a także mur ogrodzeniowy od strony północnej i zachodniej, drogi prowadzące od ulicy Uniwersyteckiej oraz dwie polany, które przez nieprzemyślane nasadzenia i cięcia w drzewostanie utraciły swój pierwotny charakter. W wyniku zaniedbań i zaniechania systematycznych prac pielęgnacyjnych zatarciu uległ dawny układ alejek. Ponadto w latach 1975 – 1976 według projektu J. Chołoszkiewicza przekomponowana została część założenia zlokalizowana przed fasadą pałacu. Zmienił się również skład gatunkowy drzewostanu. Przy drodze dojazdowej w części południowej oraz obok pałacu w części zachodniej wydzielono z parku teren uprawowy. Park obecnie jest użytkowany i na bieżąco pielęgnowany.

- **Park dworski w Skicu.** Powstał w 2 połowie XIX w. Pozostaje w granicach z końca XIX w. poza fragmentem części południowej. Nie istnieje główny punkt zespołu – dwór, na miejscu którego wybudowano budynek mieszkalno – administracyjny. Zatarciu uległ układ przestrzenny i kompozycyjny parku. Zmniejszył się skład gatunkowy i ilość drzewostanu. Założenie przez długie lata nie było pielęgnowane, w wyniku czego zmienił się jego wygląd i zatracił charakter parkowy. Obiekt w 2007 r. stał się własnością Gminy Złotów, która w 2013 r. po otrzymaniu dotacji od Samorządu Województwa Wielkopolskiego w ramach konkursu „Pięknieje Wielkopolska Wieś” przeprowadziła jego rewitalizację. Wykonawcą prac była firma „Manufaktura Artykułów Promocyjno-Reklamowych” Marek Nowicz wyłoniona w drodze zapytania ofertowego. W ramach przedmiotowego zadania wykonano bramę wejściową z dachem dwuspadowym, tablicę informacyjną, zegar słoneczny o średnicy ok. 1 metra, 3 sztuki tabliczek gatunkowych, stół z szachownicą i planszą do gry w chińczyka, punkt parku linowego, ławkę wokół drzewa, dwie ławki, ławostół z daszkiem, ławkę z półbala z rzeźbami, 10 sztuk miniatuerek kształtu ptaków, nasadzono również 25 sztuk starych odmian drzew i krzewów owocowych. Oprócz tego projektu w 2015 r. dokonane zostały nowe nasadzenia drzew i krzewów. Wszelkie prace w zabytkowym parku prowadzone były po uprzednim uzyskaniu pozwoleń wojewódzkiego konserwatora zabytków .
- **Kościół parafialny p.w. św. Jakuba Apostoła w Sławianowie.** Znajduje się w dobrym stanie technicznym. W 2008 r. zostały przeprowadzone kompleksowe prace remontowo – konserwatorskie na podstawie projektu wykonanego na zlecenie Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Parce te dofinansowane były ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Ponadto w 2021 r. wymieniono w kościele posadzkę cementową na nową z płytek terakotowych w naturalnym kolorze ceglastym.
- **Park dworski w Sławianowie.** Założony w 2 połowie XIX w. w stylu krajobrazowym. Na przełomie XIX i XX w. wzbogacony gatunkami drzew ozdobnych. Obecnie znajduje się w granicach wyznaczonych po II wojnie światowej. Jego powierzchnia w porównaniu do mapy z 1925 r. jest mniejsza. Park zatracił swój wygląd przez zmianę układu przestrzennego i kompozycji, jak również zmianę funkcji i przeznaczenia. Nieczytelny pozostaje układ ciągów komunikacyjnych. Część drzew wypadła na skutek braku zabiegów pielęgnacyjnych – konserwatorskich oraz wycinki. Z dawnych elementów założenia parkowego zachował się nieliczny starodrzew i powierzchnie trawiaste. Ponadto poza obecnymi granicami parku oddzielonymi ogrodzeniem znajduje się dwór wraz z otaczającą go zielenią.
- **Park dworski w Stawnicy.** Założony w 3 ćwierci XIX w. pozostaje w granicach z początku lat 70 – tych XX w., wyznaczonych obecnie przez ogrodzenie. Dwór – główny węzeł

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

założenia nie istnieje. Na jego miejscu wybudowano budynek mieszkalno – administracyjny. Nie istnieją także historyczne budynki znajdujące w przeszłości na terenie parku. Powstały natomiast dwa nowe obiekty: hydrofornia i mały budynek przy ogrodzeniu. Park zatracił swój wygląd przez zmianę układu przestrzennego i kompozycyjnego. Wytyczono nowe ciągi komunikacyjne, założono nowy klomb oraz dosadzono roślinność ozdobną – obcą dla założenia. Z dawnych elementów założenia pozostał tylko staw, powierzchnie trawiaste i nieliczny starodrzew.

- **Kościół filialny p.w. NSPJ w Zalesiu.** Znajduje się w dość dobrym stanie zachowania. Przed 2000 r. wymieniono stolarkę okienną, pokrycie dachu na blachę falistą oraz założono nową posadzkę. W 2002 r. pomalowano wewnątrz. Zachowały się elementy historycznego wystroju – empora muzyczna z płycinową balustradą, komplet ławek oraz drzwi między kruchtą i nawą.

5.1.2. Stan zachowania zabytków ruchomych

- **Zespół wyposażenia kościoła parafialnego p.w. św. Jakuba Apostoła w Bługowie.** Ołtarz główny oraz chrzcielnica zostały poddane konserwacji kolejno w 2002 r. i 2010 r. Ołtarze boczne, feretron i balustrada zamykająca prezbiterium są przemalowane w kolorach innych niż oryginalne oraz pokryte wtórnymi metalizacjami, posiadają również uszkodzenia drewna. Obrazy ołtarzowe są mocno pociemniałe i zabrudzone. Wskazane jest przeprowadzenie prac konserwatorskich przy ww. obiektach.
- **Zespół wyposażenia kościoła filialnego p.w. św. Małgorzaty w Kamieniu.** Elementy wystroju kościoła są przemalowane w kolorach innych niż oryginalne, posiadają również uszkodzenia drewna oraz ubytki warstw technologicznych. Wskazane jest przeprowadzenie prac konserwatorskich w celu przywrócenia zabytkom ich pierwotnego wyglądu.
- **Zespół wyposażenia kościoła parafialnego p.w. św. Barbary w Radawnicy.** Wyposażenie znajduje się w dobrym stanie zachowania po przeprowadzonych pracach konserwatorsko – restauratorskich w latach 2017 – 2021. Prace wykonane w latach 2017 – 2018 dofinansowane były ze środków unijnych w ramach projektu „Ochrona oraz zwiększenie wartości dziedzictwa kulturowego obszaru Diecezji Bydgoskiej – renowacja i konserwacja drewnianych zabytków”. Obejmowały one konserwację ołtarza głównego, dwóch ołtarzy bocznych, ambony, chrzcielnicy oraz krucyfiksu. W kolejnych latach konserwacji poddano zespół stacji Drogi Krzyżowej, konfesjonał, dwa feretrony, klęcznik, rzeźby - św. Barbary oraz aniołów z chóru muzycznego.
- **Zespół wyposażenia kościoła parafialnego p.w. św. Jakuba Apostoła w Sławianowie.** W latach 2017 – 2019 przeprowadzono prace konserwatorsko – restauratorskie przy ołtarzu głównym i dwóch ołtarzach bocznych, które były współfinansowane ze środków unijnych w ramach projektu „Ochrona oraz zwiększenie wartości dziedzictwa kulturowego obszaru Diecezji Bydgoskiej – renowacja i konserwacja drewnianych zabytków”. Obecnie wskazana jest konserwacja pozostałych elementów wystroju – grupy rzeźbiarskiej Ukrzyżowanie z belki tęczowej, feretronu, chrzcielnicy i przede wszystkim

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

ambony, która od wielu lat jest zdemontowana i przechowywana w budynku gospodarczym przy plebanii.

5.1.3. Stan zachowania dziedzictwa archeologicznego

Zabytki archeologiczne są szczególnie narażone na zagrożenia z powodu niewystarczającej wiedzy na temat zasad ochrony dziedzictwa archeologicznego oraz samego rozumienia przedmiotu ochrony prawnej. Regulacje prawne i decyzje administracyjne często są niedoceniane i niechętnie odbierane przez dzisiejsze społeczeństwo, jednakże stanowią najczęściej jedyną drogę ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego.

Ochrona dziedzictwa archeologicznego opiera się na zasadzie zrównoważonego rozwoju, według której obecny poziom cywilizacyjny umożliwia wykorzystanie potencjału kulturowego, ekonomicznego i społecznego dziedzictwa archeologicznego bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na jego poznanie i obcowanie z autentycznymi, nienaruszonymi zabytkami przeszłości. Jest to zasada, która zwraca uwagę na ochronę zabytków archeologicznych *in situ*, czyli w miejscu ich pierwotnego występowania, przez zachowanie ich dla przyszłych pokoleń w stanie możliwie nienaruszonym.

Stanowiska archeologiczne odkryte podczas badań powierzchniowych AZP, przypadkowych odkryć czy też na podstawie danych z lotniczego skanowania laserowego przy pomocy urządzenia LiDAR stanowią zasób informacji, na które składa się archeologiczne dziedzictwo kulturowe. Najlepiej zachowane są stanowiska archeologiczne położone na terenach leśnych, nieużytkach, łąkach czy też na obszarach niezabudowanych. Najbardziej zagrożone są te, które znajdują się na polach uprawnych, bądź występują w bezpośredniej kolizji z inwestycjami budowlano – ziemnymi.

Wśród wszystkich zabytków kultury zabytki archeologiczne należą do kategorii najbardziej narażonej na bezpowrotne zniszczenie. Są to głównie zagrożenia związane z nieustanną eksploracją stanowisk archeologicznych, czyli takich miejsc, na obszarze których występują zabytki archeologiczne właściwe dla określonej formacji kulturowej oraz chronologii. Dziedzictwo archeologiczne to bardzo obszerny i jednocześnie zróżnicowany zbiór materialnych śladów działalności człowieka, jednakże zabytki archeologiczne nie podlegają wartościowaniu, bowiem w myśl art. 6 pkt. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2021 poz. 710) *wszystkie zabytki archeologiczne – bez względu na stan zachowania podlegają ochronie i opiece.*

Aktualnie zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych są inwestycje budowlane i przemysłowe, nielegalna eksploatacja piasek oraz żwirowni oraz głęboka orka na polach uprawnych. Do szczególnych zagrożeń możemy również dopisać działalność tzw. „poszukiwaczy skarbów”, którzy przy użyciu detektora metalu niszczą bezpowrotnie stanowiska archeologiczne i ich kontekst. Dochodzi często do rabowania cmentarzysk kurhanowych w celu pozyskania zabytków traktowanych jako źródło dochodu. Wiele zagrożeń wynika z przyspieszonego rozwoju gospodarczego - użycie ciężkiego sprzętu w rolnictwie, rozwój budownictwa na obrzeżach miejscowości, budowa dróg i nowych ulic, rozwój infrastruktury, itp.

Podstawowym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych oraz nawarstwień kulturowych są inwestycje związane z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, które wymagają prowadzenia prac ziemno–budowlanych. Wszelkie roboty ziemne w strefach ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych oraz na obszarze historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych wymagają prowadzenia badań archeologicznych, na które właściwy miejscowo konserwator zabytków wydaje pozwolenie w myśl art. 36 ust. 1

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

pkt 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Jest to szczególnie ważne podczas takich inwestycji, jak budowa budynków mieszkalnych i usługowych oraz inwestycji liniowych: przyłączy kanalizacji deszczowych, sanitarnych, gazowych, telekomunikacyjnych. Natomiast realizacja inwestycji takich jak budowa obwodnic, dróg, zbiorników retencyjnych, eksploatacja piasek i żwirowni, bezwzględnie wymaga prawidłowego rozpoznania terenu pod względem faktycznej ilości stanowisk archeologicznych oraz przeprowadzenia ratowniczych badań wykopaliskowych na wytypowanych stanowiskach. Z uwagi na szeroko-płaszczyznowy zakres prac ziemnych charakteryzujący tego typu przedsięwzięcia budowlane, w bezpowrotny sposób niszczy się substancję zabytkową i obiekty archeologiczne.

Układy ruralistyczne wsi Kamień, Stawnica, Krzywa Wieś w gminie Złotów nakazują szczególną ochronę pradziejowych, wczesnośredniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych w ich obrębie. Aby zapobiec zniszczeniom tych nawarstwień, które zostaną naruszone inwestycjami, należy mieć na uwadze fakt, iż wykonywane roboty ziemne powinny być prowadzone pod kontrolą archeologa, czy to w formie nadzoru czy też w postaci wyprzedzających badań archeologicznych, na które Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków wydaje stosowne pozwolenie. Również przebudowa założeń pałacowo-parkowych czy dworsko - parkowych prowadzi do naruszenia średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych, dlatego wszelkie roboty ziemne powinny być prowadzone pod nadzorem archeologa. Wyniki badań często stanowią jedyną dokumentację następujących po sobie epizodów osadniczych na tym terenie. Pozwalają one skorygować, uszczegółwić i potwierdzić dane ze źródeł pisanych. Pozyskany w trakcie badań materiał ruchomy umożliwia uzupełnienie danych o kulturze materialnej mieszkańców tych terenów. Należy pamiętać również o pracach ziemno-budowlanych związanych z przebudową lub rozbiórką budynków wpisanych do rejestru zabytków. Towarzyszące im badania archeologiczne są niezwykle istotne w procesie rekonstrukcji historycznej zabudowy.

W ostatnim czasie dzięki nowej technologii zastosowanej w archeologii – lotniczemu skanowaniu laserowemu przy pomocy urządzenia LiDAR dochodzi do weryfikacji znanych, ale też do odkrycia nowych stanowisk archeologicznych o własnej formie terenowej. Na terenie gminy Złotów w ostatnim czasie udało się zarejestrować stanowiska o własnej formie terenowej występujące na obszarach leśnych. Przetrwwały dzięki temu, że były chronione przez lasy. Sytuacja wygląda zupełnie inaczej na polach uprawnych, na których bezpowrotnie niwelowane są kurhany, grodziska czy też osady, a co za tym idzie niszczone jest układ stratygraficzny i kontekst, w którym znajdowały się kiedyś ruchome zabytki.

Rozwój przemysłu, turystyki, budownictwa mieszkaniowego może stanowić istotne zagrożenie dla zabytków archeologicznych, dlatego ważne jest wypełnianie przez inwestorów wymogów konserwatorskich określonych przez właściwego miejscowo wojewódzkiego konserwatora zabytków.

5.1.4. Obszary największego zagrożenia dla zabytków w mieście

1) nieruchomości

Gmina Złotów oprócz pojedynczych, cząstkowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego nie posiada ogólnego planu będącego prawem miejscowym. Fakt ten z punktu widzenia ochrony konserwatorskiej jest istotnym zagrożeniem dla zabytków nieruchomości figurujących w gminnej ewidencji zabytków. Ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy,

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

w decyzjach o warunkach zabudowy czy decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego jest jedną z form ochrony zabytków. Brak szczegółowych zapisów dotyczących ochrony historycznych założeń ruralistycznych, zespołów folwarcznych, cmentarzy i parków nie wpisanych do rejestru zabytków oraz pojedynczych obiektów architektury spowodować może nieodwracalne, daleko idące przekształcenia przestrzenne, kubaturowe, materiałowe oraz architektoniczne krajobrazu kulturowego gminy.

Zagrożonym pod względem konserwatorskim obszarem są zespoły folwarczne. Na terenie gminy Złotów układy przestrzenne folwarków i ich zabudowania są w większości przekształcone, wiele obiektów nie istnieje, wiele zostało znacznie przebudowanych, powstały również nowe, niezharmonizowane z zabytkowymi elementami. Problemy związane z utrzymaniem budynków folwarcznych wynikają głównie z braku środków na remonty, a także z trudności ze znalezieniem właściwego nowego sposobu ich użytkowania.

Drugim zagrożonym obszarem są cmentarze i parki. Stan zachowania czynnych cmentarzy katolickich w większości nie budzi zastrzeżeń. Natomiast cmentarze ewangelickie znajdują się w złym stanie. Jako nieczynne i niezagospodarowane ulegają postępującej degradacji, są zaniedbane, zarośnięte dziką roślinnością, z zatartym lub całkowicie nieczytelnym układem przestrzennym alei i kwater, czasem z nieczytelnymi granicami, poza tym z nielicznie zachowanymi nagrobkami. Wiele nekropolii jest nieogrodzonych, więc metalowe krzyże czy pozostałości ogrodzeń grobów z uwagi na łatwy dostęp są zagrożone kradzieżą.

W ostatnich latach wzrasta świadomość społeczna na temat cmentarzy jako ważnego elementu dziedzictwa kulturowego. Coraz częściej samorządy gminne, lokalne towarzystwa i organizacje porządkują i rewaloryzują zabytkowe nekropolie innych wyznań. Konieczne jest wspieranie i propagowanie tej działalności. Najważniejsze wskazania konserwatorskie dla nieczynnych cmentarzy to: oznaczenie granic (ogrodzenie), umieszczenie tablicy informacyjnej, usuwanie samosiewów, prace pielęgnacyjne przy drzewostanie, w miarę możliwości przywrócenie układu przestrzennego alei i kwater oraz renowacja ocalałych elementów architektury nagrobnej.

Parki uległy dużym przekształceniom i degradacji w latach powojennych. Obecnie są w większości zaniedbane, a ich pierwotne układy przestrzenne i kompozycyjne uległy zatarciu głównie przez brak prac pielęgnacyjnych i stosunkowo małą ilość zachowanego starodrzewu, a także wprowadzanie nowych nasadzeń niedostosowanych do zabytkowego charakteru założeń czy wprowadzanie obcych elementów architektonicznych lub zmniejszanie powierzchni przez zakładanie na ich terenach ogrodów warzywnych lub sadów.

Poza tym dużym zagrożeniem są niefachowo prowadzone prace remontowe, adaptacyjne oraz rewitalizacyjne, w wyniku których budynki ulegają przekształceniu, co powoduje utratę ich wartości zabytkowych. Wymiana historycznej tkanki obiektów – drewnianych stolarok otworowych, pokryć dachowych, a także zmiany formy bryły, dachu, niekontrolowane rozbudowy, zmiany wyglądu elewacji w zakresie rozmieszczenia, kształtu, wielkości otworów okiennych i drzwiowych, usuwanie detalu i dekoracji architektonicznej z elewacji oraz elementów wystroju wewnątrz (m. in. posadzek, schodów) wpływa negatywnie na autentyczność obiektów oraz wizerunek zabytkowej zabudowy. Problemem jest również zaniechanie bieżących napraw i koniecznych remontów, powodujące postępującą destrukcję budynków, a w konsekwencji również trwałą utratę ich wartości historycznych.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

2) ruchomych

Bardzo dużym zagrożeniem dla kościołów i zabytków ruchomych stanowiących ich wyposażenie jest zużyta, uszkodzona lub niewłaściwie założona instalacja elektryczna narażająca sam obiekt, jak i jego wyposażenie na pożar, a także brak odpowiedniego zabezpieczenia przeciwpożarowego i antywłamaniowego.

3) archeologicznych

Największym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych oraz nawarstwień kulturowych wsi na terenie gminy Złotów są inwestycje związane z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, które wymagają prowadzenia szeroko-płaszczyznowych prac ziemno-budowlanych, między innymi planowane na najbliższe lata:

- zabudowa i zagospodarowanie terenów pod wszelkie inwestycje budowlalne w obrębie miejscowości Błękwit, Zalesie;
- przebudowa dróg w Dzierżążenku, Świętej, Zalesiu;
- budowa ścieżki pieszo – rowerowej od miejscowości Nowy Dwór do Złotowa oraz od Zalesia do Złotowa;
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z towarzyszącą infrastrukturą techniczną w Bielawie, Krzywej Wsi i Grodnie;
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Zawilce;
- zagospodarowanie brzegów jeziora Sławianowskiego w miejscowości Bługowo - podniesienie atrakcyjności turystycznej obszaru poprzez wyznaczenie trasy turystycznej nad jeziorem Sławianowskim łączącej obiekty małej infrastruktury wraz z zagospodarowaniem.

W celu ochrony stanowisk archeologicznych oraz pradziejowych, średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych niezbędne jest uzgadnianie oraz wypełnianie przez inwestorów wytycznych konserwatorskich zawartych w decyzjach i opiniach Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

5.2. Ochrona zabytków nieruchomych i dziedzictwa archeologicznego wynikająca ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Złotów

Obecnie obowiązującym jest **Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Złotów** przyjęte Uchwałą Nr VIII/66/11 Rady Gminy Złotów z dnia 26 maja 2011 r. **zmienione Uchwałą Nr XLIII.389.2022 Rady Gminy Złotów z dnia 31.03.2022 r.**

Studium jest dokumentem planistycznym określającym zasady polityki zagospodarowania przestrzennego gminy, stanowi zbiór zapisów ustalonych jako uwarunkowania i kierunki zagospodarowania będące podstawą do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Znacząca część Studium została poświęcona środowisku kulturowemu gminy. W rozdziale 4 szczegółowo opisano krajobraz kulturowy gminy, rys historyczny, osadnictwo w pradziejach i we wczesnym średniowieczu.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

Rozdział 4.2 zawiera charakterystykę zagrożeń krajobrazu kulturowego. Ochrona zabytków położonych we wsiach oraz założeń ruralistycznych zwartych i rozproszonych, a także towarzyszącej im zieleni zabytkowej – parków, cmentarzy i obsadzeń dróg, stała się obecnie jedną z najtrudniejszych dziedzin konserwatorskich. Jako podstawowe zagrożenia wymienione jest:

- niedostosowanie istniejącego zasobu do dzisiejszych wzorców kulturowych i cywilizacyjno-technicznych;
- brak ekonomicznego i funkcjonalnego uzasadnienia do eksploatacji wielu obiektów gospodarczych i produkcyjnych, brak środków u właścicieli na remonty generalne, a nawet bieżące, co przy niedostatku lokalnych warsztatów rzemieślniczych znających tradycyjne technologie budowlane utrudnia możliwie tanie utrzymanie budynków;
- ekspansywna reklama nowoczesnych materiałów i detalu budowlanego, którego użycie dewaloryzuje skromne i jednorodne kompozycje zabudowy oraz może prowadzić do pogorszenia stanu technicznego obiektów;
- brak wiedzy i wrażliwości wśród elit wiejskich, radnych gminnych, nauczycieli i mieszkańców z cenzusem wiedzy fachowej powodujący działania zbędne lub wręcz szkodliwe.

Do czynników bezpośrednio zagrażających estetyce zabudowy należą współczesne metody modernizacji i adaptacji polegające na:

- powiększaniu i wymianie okien oraz powiększaniu wrót i wymianie ich stolarki z naruszeniem zasad pierwotnych podziałów i kompozycji na elewacji;
- ocieplaniu budynków i związaną z tym likwidacją wystroju ceglanego i tynkowego, a w przypadku konstrukcji szkieletowej przyspieszanie jej destrukcji biologicznej;
- wymianie pokryć dachowych i upraszczaniu geometrii dachów;
- adaptacjach zabudowy gospodarczej bez profesjonalnych opracowań projektowych;
- fragmentarycznym tynkowaniu i malowaniu elewacji;
- montażu anten satelitarnych na eksponowanych elewacjach;
- likwidacji tradycyjnych (drewnianych, murowanych i kamiennych) ogrodzeń i płotów na rzecz betonowych prefabrykatów czy systemowych rozwiązań metalowych;
- likwidacji brukowanych nawierzchni podwórz i pokrywaniu ich betonem lub „polbrukiem”;
- dostawianie różnych dobudówek, garaży i wiat.

Ponadto zagrożone są zespoły zabytkowej zieleni. Dla licznych jeszcze obsadzeń dróg zagrożeniem mogą być metody ich modernizacji lub brak regularnej pielęgnacji i planowego uzupełniania ubytków. Parki są zaniedbane i pozostawione własnemu losowi, dziczej zatrącając pierwotny charakter mający tworzyć w naturalnym krajobrazie tło kolorystyczne i oparcie przestrzenne dla terenów osadniczych. Podobnie cmentarze zabytkowe na terenie całej gminy są w bardzo złym stanie, tylko nieliczne z nich posiadają fragmentarycznie zachowane ogrodzenia, a obsadzenia wzdłuż ich granic, z powodu braku jakiegokolwiek pielęgnacji rozrosły się i rzadko pozostają czytelne. Nieliczne obiekty architektoniczne oraz krzyże, nagrobki i mogiły są zdewastowane, rozgrabione, zatarta jest również czytelność układów kompozycyjnych. Miejsca te nie są w żaden sposób opisane, drogi do nich prowadzące są zarośnięte, niewidoczne w terenie lub niedostępne publicznie. Zagrożeniem dla walorów komponowanej zieleni mogą być również nieprofesjonalnie prowadzone nasadzenia, z naruszeniem warunku utrzymywania składu gatunkowego przy uzupełnianiu ubytków oraz stosowania nasadzeń np. z egzotycznych drzew ozdobnych lub szpilkowych

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

w miejscach i w rejonie obiektów architektonicznych, gdzie może dojść do unieczynienia pierwotnej kompozycji projektowej.

W podrozdziale 4.3 szczegółowo przedstawiono podstawy prawne i formy ochrony zabytków, wymieniono obiekty zabytkowe nieruchomości wpisane do rejestru zabytków z podziałem na kościoły, zespoły dworsko – parkowe, parki oraz pozostałe zabytki. Ponadto wyznaczono następujące strefy ochrony konserwatorskiej historycznych założeń ruralistycznych:

- 1) Bielawa - strefa obejmuje zespół parkowo – folwarczny oraz zabudowę mieszkaniową przy folwarku;
- 2) Błękwit – strefa obejmuje centralną część współczesnej wsi;
- 3) Bługowo – strefa obejmuje centralną część wsi;
- 4) Buntowo – strefa obejmuje układ osadniczy wsi;
- 5) Buntowo Gaj – strefa obejmuje zespół folwarczny wraz z zabudową mieszkaniową w północno-zachodniej części;
- 6) Górzna – strefa obejmuje centralną i wschodnią część miejscowości;
- 7) Grodno – strefa obejmuje zespół dworsko – parkowo – folwarczny oraz zabudowę mieszkaniową przy folwarku;
- 8) Kamień - strefa obejmuje układ osadniczy wsi wraz z nieczynnym cmentarzem;
- 9) Kleszczyna - strefa obejmuje układ osadniczy wsi;
- 10) Krzywa Wieś - strefa obejmuje układ osadniczy wsi;
- 11) Nowa Święta - strefa obejmuje centralną część współczesnej wsi;
- 12) Pieczynek - strefa obejmuje zespół dworsko - parkowo – folwarczny, w tym murowaną gorzelnię z XIX w. oraz zabudowę mieszkaniową przy folwarku;
- 13) Radawnica - strefa obejmuje wieś i zespół pałacowo – parkowo – folwarczny;
- 14) Rudna - strefa obejmuje układ osadniczy wsi - dobrze zachowana owalnica;
- 15) Skic – strefa obejmuje wieś i jej najbliższe otoczenie, w tym strefę ekspozycji widokowej sylwety zabudowy wsi, rejon lokalizacji stawu młyńskiego, pagórek ze stanowiskami archeologicznymi wpisanymi do rejestru zabytków;
- 16) Sławianowo – strefa obejmuje centralną część wsi z trzema charakterystycznymi zespołami zabudowy: zabytkowy zespół kościoła parafialnego p.w. św. Jakuba Apostoła, zespół dworsko – parkowo – folwarczny, zespół zagród usytuowanych po obu stronach głównej ulicy we wsi;
- 17) Stare Dzierżążno – strefa obejmuje wieś, zespół dworsko – parkowo – folwarczny oraz cmentarz, łącznie z przedpolami ekspozycji sylwety wsi Stare Dzierżążno;
- 18) Stawnica - strefa obejmuje wieś i zespół dworsko – parkowo – folwarczny;
- 19) Święta - strefa obejmuje układ osadniczy wsi wraz z zabudową oraz zabytkowe zespoły zabudowy, w tym: zespół młyński, zespół folwarczny (1), zespół folwarczny (2) oraz zabytkowe cmentarze;
- 20) Zalesie – strefa obejmuje zabytkowy układ wsi wraz z nieczynnym cmentarzem na północnym - zachodzie.

Dla stref ochrony układu ruralistycznego zaznaczonych na mapach ustala się jako ogólne zasady:

- zakaz zabudowy historycznych dróg, ulic, placów;
- zakaz lokalizacji nowych ulic, dróg, placów w miejscach dawnej zabudowy;
- utrzymanie historycznych linii zabudowy, gabarytów zabudowy;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

- dostosowanie nowej zabudowy do cech architektury lokalnej w zakresie usytuowania na działce, wysokości budynków, szerokości frontu zabudowy, rodzaju dachu, układu dachu, wykończenia elewacji poprzez nawiązanie do tradycyjnych technik budowlanych;
- zachowanie lub rekonstrukcja dominant kompozycyjnych, w tym zieleni wysokiej;
- zachowanie typu wsi (ulicówka, wielodrożnica, owalnica itp.).

W strefie ochrony historycznych założeń ruralistycznych wsi ochronie podlegają prądziejowe i średniowieczne nawarstwienia kulturowe. W przypadku inwestycji związanych z zagospodarowaniem i zabudowaniem terenu w obrębie wykopów budowlanych obowiązuje prowadzenie badań archeologicznych, których zakres każdorazowo określa WWKZ w drodze decyzji.

Podrozdział 4.3.4. *Ochrona dziedzictwa archeologicznego* przedstawia jego definicję prawną oraz sposób kategoryzacji. Ponadto wymieniono w nim wszystkie stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków oraz strefy ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych. W granicach strefy ochrony konserwatorskiej działalność związana ze zmianą funkcji terenu winna być poprzedzona badaniami, szczegółowy zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych przy zabytku wojewódzki konserwator zabytków ustala w drodze decyzji.

Rozdział 4.3.5. określa wskazania w zakresie ochrony zabytków, jakie powinny zawierać miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, tj.:

- w przypadku obiektów wpisanych do rejestru zabytków znajdujących się na terenie gminy Złotów wprowadzić należy zakaz zmiany ich kubatury, formy dachu i wystroju elewacji, zakaz stosowania zewnętrznego ocieplenia w postaci płyt styropianowych, wełny mineralnej itp.; podczas remontów nakaz stosowania stolarki otworowej zgodnej z historycznymi wymiarami, podziałami i materiałami oraz historycznych pokryć dachowych. Wszelkie działania przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków, zgodnie z art. 36 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wymagają uzyskania pozwolenia Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- w przypadku obiektów znajdujących się w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków ochronie podlega bryła i wygląd zewnętrzny budynków. Prace prowadzone przy tych obiektach tj.: przebudowy, rozbudowy, remonty elewacji, remonty dachu i wymiana pokrycia, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej – winny być konsultowane z urzędem ochrony zabytków i poprzedzone opinią konserwatorską. W przypadku budynków z ceglanyimi elewacjami lub z dekoracją architektoniczną zakaz stosowania zewnętrznego ocieplenia;
- w przypadku założeń parkowych i cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków wszelkie prace związane z wycinką, nowymi nasadzeniami, działaniami pielęgnacyjno – porządkowymi, działaniami mogącymi mieć wpływ na system korzeniowy zabytkowej zieleni, a także podziały geodezyjne, lokalizacje nowych obiektów, ogrodzenia - powinny być konsultowane z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków – Delegatura w Pile i poprzedzone pozwoleniem WWKZ;
- w przypadku założeń parkowych i cmentarzy znajdujących się w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków prace związane z wycinką, nowymi nasadzeniami, działaniami pielęgnacyjno – porządkowymi, działaniami mogącymi mieć wpływ na system korzeniowy zabytkowej zieleni, a także lokalizacje nowych obiektów,

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

ogrodzenia - powinny być konsultowane z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków – Delegatura w Pile i poprzedzone jego opinią;

- w przypadku stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków na ich terenie zakazuje się prowadzenia wszelkich robót budowlanych oraz przemysłowych, a prace porządkowe prowadzone w ich obrębie oraz zamiana sposobu dotychczasowego użytkowania gruntu wymagają uzyskania pozwolenia Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- w przypadku stanowisk archeologicznych znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków operuje się pojęciem stref ochrony stanowisk archeologicznych - dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego, w granicach strefy ochrony stanowisk archeologicznych istnieje konieczność prowadzenia badań archeologicznych podczas inwestycji związanych z zagospodarowaniem i zabudowaniem terenu w obrębie wykopów budowlanych, na które należy uzyskać pozwolenie Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków określające zakres niezbędnych prac.
- w przypadku zadań inwestycyjnych związanych z szeorkopłaszczynowymi pracami ziemnymi (m.in. drogi, kopalnie, odkrywkę, eksploatacja złóż, inwestycje kubaturowe) dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego ustala się obowiązek przeprowadzenia rozpoznawczych badań powierzchniowo – sondażowych, na które inwestor zobowiązany jest uzyskać pozwolenie WWKZ określające zakres niezbędnych prac archeologicznych.

Zmiana Studium przewiduje obszary w rejonie miejscowości Kamień, Górzna, Franciszkowo, Nowy Dwór, Wielatowo, Błękit, Klukowo, Pieczynek, Święta, Nowa Święta i Kleszczyna na obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię elektryczną z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu terenu i użytkowaniu terenu.

W zakresie ochrony zabytków wprowadzono następujące zapisy:

- na obszarze objętym zmianą Studium w obrębie miejscowości Nowy Dwór część obszaru znajduje się w zasięgu zespołu dworsko – parkowo – folwarcznego znajdującego się w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków. Obiekty wchodzące w skład ww. zespołu - chlewnia, owczarnia z kuźnią, transformator i obora – należy objąć ochroną poprzez konieczność ich zachowania i dążyć do tego, aby układ przestrzenny zespołu nie uległ przekształceniom. Ponadto wszelkie prace prowadzone na terenie parku, jak również podział nieruchomości, wymagają pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków. Na terenie parku zakazuje się lokalizacji paneli fotowoltaicznych.

Dla obiektów znajdujących się w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków ochronie podlega bryła i wygląd zewnętrzny budynków. Prace prowadzone przy tych obiektach, mogące mieć wpływ na ich wygląd zewnętrzny – przebudowy, rozbudowy, remonty elewacji, remonty dachu i wymiana pokrycia dachowego, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej - winny być uzgadniane z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Dla ochrony obiektów zabytkowych i zachowania historycznego wyglądu bryły i elewacji obowiązuje:

- zachowanie wyglądu i wystroju elewacji poprzez zachowanie wymiarów i wykrojów otworów okiennych i drzwiowych;
- zachowanie istniejącej wysokości i kształtu dachu;
- zachowanie bryły i gabarytów obiektu;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

- w przypadku nowej zabudowy winna ona nawiązywać architekturą i gabarytami do istniejących historycznych zabudowań folwarcznych;
 - ochronie podlega rozmieszczenie budynków w układzie folwarcznym;
 - możliwość montażu paneli fotowoltaicznych tylko na tylnej połaci dachowej.
- na obszarze objętym zmianą Studium zlokalizowany jest wpisany do rejestru park dworski w Stawnicy;
 - w granicach strefy ochrony konserwatorskiej działalność związana ze zmianą funkcji terenu (realizacja inwestycji związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu) winna być poprzedzona badaniami archeologicznymi. Szczegółowy zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych przy zabytku wojewódzki konserwator zabytków ustala w drodze decyzji.

5.3. Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Na terenie gminy Złotów obowiązują 42 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, spośród których 25 zawiera zapisy uwzględniające ochronę zabytków głównie archeologicznych. Należą do nich:

1. Uchwała nr XXXIV/339/97 Rady Gminy Złotów z dnia 21 sierpnia 1997 roku w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów - wieś Międzybłocie.
 - wprowadzono zapis nakładający obowiązek zgłaszania rozpoczęcia prac ziemnych Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w Pile.
2. Uchwała nr XXXIV/341/97 Rady Gminy Złotów z dnia 21 sierpnia 1997 roku w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Złotów na obszarze wsi Sławianowo.
 - wprowadzono zapis nakładający obowiązek zgłaszania rozpoczęcia prac ziemnych Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w Pile.
3. Uchwała nr XXXIV/342/97 Rady Gminy Złotów z dnia 21 sierpnia 1997 roku w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów - wieś Wąsosz.
 - wprowadzono zapis nakładający obowiązek zgłaszania rozpoczęcia prac ziemnych Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w Pile.
4. Uchwała nr XXXIV/343/97 Rady Gminy Złotów z dnia 21 sierpnia 1997 roku w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów – wsi Górzna.
 - wprowadzono zapis nakładający obowiązek zgłaszania rozpoczęcia prac ziemnych Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w Pile.
5. Uchwała nr XXXIV/344/97 Rady Gminy Złotów z dnia 21 sierpnia 1997 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów na obszarze wsi Świeta.
 - dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono obowiązek zgłaszania rozpoczęcia prac ziemnych Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w Pile.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

6. Uchwała nr XXXIV/345/97 Rady Gminy Złotów z dnia 21 sierpnia 1997 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów na obszarze wsi Radawnica.
 - dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono obowiązek zgłaszania rozpoczęcia prac ziemnych Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w Pile.
7. Uchwała nr XXXIV/369/97 Rady Gminy Złotów z dnia 25 września 1997 roku w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów - wieś Zalesie.
 - wprowadzono zapis nakładający obowiązek zgłoszenia rozpoczęcia prac ziemnych Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w Pile.
8. Uchwała nr XI/127/99 Rady Gminy Złotów z dnia 26 sierpnia 1999 roku w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów w obrębie wsi Radawnica.
 - dla ochrony dziedzictwa kulturowego wprowadzono zapis nakładający obowiązek zgłoszenia rozpoczęcia nasadzeń wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.
9. Uchwała nr XI/129/99 Rady Gminy Złotów z dnia 26 sierpnia 1999 roku w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów w obrębie wsi Nowa Święta.
 - na obszarze objętym zmianą planu wprowadzono obowiązek zgłoszenia rozpoczęcia nasadzeń wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.
10. Uchwała nr Uchwała nr XI/131/99 Rady Gminy Złotów z dnia 26 sierpnia 1999 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów wieś Wąsosz.
 - wprowadzono zapis nakładający obowiązek zgłaszania rozpoczęcia nasadzeń wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.
11. Uchwała nr XXXIV/353/2001 Rady Gminy Złotów z dnia 26 września 2001 roku w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów na obszarze wsi Nowa Święta.
 - wprowadzono zapis zobowiązujący inwestorów do zgłaszania przedmiotów posiadających cechy zabytków zarządowi gminy, zarządowi powiatu i wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.
12. Uchwała nr XLI/423/2002 Rady Gminy Złotów z dnia 26 czerwca 2002 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów na obszarze wsi Zalesie.
 - dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono obowiązek uzgadniania przyszłych prac ziemnych celem objęcia ich nadzorem archeologicznym, ponieważ na terenie objętym planem stwierdzono ślady osadnictwa pradziejowego.
13. Uchwała nr XLI/424/2002 Rady Gminy Złotów z dnia 26 czerwca 2002 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów na obszarze wsi Święta.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ŻŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

- dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono obowiązek uzgadniania przyszłych prac ziemnych celem objęcia ich nadzorem archeologicznym, ponieważ na terenie objętym planem stwierdzono ślady osadnictwa pradziejowego.
14. Uchwała nr XV/102/04 Rady Gminy Żłotów z dnia 22 stycznia 2004 roku w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego Gminy Żłotów w rejonie jeziora Zaleskiego.
- w zakresie ochrony konserwatorskiej wprowadzono zapis o konieczności uzgadniania z Konserwatorem Zabytków Archeologicznych przyszłych prac ziemnych w celu objęcia ich nadzorem archeologicznym.
15. Uchwała nr VI/56/07 Rady Gminy Żłotów z dnia 29 marca 2007 roku w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Żłotów dla terenów w obrębie Dzierżążenka - działka nr 73/1.
- dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono następujące zapisy:
 - obowiązek uzgadniania z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wszelkich prac ziemnych związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu celem ustalenia zakresu badań archeologicznych;
 - obowiązek powiadamiania Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na 1 miesiąc przed przystąpieniem do prac budowlanych o zamiarze ich rozpoczęcia celem ewentualnego przeprowadzenia interwencyjnych prac archeologicznych.
16. Uchwała nr XXIII/187/08 z dnia 28 sierpnia 2008 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów elektrowni wiatrowych w Gminie Żłotów – Pieczynek, Klukowo.
- dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono zapisy:
 - ustalono strefy ochrony archeologiczno - konserwatorskiej: stanowisk archeologicznych oraz skupisk stanowisk archeologicznych;
 - w granicach strefy ochrony archeologiczno - konserwatorskiej działalność związana z robotami ziemnymi lub ze zmianą funkcji terenu winna być poprzedzona badaniami; szczegółowy zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych przy zabytku, właściwy wojewódzki konserwator zabytków ustala w drodze decyzji przed uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę.
17. Uchwała nr XXXIV/293/09 Rady Gminy Żłotów z dnia 27 sierpnia 2009 roku w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Żłotów w rejonie wsi Pieczynek, Klukowo i Błękit.
- w zakresie ochrony dziedzictwa archeologicznego:
 - wyznaczono strefę ochrony archeologiczno – konserwatorskiej stanowisk archeologicznych oraz strefę ochrony archeologiczno – konserwatorskiej skupisk stanowisk archeologicznych;
 - wprowadzono zapis, że w granicach ochrony archeologiczno – konserwatorskiej działalność związana z robotami ziemnymi lub zmianą funkcji terenu winna być poprzedzona badaniami, a szczegółowy zakres i rodzaj badań archeologicznych przy zabytku właściwy wojewódzki konserwator zabytków ustala w drodze decyzji przed uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

- określono zasady obowiązujące na terenach rolnych, na których planuje się lokalizację elektrowni wiatrowych: ustalono obowiązek uzgadniania z wojewódzkim konserwatorem zabytków przed uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę wszelkich prac ziemnych związanych z budową farmy wiatrowej wraz z infrastrukturą techniczną, w celu ustalenia obowiązującego inwestora zakresu badań archeologicznych oraz obowiązek uzgadniania wszystkich prac archeologicznych pozwoleniem wojewódzkiego konserwatora zabytków przed pozwoleniem na budowę.
18. Uchwała nr XIII/145/11 Rady Gminy Złotów z dnia 25 października 2011 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów elektrowni wiatrowych w rejonie wsi Górzna, Kamień i Radawnica.
- dla ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków wprowadzono zapisy:
 - ustalono strefy ochrony archeologiczno - konserwatorskiej stanowisk archeologicznych, oznaczone na rysunku planu odpowiednim symbolem graficznym (ujętych w ewidencji służb konserwatorskich);
 - w wyznaczonych strefach działalność związana ze zmianą zagospodarowania terenu winna być poprzedzona badaniami; szczegółowy zakres i rodzaj badań archeologicznych ustala właściwy wojewódzki konserwator zabytków w drodze decyzji;
 - na obszarze objętym planem nie występują zabytki wpisane do rejestru zabytków lub ujęte w gminnej ewidencji zabytków oraz dobra kultury współczesnej.
19. Uchwała nr XVI/174/12 Rady Gminy Złotów z dnia 26 stycznia 2012 roku w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów na obszarze wsi Zalesie.
- dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego wprowadzono zapis ustalający obowiązek prowadzenia badań archeologicznych podczas inwestycji związanych z zabudowywaniem i zagospodarowaniem terenu oraz uzyskania pozwolenia Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prowadzenie badań archeologicznych przed uzyskaniem pozwolenia na budowę.
20. Uchwała nr VI/53/2015 Rady Gminy Złotów z dnia 26 marca 2015 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów w obrębie ewidencyjnym Dzierżążenko - wiatrak.
- wprowadzono zapisy:
 - obszar objęty niniejszym planem zlokalizowany jest w całości w zasięgu strefy ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych;
 - w zakresie ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego podczas prowadzenia prac ziemnych ustala się postępowanie zgodnie z przepisami o ochronie zabytków.
21. Uchwała nr XI/115/2015 Rady Gminy Złotów z dnia 24 września 2015 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów w obrębie ewidencyjnym Dzierżążenko – nad jeziorem Zaleskim.
- dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego wprowadzono następujące zapisy:

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

- ustalono obowiązek prowadzenia przy realizacji inwestycji badań archeologicznych, na które należy uzyskać pozwolenie Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę;
 - w przypadku odkrycia obiektów archeologicznych ustalono obowiązek wstrzymania prac ziemnych i przeprowadzenia ratowniczych badań archeologicznych;
 - na terenie planu znajdują się zewidencjonowane stanowiska archeologiczne, ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków: Zalesie stan. 6, ob. AZP 32-28/53 - osada z okresu wczesnego średniowiecza i Zalesie stan. 4, ob. AZP 32-28/53 - cmentarzysko kultury pomorskiej, objęte archeologiczną strefą ochrony konserwatorskiej.
22. Uchwała nr XXVIII/314/2017 Rady Gminy Złotów z dnia 20 kwietnia 2017 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów w obrębie miejscowości Błękwit, Klukowo i Pieczynek.
- dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono zapisy:
 - w granicach planu znajdują się strefy ochrony archeologiczno - konserwatorskiej: stanowisk archeologicznych oraz skupisk stanowisk archeologicznych – ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków, na terenie których obowiązują nakazy i zakazy, zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi ochrony zabytków oraz ustaleniami niniejszego planu;
 - podczas prac ziemnych związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem przedmiotowego terenu należy przeprowadzić badania archeologiczne; wobec powyższego zastosowanie mają właściwe przepisy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
 - na terenie stref obowiązuje współdziałanie w zakresie zamierzeń inwestycyjnych i innych działań związanych z pracami ziemnymi z odpowiednim organem do spraw ochrony zabytków, w tym powiadamianie o zamiarze podjęcia prac ziemnych oraz przeprowadzenie archeologicznych badań ratunkowych, wyprzedzających rozpoczęcie tych prac, na zasadach określonych przepisami odrębnymi dotyczącymi ochrony zabytków.
23. Uchwała nr XXXVIII/397/2018 Rady Gminy Złotów z dnia 25 stycznia 2018 roku w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla rozwoju zabudowy na terenie Gminy Złotów.
- dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego wprowadzono następujące zapisy:
 - na obszarze objętym niniejszym planem zlokalizowane są strefy ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych;
 - podczas prac ziemnych związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem przedmiotowego terenu należy przeprowadzić badania archeologiczne; wobec powyższego zastosowanie mają właściwe przepisy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
 - na terenie stref obowiązuje współdziałanie w zakresie zamierzeń inwestycyjnych i innych działań związanych z pracami ziemnymi z odpowiednim organem do spraw ochrony zabytków, w tym powiadamianie o zamiarze podjęcia prac ziemnych oraz przeprowadzenie archeologicznych badań ratunkowych,

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

wyprzedzających rozpoczęcie tych prac, na zasadach określonych przepisami odrębnymi dotyczącymi ochrony zabytków.

24. Uchwała nr XXXII/238/2021 Rady Gminy Złotów z dnia 29 kwietnia 2021 roku w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów w miejscowości Radawnica.

- wprowadzono następujące zapisy dotyczące ochrony zabytków:
 - ustala się strefę ochrony konserwatorskiej historycznego założenia ruralistycznego wsi Radawnica, w zasięgu której znajduje się dawny zespół pałacowo-parkowo-folwarczny. W strefie tej obowiązuje:
 1. nakaz zachowania historycznego układu ruralistycznego wsi, tzn. istniejącego rozplanowania wsi.
 2. zachowanie obiektu ujętego w gminnej ewidencji zabytków.
 3. ochronę dawnego zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego poprzez uzgadnianie z wojewódzkim konserwatorem zabytków wszelkich prac związanych z:
 - a. wycinką, nowymi nasadzeniami, pracami pielęgnacyjno-porządkowymi i innymi pracami mogącymi mieć wpływ na system korzeniowy zabytkowej zieleni,
 - b. lokalizacją nowych obiektów,
 - c. ogrodzeniami.
 - obejmuje się ochroną konserwatorską oznaczony na rysunku planu zabytkowy obiekt ujęty w gminnej ewidencji zabytków oraz zlokalizowany na terenie dawnego zespołu dworsko-folwarcznego znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków. W zakresie jego ochrony obowiązuje:
 - 1) zachowanie wyglądu i wystroju elewacji poprzez zachowanie wymiarów i wykrojów otworów okiennych i drzwiowych;
 - 2) zachowanie istniejącej wysokości i kształtu dachu;
 - 3) zachowanie bryły i gabarytów obiektu.
 - ustala się ochronę zabytków archeologicznych poprzez ustanowienie strefy ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych, oznaczonej na rysunku planu. W celu ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego podczas prac ziemnych związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem przedmiotowego terenu należy przeprowadzić badania archeologiczne. Do ww. badań zastosowanie mają właściwe przepisy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

5.4. Uwarunkowania wynikające z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru gminnej przestrzeni rolniczo – leśnej

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru gminnej przestrzeni rolniczo – leśnej wyłączony z nowej zabudowy w gminie Złotów został przyjęty uchwałą nr XVII/138/08 Rady Gminy Złotów z dnia 28 lutego 2008 r.

Dla ochrony dziedzictwa kulturowego wprowadzono następujące zapisy:

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

- ochronie podlegają obiekty wpisane do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego:
 - stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego oznaczone na rysunku planu:
 - a) A1 - Buntowo, grodzisko wczesnośredniowieczne – stanowisko 1, nr rejestru A -362/640 z 20.12.1967 r.,
 - b) A2 - Buntowo, osada wczesnośredniowieczna – stanowisko 4, nr rejestru A -363/641 z 20.12.1967 r.,
 - c) A3 - Górzna, grodzisko wczesnośredniowieczne – stanowisko 1, nr rejestru A-364/642 z 20.12.1967 r.,
 - d) A4 - Klukowo, grodzisko wczesnośredniowieczne – stanowisko 1, nr rejestru A-365/645 z 20.12.1967 r.,
 - e) A5 - Skic, grodzisko wczesnośredniowieczne – stanowisko 1, nr rejestru A-366/646 z 20.12.1967 r.,
 - f) A6 - Skic, osada wczesnośredniowieczna – stanowisko 2, nr rejestru A-367/647 z 20.12.1967 r.,
 - g) A7 - Skic, osada otwarta – stanowisko 3, nr rejestru A-368/648 z 20.12.1967 r.,
 - h) A8 - Skic, osada otwarta – stanowisko 4, nr rejestru A-369/649 z 20.12.1967r.,
 - i) A9 - Stawnica, cmentarzysko ciałopalne – stanowisko 2, nr rejestru A-370/292 z 22.08.1960 r.,
 - j) A10 - Stawnica, grodzisko wczesnośredniowieczne – stanowisko 3, nr rejestru A-371/650 z 20.12.1967 r.,
 - k) A11 - Stawnica, osada wczesnośredniowieczna – stanowiska 5 i 6, nr rejestru A-372/651 z 20.12.1967 r.,
 - l) A12 - Wąsosz, osada otwarta, nr rejestru A-767 z 12.10.1995 r.,
 - na terenie stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków wyklucza się zalesienia.
 - zabytkowy cmentarz ewangelicko - augsburski z poł. XIX w we wsi Stare Dzierżąno oznaczony na rysunku planu symbolem „ZC”. Ustala się następujące zasady ochrony:
 - a) zachowanie i pielęgnacja zieleni założenia cmentarnego,
 - b) zachowanie i pielęgnacja układu alei oraz kwater grobowych,
 - c) utrzymanie historycznych ogrodzeń terenu cmentarza,
 - d) utrzymanie historycznych form zabudowy na terenie cmentarza, takich jak np. kaplice cmentarne.
 - zgodnie z przepisami odrębnymi wszelkie prace przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków wymagają pozwolenia konserwatora zabytków.
- na obszarze objętym planem nie występują obiekty będące w ewidencji zabytków wojewódzkiego konserwatora zabytków.
- ustala się strefę ochrony konserwatorskiej:
 - a) stanowisk archeologicznych, oznaczoną na rysunku planu odpowiednim symbolem graficznym,

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

- b) skupisk stanowisk archeologicznych, oznaczoną na rysunku planu odpowiednim symbolem graficznym,
 - w granicach strefy ochrony konserwatorskiej działalność związana ze zmianą funkcji terenu winna być poprzedzona badaniami, szczegółowy zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych przy zabytku wojewódzki konserwator zabytków ustala w drodze decyzji.

5.5. Uwarunkowania wynikające z dokumentów wykonanych przez Gminę Złotów**5.5.1. Strategia Rozwoju Gminy Złotów na lata 2016 – 2025**

Strategia Rozwoju Gminy Złotów na lata 2016 – 2025 została przyjęta Uchwałą Nr XVIII.194.2016 Rady Gminy Złotów z dnia 24 maja 2016 r.

Ww. dokument określa cele strategiczne gminy oraz wizerunek gminy, do którego należy dążyć w perspektywie najbliższych kilkunastu lat. Strategia ujmuje główne kierunki działania samorządu wskazując jednocześnie priorytety tego działania w najbliższych latach.

Główne cele strategiczne:

- Gmina Złotów zarządzana innowacyjnie;
- Gmina Złotów dobrym miejscem do zamieszkania;
- Gmina Złotów z aktywnym społeczeństwem obywatelskim.

Dla każdego z tych celów zostały wyznaczone cele operacyjne niezbędne dla dalszego rozwoju danego obszaru życia społeczno - gospodarczego oraz określone szczegółowe działania dla ich realizacji.

Strategia odnosi się do obiektów zabytkowych występujących na terenie gminy, a co za tym idzie formułuje wnioski dotyczące wykorzystania zabytków jako jednego z ważnych elementów podnoszących atrakcyjność gminy i sprzyjających rozwojowi turystyki.

5.5.2. Program Rewitalizacji dla Obszarów Zdegradowanych w Gminie Złotów na lata 2017 – 2023

Program Rewitalizacji dla Obszarów Zdegradowanych w Gminie Złotów na lata 2017 – 2023 został przyjęty Uchwałą Nr XXXVI.375.2017 Rady Gminy Złotów z dnia 30 listopada 2017 r.

Przedmiotowy dokument jest wieloletnim programem działań w sferze społecznej i gospodarczej mającym na celu wyprowadzenie wyznaczonego obszaru ze stanu kryzysowego oraz stworzenie warunków do jego rozwoju. Ponadto dokument ten stanowi narzędzie planowania i koordynowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Program skupia się na zdiagnozowaniu obszarów gminy znajdujących się w sytuacji kryzysowej o najbardziej zdegradowanej strukturze, w tym społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej oraz określeniu działań służących

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

poprawie sytuacji tych obszarów, głównie w sferze społecznej, ale także w pozostałych sferach.

W dokumencie wymieniono najważniejsze obiekty zabytkowe z terenu gminy Złotów i wskazano je jako element podnoszący jej walory turystyczne.

5.5.3. Plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych

Gminny plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych dla Gminy Złotów został opracowany w 2007 r. Określa organizację i sposób ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych na poziomie gminy. Zawiera charakterystykę zasobu i rozmieszczenia zabytków oraz stopnia ich zagrożenia, ponadto wykaz zabytków nieruchomości, sposoby ich ochrony i zabezpieczeń, a także dane dotyczące realizacji prac. Plan ten nie jest aktualizowany.

5.6. Uwarunkowania wynikające z ochrony przyrody. Chronione wartości przyrodnicze krajobrazu kulturowego**5.6.1. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Złotów na lata 2012 (2013) – 2016 z perspektywą na lata 2017 - 2020**

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Złotów na lata 2012 (2013) – 2016 z perspektywą 2017 - 2020, przyjęty Uchwałą Nr XXIX/299/13 Rady Gminy Złotów z dnia 28 lutego 2013 r., określa politykę ochrony środowiska w gminie. Niniejszy dokument zawiera analizę stanu środowiska przyrodniczego na terenie gminy, na podstawie której określono cele, kierunki i zadania wynikające z istniejących zagrożeń i problemów, mające na celu poprawę stanu środowiska z uwzględnieniem ochrony klimatu i jakości powietrza, racjonalnego i zrównoważonego gospodarowania wodami, odpadami, zasobami geologicznymi, glebowymi, przyrodniczymi oraz edukacji ekologicznej.

Obecnie opracowywany jest nowy program ochrony środowiska.

5.6.2. Rezerваты przyrody

W wykazie poszczególnych form ochrony przyrody rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Na terenie gminy Złotów znajdują się dwa rezerваты przyrody:

- **Czarci Staw** - rezerwat torfowiskowy o powierzchni 4,91 ha. Aktem powołującym rezerwat jest Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 26 listopada 1990 r. w sprawie uznania za rezerваты przyrody (M. P. z 1990 r. nr 48, poz. 366). W obecnym stanie prawnym rezerwat funkcjonuje

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

na podstawie Zarządzenia Nr 3/11 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 8 marca 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Czarci Staw” (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2011 r. nr 105, poz. 1756). Strategicznym celem ochrony rezerwatu jest zachowanie cennych siedlisk zarastającego jeziora Czarci Staw oraz przylegających mechowisk, torfowisk przejściowych i wysokich wraz z rzadkimi elementami flory i fauny. Rezerwat położony jest w obniżeniu, będącym pierwotnie dnem jeziora lodowcowego, obecnie w stanie zaawansowanego zaniku. Proces zarastania zbiornika doprowadził do wykształcenia kompleksu mechowisk i torfowisk mszarnych (przejściowych), stanowiących ostoję wielu rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, w tym uznanych za elementy borealne lub relikty klimatyczne.

- **Uroczysko Jary** - rezerwat florystyczny o powierzchni 86,26 ha. Aktem powołującym rezerwat jest Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 23 grudnia 1998 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. U. z 1998 r. nr 166, poz. 1234). W obecnym stanie prawnym rezerwat funkcjonuje na podstawie zarządzenia Nr 20/11 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 12 kwietnia 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Uroczysko Jary” (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2011 r. nr 162, poz. 2651). Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych rzadkich roślin leśnych, zaroślowych, łąkowych, wodnych, bagiennych, źródłiskowych i torfowiskowych, rosnących w rynnach polodowcowych i na dnach jarów. Znajduje się tam charakterystyczny dla Pojezierza Krajeńskiego fragment krajobrazu, w skład którego wchodzi lasy, jeziora, ciek wodne i zabagnienia na dnach licznych jarów w rynnach polodowcowych. Pocięta jarami wysoczyzna jest wyjątkowo urozmaicona zmiennością siedlisk i zbiorowisk leśnych, bagiennych i jeziornych.

5.6.3. Obszary chronionego krajobrazu

Obszary chronionego krajobrazu są to tereny objęte ochroną ze względu na walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe oraz zróżnicowane ekosystemy, odznaczające się niewielkim stopniem zniekształcenia środowiska przyrodniczego, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z masową turystyką i wypoczynkiem lub istniejące albo odtwarzane korytarze ekologiczne. Od parków krajobrazowych różnią się większą dopuszczalnością działań gospodarczych, które ogranicza jedynie konieczność zachowania w równowadze istniejących walorów.

Wyznaczanie obszarów chronionego krajobrazu następuje uchwałą sejmiku wojewódzkiego. Obszary chronionego krajobrazu wraz z parkami narodowymi, rezerwatami przyrody oraz parkami krajobrazowymi stanowią elementy składowe tzw. krajowego systemu obszarów chronionych. Odgrywają one zatem ważną rolę w przestrzennym układzie form ochrony przyrody.

Na terenie gminy Złotów występują dwa obszary chronionego krajobrazu:

- **Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy** – wyznaczony 01.07.1989 r. Uchwałą Nr IX/56/89 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Pile z dnia 31.05.1989 r. w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w województwie pilskim. Aktem prawnym obecnie obowiązującym jest Rozporządzenie Nr 5/98 Wojewody Piłskiego z dnia 15.05.1998 r.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w województwie pilskim. Jego powierzchnia wynosi 93 910 ha (dotyczy całego obszaru, również poza województwem wielkopolskim). Obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach. Wielkie bogactwo walorów krajobrazowych stanowi urozmaicona rzeźba terenu z rozległymi kompleksami leśnymi, malownicze głęboko wcięte doliny licznych rzek, moreny czołowe i doliny rynnowe z licznymi jeziorami, miejsca lęgowe i ostoje rzadkich i ginących zwierząt, m.in. tracza nurogęsi, orła bielika, orlika krzykliwego, żubra i bobra, oraz miejsca zlotów i przelotów żurawi, gęsi i kaczek.

- **Dolina Łobżonki i Bory Kujańskie** – obszar chronionego krajobrazu o powierzchni 18 850 ha, utworzony Rozporządzeniem nr 5/98 Wojewody Pilskiego z dnia 15 maja 1998 r. w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w województwie pilskim (Dz. Urz. Woj. Pilskiego nr 13, poz. 83). Obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Obszar ten leży na falistych wzniesieniach wzdłuż doliny rzeki Łobżonki i kilku jezior w mezoregionie Pojezierza Krajeńskiego. W całości jest to zlewnia Noteci a krajobraz złożony jest z dwóch różnych typów. Wyróżniającym się elementem przyrodniczym są kompleksy lasów szpilkowych zwane Borami Kujańskimi od miejscowości Kujan leżącej w pobliżu rynnowego jeziora Borówno. Warto zwrócić uwagę na piękne okolice jeziora Borówno z okazałymi starodrzewiem, wśród którego górują pomnikowe drzewa sędziwych dębów i buków.

5.6.4. Obszary NATURA 2000

Obszary NATURA 2000 to najmłodsza z form ochrony przyrody, wprowadzona w 2004 r. jako jeden z obowiązków związanych z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej. Obszary te powstają we wszystkich państwach członkowskich tworząc Europejską Sieć Ekologiczną obszarów ochrony Natura 2000.

Celem funkcjonowania Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważa się za cenne i zagrożone w skali całej Europy. Drugim jej celem jest ochrona różnorodności biologicznej.

Podstawą funkcjonowania programu są dwie unijne dyrektywy tzw. dyrektywa ptasia i dyrektywa siedliskowa:

- Dyrektywa ptasia (dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa - wcześniej dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa) - określa kryteria do wyznaczania ostoi dla gatunków ptaków zagrożonych wyginięciem;
- Dyrektywa siedliskowa (dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory) - ustala zasady ochrony pozostałych gatunków zwierząt, a także roślin i siedlisk przyrodniczych oraz procedury ochrony obszarów szczególnie ważnych przyrodniczo.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

Zgodnie z tymi aktami prawnymi każdy kraj członkowski Unii Europejskiej ma obowiązek zapewnić siedliskom przyrodniczym i gatunkom, wymienionym w załącznikach dyrektywy siedliskowej i ptasiej, warunki sprzyjające ochronie lub zadbać o odtworzenie ich dobrego stanu. Dotyczy to m.in. wyznaczenia i objęcia ochroną obszarów, na których te siedliska i gatunki występują.

Obszar *Natura 2000* na terenie gminy Złotów:

- **Dolina Łobżonki** PLH 300040 (specjalny obszar ochrony siedlisk).

5.6.5. Pomniki przyrody

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno - pamiątkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami wyróżniającymi je wśród innych tworów, w szczególności sędziwe i okazałe rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych i obcych, źródła, wodospady, wywierzyśka, skałki, jary, głazy narzutowe, jaskinie. Pomniki przyrody są ważnym elementem składowym krajobrazu, podnoszą jego piękno, zwiększają różnorodność, często związane są z wydarzeniami historycznymi, lokalnymi podaniami lub wybitną postacią historyczną. Status pomnika przyrody może nadać wojewoda (rozporządzenie) lub rada gminy (uchwała).

Na terenie gminy Złotów znajduje się 8 pomników przyrody:

- 1) grupa 4 drzew w parku w Sławianowie - modrzew europejski, jesion wyniosły, dąb czerwony, klon srebrzysty;
- 2) grupa 2 drzew w parku w Buntowie – lipy drobnolistne;
- 3) lipa drobnolistna (rozgałęziona na trzy pnie) w parku w Buntowie;
- 4) modrzew europejski w parku w Skicu;
- 5) kasztanowiec zwyczajny w parku w Międzybłociu;
- 6) topola szara w parku w Międzybłociu;
- 7) dąb bezszypułkowy – Leśnictwo Nowy Dwór;
- 8) dąb szypułkowy – Leśnictwo Wąsosz.

5.7. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zabytków archeologicznych

- uwzględnianie zabytków archeologicznych ujętych w gminnej ewidencji zabytków na załącznikach graficznych przy sporządzaniu dokumentów planistycznych Gminy Złotów;
- uwzględnianie przez inwestorów wytycznych dotyczących ochrony dziedzictwa archeologicznego określonych w decyzjach i opiniach wojewódzkiego konserwatora zabytków.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

6. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2018 - 2021

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Złotów na lata 2018 – 2021 przyjęty został Uchwałą Nr XLIV.450.2018 Rady Gminy Złotów z dnia 30 sierpnia 2018 r.

Zgodnie z przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z realizacji ww. programu sporządzone zostały dwa sprawozdania:

- sprawozdanie z realizacji w latach 2018 – 2019 Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Złotów na lata 2018 – 2021, przyjęte Uchwałą Nr XVIII.139.2020 Rady Gminy Złotów z dnia 31 marca 2020 r.
- sprawozdanie z realizacji w latach 2020 – 2021 Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Złotowa na lata 2018 – 2021, przyjęte Uchwałą Nr XLIII.387.2022 Rady Gminy Złotów z dnia 31 marca 2022 r.

W l. 2018 – 2021 z założeń programu zrealizowano następujące działania:

- **Gminna ewidencja zabytków nieruchomych i archeologicznych.**
 - aktualnie Gmina posiada pełną wymaganą dokumentację dotyczącą wszystkich posiadanych obiektów zabytkowych i objętych opieką konserwatorską, dodatkowo zweryfikowaną pod kątem stanu zachowania, stanu własnościowego i lokalizacji według oznaczeń ewidencji gruntów;
 - gminna ewidencja zabytków archeologicznych jest systematycznie uaktualniana na podstawie informacji uzyskiwanych od WWKZ;
 - potwierdzeniem faktu prowadzenia gminnej ewidencji zabytków nieruchomych oraz zabytków nieruchomych archeologicznych przez Gminę jest sam fakt przyjęcia uchwałą Rady Gminy Złotów gminnego programu opieki nad zabytkami; ponadto na kartach adresowych zabytków zastosowano adnotacje potwierdzające zweryfikowanie zawartości i włączenie dokumentu do gminnej ewidencji zabytków.
- **Udostępnianie i promocja zabytków nieruchomych.**
 - rozpowszechniano informacje na temat obiektów wpisanych do rejestru zabytków z terenu gminy poprzez dystrybucję folderów promujących gminę, pocztówek i map;
 - udostępniono podstawowe informacje na temat zabytków z terenu gminy na stronie internetowej Urzędu Gminy Złotów oraz zamieszczono „Program opieki nad zabytkami Gminy Złotów na lata 2018 – 2021” w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Złotów po uchwaleniu przez Radę Gminy;
 - kilka obiektów wpisanych do rejestru zabytków i umieszczonych w ewidencji zabytków posiada tablice informacyjne, tj. w miejscowości Bługowo na budynku strażnicy, w miejscowości Krzywa Wieś przy cmentarzu ewangelickim z poł. XIX w. oraz przy kościele ewangelickim p.w. św. Małgorzaty.
- **Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.**
 - edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego prowadzona jest w szkołach poprzez włączenie tematyki ochrony dóbr kultury do zajęć szkolnych w szkołach podstawowych i gimnazjach;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ŻŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

- w ramach zajęć szkolnych organizowane są wyjazdy, wędrowki, wycieczki krajoznawcze po najciekawszych i najważniejszych miejscach pod względem historycznym w gminie i powiecie.
- **Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.**
 - właściciele obiektów zabytkowych są informowani telefonicznie i pisemnie o możliwościach pozyskania środków finansowych, w szczególności unijnych, na remonty obiektów;
 - nawiązanie współpracy z właścicielami obiektów znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków przy czynnym udziale wojewódzkiego urzędu ochrony zabytków - polega na rozpowszechnianiu wśród mieszkańców informacji na temat zasad konserwatorskich, zasad etyki i profilaktyki konserwatorskiej. Zbierane są informacje na temat przeprowadzonych remontów (ewidencja udzielonych pozwoleń konserwatorskich);
 - zasady udzielania pomocy finansowej właścicielom remontującym obiekty zabytkowe (wpisane do rejestru zabytków) w ramach środków zabezpieczonych w budżecie Gminy na dany rok (dotacje) określone zostały w uchwale nr XLV/460/14 Rady Gminy Żłotów z dnia 29 maja 2014 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.
- **Prace przy zabytkowych cmentarzach (wpisanych do rejestru zabytków i figurujących w gminnej ewidencji zabytków).**
 - Gmina podejmuje działania rozwiązania problemu nieczynnych cmentarzy na swoim terenie, np. przejęty został teren nieczynnego cmentarza ewangelicko-augsburskiego z poł. XIX w. w Górznej. Mając prawo własności Gmina na podstawie projektu zagospodarowania i po uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków wykonała utwardzony chodnik w części parkowej;
 - odbywały się prace bieżące przy niektórych zabytkowych cmentarzach na terenie gminy, głównie porządkowe tj. odkrzaczanie i usuwanie śmieci, remont ogrodzeń, wykonywane również w ramach czynu społecznego przez mieszkańców.
- **Określenie zasad ochrony zabytków archeologicznych.**
 - zasady ochrony zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w gminnej ewidencji zabytków są zamieszczane w opracowywanych planach zagospodarowania przestrzennego oraz wydawanych decyzjach o warunkach zabudowy i inwestycjach celu publicznego;
 - respektowane są przez Gminę jako inwestora zadań publicznych wymogi dotyczące ochrony zabytków archeologicznych zawarte w opiniach i decyzjach Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
- **Określenie sposobu realizacji poszczególnych celów gminnego programu opieki nad zabytkami zawartych w punkcie 5.**

Gmina Żłotów nie będąc właścicielem obiektów architektury wpisanych do rejestru zabytków nie ma możliwości bezpośredniego sprawowania opieki nad tymi zabytkami, a co za tym idzie możliwości wpływu na sposób ich użytkowania. Natomiast działania pośrednie wynikające z ustawy, jak również polityki gminy Żłotów polegały

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ŻŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

w szczególności na wykonaniu dokumentacji fotograficznej i opisowej związanej z problematyką zabytków nieruchomych, ruchomych i archeologicznych na terenie gminy Żłotów (ewidencja gminna), określaniu przy sporządzaniu dokumentów planistycznych warunków i sposobów ochrony zabytków wpisanych do rejestru zabytków, jak również figurujących w ewidencji Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz wspieraniu i promowaniu poczynań związanych z właściwym utrzymaniem i zagospodarowaniem zabytków i ich otoczenia.

Obecnie Gmina Żłotów jest właścicielem jednego obiektu zabytkowego wpisanego do rejestru zabytków tj. parku w Skicu. W 2013 r. Gmina Żłotów po otrzymaniu dotacji od Samorządu Województwa Wielkopolskiego w ramach konkursu „Pięknieje Wielkopolska Wieś” wykonała zadanie polegające na rewitalizacji ww. parku. Na bieżąco od tego okresu prowadzone są w parku prace przy zaangażowaniu mieszkańców oraz środków funduszu sołectkiego w celu utrzymania go w jak najlepszym stanie oraz polegające na ciągłym upiększaniu i zwiększaniu jego oferty dydaktyczno-wypoczynkowej.

W zakresie opieki nad zabytkami uwarunkowania prawne określa ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Wymieniona ustawa nakłada na właściciela obiektu zabytkowego obowiązek utrzymania go w należytym stanie technicznym i obliuguje do ponoszenia wynikłych z tego tytułu kosztów. Samorządy różnych szczebli, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, wojewódzcy konserwatorzy zabytków mogą dofinansowywać prace remontowe, konserwatorskie i restauratorskie przy zabytku wpisanym do rejestru. Pomoc taka udzielana jest na wniosek zainteresowanego – właściciela obiektu. Istnieje zasada współdziałania różnych organów przy rozpatrywaniu wniosków w tym przedmiocie i przyznawaniu dotacji.

Warunki udzielania pomocy finansowej właścicielom remontującym obiekty zabytkowe (wpisane do rejestru zabytków) w ramach środków zabezpieczonych w budżecie gminy na dany rok (dotacje) określone zostały w uchwale Nr XLV/460/14 Rady Gminy Żłotów z dnia 29 maja 2014 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. W okresie obowiązywania „Gminnego programu opieki nad zabytkami na lata 2018 – 2021” z budżetu Gminy Żłotów udzielono następujących dotacji:

- ❖ Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. św. Jakuba Apostoła w Sławianowie - dotacja w wysokości 14 250,00 zł (słownie zł.: czternaście tysięcy dwieście pięćdziesiąt 00/100) przyznana w 2018 r. z przeznaczeniem na pokrycie kosztów zadania: „Remont kościoła filialnego pw. Chrystusa Króla w Kleszczynie”, wpisanego do rejestru zabytków. Całkowity koszt zadania wg sprawozdania Parafii wyniósł brutto 923 400,00 zł (słownie zł.: dziewięćset dwadzieścia trzy tysiące czterysta 00/100) w roku 2018.
- ❖ Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. św. Barbary w Radawnicy - dotacja w wysokości 12 343,93 zł (słownie zł.: dwanaście tysięcy trzysta czterdzieści trzy 93/100) udzielona w 2018 r. przeznaczona na pokrycie kosztów zadania: „Prace konserwatorskie zabytków stanowiących wystrój i wyposażenie kościoła parafialnego pw. św. Barbary w Radawnicy, tj. ołtarza bocznego p.w. Matki Boskiej, ołtarza bocznego pw. św. Józefa oraz rzeźby Chrystusa Ukrzyżowanego”. Całkowity koszt zadania brutto wg sprawozdania Parafii wyniósł 95 626,20 zł (słownie zł.: dziewięćdziesiąt pięć tysięcy sześćset dwadzieścia sześć 20/100).

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

- ❖ Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. św. Jakuba Apostoła w Sławianowie - dotacja w wysokości 10 000,00 zł (słownie zł.: dziesięć tysięcy 00/100) przyznana w 2019 r. z przeznaczeniem na pokrycie kosztów zadania: „Prace konserwatorskie ołtarza głównego i obrazu św. Jakuba z ołtarza głównego w kościele parafialnym w Sławianowie”. Całkowity koszt zadania wg sprawozdania Parafii wyniósł brutto 235 945,50 zł (słownie zł.: dziewięćset dwadzieścia trzy tysiące czterysta 00/100) w roku 2018.
- ❖ Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. św. Barbary w Radawnicy - dotacja w wysokości 28 000,00 zł (słownie zł.: dwadzieścia osiem tysięcy 00/100) udzielona w 2019 r. przeznaczona na pokrycie kosztów zadania: „Pełna konserwacja i restauracja zabytkowego neogotyckiego konfesjonau”. Całkowity koszt zadania brutto wg sprawozdania Parafii wyniósł 56 697,57 zł (słownie zł.: pięćdziesiąt sześć tysięcy sześćset dziewięćdziesiąt siedem 57/100).

Gmina nie ma możliwości udzielania pomocy finansowej na opiekę nad zabytkiem należącym do osoby fizycznej i nie wpisanym do rejestru. Z tych też względów utrudnione jest egzekwowanie wykonania określonych niezbędnych prac przy zabytku.

W toku procedur uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego czy studium uwarunkowań każdorazowo przeprowadza się uzgodnienia z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, którego uwagi zostają uwzględnione w opracowaniach.

W dokumentach planistycznych, a w szczególności w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla obszaru gminnej przestrzeni rolniczo – leśnej wyłączonej z lokalizacji nowej zabudowy wyznaczono strefy ochrony stanowisk archeologicznych na załącznikach graficznych oraz wprowadzono zapisy zapewniające prawidłową ochronę archeologicznego dziedzictwa kulturowego w stosunku do stref występowania stanowisk archeologicznych oraz obszarów chronionych. W uchwalonym uchwałą Nr VIII/66/11 Rady Gminy Złotów z dnia 26 maja 2011 r. studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotów wyznaczono strefy ochrony historycznych założeń ruralistycznych i ustalono obowiązujące dla nich wymogi dotyczące zagospodarowania przestrzennego. Studium zawiera również wyznaczone strefy ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych. Studium zawiera ponadto wskazania dotyczące postępowania względem obiektów zabytkowych, które muszą być ujęte w opracowywanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Podsumowując realizację gminnego programu opieki nad zabytkami należy stwierdzić, że cele programowe zostały w większości osiągnięte. Finansowanie zadań następowało w ramach wyodrębnionych na ten cel środków finansowych, adekwatnie do zidentyfikowanych potrzeb i złożonych wniosków. Wypracowano właściwe formy współdziałania różnych podmiotów przy ochronie zabytków. Podjęto cenne inicjatywy dotyczące wyeksponowania posiadanych obiektów i podjęto działania na rzecz uatrakcyjnienia ich pod względem turystycznym i edukacyjnym. Poprawił się również stan zachowania niektórych obiektów zabytkowych (kościół wpisanych do rejestru zabytków), w szczególności dzięki przyznanym dotacją z budżetu gminy.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

Gmina Złotów nie będąc właścicielem obiektów architektury wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w ewidencji zabytków nie ma możliwości bezpośredniego sprawowania opieki nad tymi zabytkami, a co za tym idzie, możliwości wpływu na sposób ich użytkowania.

7. KIERUNKI DZIAŁAŃ DLA REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI**7.1. Gminna ewidencja zabytków**

1) nieruchomości

- gminna ewidencja zabytków nieruchomości w formie zbioru kart adresowych została wykonana w 2012 r. dla wszystkich obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w wykazie wojewódzkiego konserwatora zabytków z wyłączeniem obiektów nieistniejących.
 - aktualizacja i weryfikacja gminnej ewidencji zabytków:
 - systematyczne uzupełnianie kart adresowych o uzyskane dane i dokumentację fotograficzną;
 - rozpoznawanie i wprowadzanie do ewidencji zmian powstałych w wyniku rozbiórek, modernizacji i remontów obiektów;
 - włączanie obiektów do gminnej ewidencji zabytków i wyłączanie obiektów z gminnej ewidencji zabytków w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

2) archeologicznych

- gminna ewidencja zabytków archeologicznych w formie zbioru kart adresowych wraz z mapą topograficzną w skali 1: 25 000 z naniesionymi zabytkami archeologicznymi została opracowana w 2012 r.; dla gminnej ewidencji zabytków archeologicznych został sporządzony wykaz zabytków archeologicznych.
 - uzupełnianie i weryfikacja wykonanej ewidencji zabytków archeologicznych poprzez włączanie informacji o wszystkich sukcesywnie odkrywanych reliktach przeszłości niezależnie od charakteru badań oraz uzyskiwanych wyników badań weryfikacyjnych Archeologicznego Zdjęcia Polski, na podstawie informacji otrzymanych od Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Zgodnie z § 18 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 56):

- o zamiarze włączenia karty adresowej zabytku do gminnej ewidencji zabytków, o włączeniu tej karty, o sporządzeniu nowej karty adresowej zabytku, o zamiarze wyłączenia karty adresowej zabytku z gminnej ewidencji zabytków lub o wyłączeniu

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

tej karty wójt (burmistrz, prezydent miasta) zawiadamia niezwłocznie właściciela lub posiadacza zabytku albo nieruchomości, która przestała być zabytkiem;

- zawiadomienie o zamiarze włączenia karty adresowej zabytku będącego historycznym układem urbanistycznym lub ruralistycznym, historycznym zespołem budowlanym, terenem, na którym znajduje się znaczna ilość zabytków archeologicznych, lub nieruchomością o nieuregulowanym stanie prawnym do gminnej ewidencji zabytków, o włączeniu tej karty, o sporządzeniu nowej karty adresowej takiego zabytku, o zamiarze wyłączenia karty adresowej takiego zabytku z gminnej ewidencji zabytków lub o wyłączeniu tej karty dokonuje się w drodze obwieszczenia umieszczonego na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej;
- zawiadomienie o zamiarze włączenia karty adresowej zabytku, o sporządzeniu nowej karty adresowej zabytku albo o zamiarze wyłączenia karty adresowej zabytku z gminnej ewidencji zabytków umieszcza się na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej do czasu zamieszczenia informacji odpowiednio o włączeniu karty adresowej zabytku, o włączeniu nowej karty adresowej zabytku do gminnej ewidencji zabytków albo o wyłączeniu karty adresowej zabytku z gminnej ewidencji zabytków;
- wójt (burmistrz, prezydent miasta) o zamiarze włączenia karty adresowej zabytku do gminnej ewidencji zabytków, o sporządzeniu nowej karty adresowej zabytku albo o zamiarze wyłączenia karty adresowej zabytku z gminnej ewidencji zabytków zawiadamia właściciela lub posiadacza zabytku albo nieruchomości lub rzeczy ruchomej, która przestała być zabytkiem, na co najmniej 14 dni przed planowanym terminem włączenia karty adresowej zabytku do gminnej ewidencji zabytków albo wyłączenia tej karty z gminnej ewidencji zabytków;
- do zawiadomienia o włączeniu karty adresowej zabytku do gminnej ewidencji zabytków lub o sporządzeniu nowej karty adresowej zabytku dołącza się odpowiednio potwierdzoną kopię karty adresowej zabytku albo nowej karty adresowej zabytku.

7.2. Gminny plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych

- coroczna aktualizacja planu opracowanego w 2007 r. – na podstawie Rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2004 r. nr 212, poz. 2153).

7.3. Udostępnianie i promocja zabytków nieruchomych

- udostępnienie niniejszego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Złotów na lata 2022 – 2025 na stronie internetowej Urzędu Gminy Złotów;
- uwzględnianie obiektów zabytkowych przy wyznaczaniu tras turystycznych i ścieżek dydaktycznych;
- dla zwiększenia atrakcyjności zabytków dla potrzeb turystycznych i edukacyjnych zlecenie wykonania tablic informacyjnych dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków – w ramach posiadanych przez Urząd Gminy środków finansowych;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

- udostępnianie informacji na temat zasobów dziedzictwa kulturowego z terenu miasta – na bieżąco, podczas opracowywania folderów czy albumów promujących gminę.
- współpraca z instytucjami wprowadzającymi dodatkowe oznakowania na drogach gminnych, powiatowych i wojewódzkich w celu ułatwienia dojazdu do obiektów wpisanych do rejestru zabytków;
- ustalanie z właścicielami obiektów zabytkowych możliwości i zasad ich udostępniania dla celów turystycznych;
- współpraca z organizacjami pozarządowymi i instytucjami w zakresie popularyzacji ochrony dziedzictwa kulturowego;
- współpraca z sąsiednimi samorządami w celu włączania lokalnych szlaków turystycznych w system ponadregionalny;
- wspieranie stowarzyszeń w opracowywaniu i publikacji materiałów dotyczących historii i zabytków gminy.

7.4. Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego

- włączenie tematyki ochrony dóbr kultury, a także zasobów zabytków i krajobrazu kulturowego gminy, powiatu i województwa do zajęć szkolnych w szkołach podstawowych prowadzonych przez gminę;
- organizowanie w ramach zajęć szkolnych wycieczek krajoznawczych, rowerowych po najciekawszych i najważniejszych miejscach w gminie i powiecie oraz przedstawianie obiektów zabytkowych;
- wspieranie imprez propagujących wydarzenia historyczne, kulturalne, etnograficzne związane z regionem;
- udział w szkoleniach i konferencjach poświęconych ochronie dziedzictwa kulturowego.

7.5. Działania zmierzające do poprawy stanu zachowania dziedzictwa kulturowego

- informowanie właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskania środków na ich remonty;
- merytoryczna pomoc właścicielom obiektów zabytkowych w tworzeniu wniosków aplikacyjnych o środki na odnowę zabytków;
- nawiązanie współpracy z właścicielami obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków przy udziale urzędu ochrony zabytków poprzez:
 - rozpowszechnianie wśród nich informacji na temat zasad opieki nad zabytkami, profilaktyki i etyki konserwatorskiej;
 - zbieranie od nich informacji na temat przeprowadzonych remontów i odnotowanie tych faktów w kartach adresowych obiektów.
- aktywne zachęcanie sektora prywatnego do zagospodarowania obiektów zabytkowych;
- określanie zasad i możliwości udzielania pomocy finansowej właścicielom remontującym obiekty zabytkowe z terenu gminy w ramach środków zabezpieczonych w budżecie gminy na dany rok (dotacje, ulgi podatkowe).

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

Od momentu wejścia w życie Ustawy z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 r. poz. 1595) w trybie określonym odrębnymi przepisami Rada Gminy może udzielić dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane także przy zabytku znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale.

- poprawa stanu zachowania zabytkowych cmentarzy
 - podjęcie próby rozwiązania problemu nieczynnych cmentarzy na terenie gminy; ustalenie w planach zagospodarowania przestrzennego docelowych funkcji cmentarzy poprzez wyszczególnienie, które pozostaną cmentarzami i objęte będą programem rewitalizacji (najlepiej zachowane) na miarę możliwości finansowych gminy, a które stanowić będą tereny zieleni urządzonej bądź pozostałości po cmentarzach z zachowaniem starodrzewia; ponadto przeprowadzenie inwentaryzacji fotograficznej i opisowej zachowanych nagrobków i pozostałych elementów nekropolii we współpracy z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków.
 - prowadzenie prac bieżących przy zabytkowych cmentarzach w latach 2022 – 2025 po uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków oraz właścicielami obiektów, polegających na odkrzaczaniu, usuwaniu śmieci, wycinaniu samosiejek i porządkowaniu nagrobków. W ramach możliwości finansowych gminy i poszczególnych sołectw tworzenie ogrodzeń dla najlepiej zachowanych przestrzennie cmentarzy z dużą ilością zabytkowych nagrobków.

7.6. Określenie zasad ochrony zabytków archeologicznych

W celu ochrony stanowisk archeologicznych i nawastrzeń kulturowych podczas inwestycji związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, ważne jest określenie zasad ochrony zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w gminnej ewidencji zabytków w planach zagospodarowania przestrzennego, warunkach zabudowy i inwestycjach celu publicznego oraz respektowanie przez inwestorów zapisów dotyczących ochrony zabytków archeologicznych w opiniach i decyzjach Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

7.7. Realizacja zadań wynikających z obowiązku opieki nad zabytkami sprawowanej przez właściciela

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami definiuje opiekę nad zabytkiem jako działania realizowane przez jego właściciela lub posiadacza, polegające m.in. na prowadzeniu prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych, zabezpieczeniu i utrzymaniu zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie oraz korzystaniu z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

7.7.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków stanowiące własność Gminy Złotów

- **park w Skicu** - po przeprowadzonej rewitalizacji w latach 2013 – 2015; planowane jest bieżące utrzymanie istniejącej infrastruktury oraz koszenie terenów zielonych.

- na nieruchomościach stanowiących własność gminy Złotów zarejestrowano stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków. Są to m.in. grodzisko i osada z okresu wczesnego średniowiecza w Skicu, cmentarzysko ciałopalne ludności pomorskiej w Stawnicy oraz osada ludności kultury wielbarskiej w Wąsoszu.
 - **grodzisko wczesnośredniowieczne w Skicu**, stan. 1, obszar AZP 33-30/31; zlokalizowane na wschód od północnego skraju zabudowań wsi Skic, w północnej części wysokiego wydłużonego wzniesienia, otoczonego ze wszystkich stron podmokłymi łąkami doliny rzeki Skickiej Strugi (Kocuni), datowane na okres wczesnośredniowieczny. W części północnej obiekt został zniszczony wskutek długotrwałej eksploatacji żwiru związanej z budową drogi w początkach XX wieku i budową kościoła. W latach 20-tych XX wieku przeprowadzono na grodzisku badania sondażowe oraz powierzchniowe pod kierownictwem H. Reineckiego, w 1963 roku badania sondażowe i powierzchniowe Ekspedycji KAP UAM w Poznaniu pod kierownictwem J. Olczaka. Obecnie obiekt porośnięty lasem.

 - **osada z okresu wczesnego średniowiecza w Skicu**, stan. 2, obszar AZP 33-30/32; zlokalizowana u zbiegu drogi Skic - Rudna i rzeki Skicka Struga w odległości około 0,15 km na wschód od północnego skraju wsi Skic i bezpośrednio na południe od grodziska (stan. 1, ob. AZP 33-30/31), datowana na okres wczesnego średniowiecza. Położona w środkowej części wysokiego wydłużonego wzniesienia o łagodnych zboczach otoczonego podmokłymi łąkami. W latach 20-tych XX wieku wykonano na stanowisku archeologicznym pod kierownictwem H. Reineckiego badania sondażowe i powierzchniowe, a w 1963 roku badania powierzchniowe i sondażowe pod kierownictwem J. Olczaka z Ekspedycji KAP UAM w Poznaniu. Obecnie obszar porośnięty lasem.

 - **cmentarzysko ciałopalne ludności kultury pomorskiej w Stawnicy**, stan. 2, obszar AZP 31-29/72; zlokalizowane na północ od zabudowań wsi Stawnica, nieopodal drogi Stawnica – Prochy. znajduje się cmentarzysko ciałopalne ludności kultury pomorskiej. Pierwsze odkrycie grobu skrzynkowego miało miejsce na początku XX wieku. Na skutek intensywnej eksploatacji żwiru doszło do zniszczenia grobów skrzynkowych. We wrześniu 1960 i lipcu 1961 roku pod kierownictwem Franciszka J. Lachowicza, Konserwatora Zabytków Archeologicznych województwa koszalińskiego przeprowadzono ratownicze badania wykopaliskowe. Podczas badań odkryto cztery typy grobów: groby skrzynkowe, groby popielnicowe z obwarowaniem, groby popielnicowe bez

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

obwarowania oraz 1 grób kłoszowy. Obecnie teren ten stanowi nieużytek, porośnięty roślinnością trawiastą.

- **osada ludności kultury wielbarskiej w Wąsoszu**, stan. 9, obszar AZP 33-29/9; zlokalizowana na północny zachód od zabudowań Wąsosza, na polu uprawianym rolniczo oraz w pobliżu lasu. Zajmuje zachodni stok niewielkiego wzniesienia opadającego nieznacznie w kierunku doliny rzeki Głomi. Stanowisko zostało odkryte w 1978 roku w trakcie badań powierzchniowo – sondażowych prowadzonych przez Muzeum w Koszalinie i Muzeum w Złotowie. Na wskutek głębokiej orki zniszczeniu ulegały obiekty archeologiczne. W 1966 roku podjęto ratownicze badania archeologiczne. Odkryte wówczas obiekty miały charakter osadniczy i posiadały cechy charakterystyczne dla ludności kultury pomorskiej. Badania kontynuowano w 1997 roku. W trakcie badań z dwóch sezonów odsłonięto ziemianki, liczne dołki postłupowe, jamy, groby ciałopalne, paleniska oraz duże ilości ceramiki i żużla. Część pozyskanego materiału zabytkowego oraz obiektów można powiązać z ludnością kultury pomorskiej. Odkrycie podczas badań obiektu z naczyniem jajowatym oraz grobu ciałopalnego, w którym znajdowała się żelazna sprzączka owalna spowodowały, że zarejestrowana w Wąsoszu osada ma charakter wielokulturowy i związana jest również z ludnością kultury wielbarskiej. Obecnie część stanowiska zajmuje pole uprawiane rolniczo, część porośnięta jest lasem mieszanym.

7.7.2. Obiekty wpisane do rejestru zabytków nie będące własnością Gminy Złotów

Gmina Złotów nie ma ona możliwości bezpośredniego sprawowania opieki nad zabytkami, które nie są jej własnością, a co za tym idzie - nie ma wpływu na sposób ich użytkowania.

Natomiast działania pośrednie wynikające z ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, jak również polityki gminy polegają na:

- prowadzeniu edukacji na poziomie szkół podstawowych w zakresie informacji o zasobie zabytków i krajobrazu kulturowego regionu oraz możliwościach ich ochrony,
- promowaniu wśród mieszkańców gminy i przybywających tu gości najcenniejszych zabytków,
- wspieraniu przy współudziale urzędu ochrony zabytków poczynań związanych z właściwym utrzymaniem i zagospodarowaniem zabytków i ich otoczenia,
- określaniu przy sporządzaniu dokumentów planistycznych warunków i sposobów ochrony zabytków wpisanych do rejestru zabytków, jak również figurujących w gminnej ewidencji zabytków,
- wykonywaniu dokumentacji fotograficznej i opisowej związanej z problematyką zabytków nieruchomych, ruchomych i archeologicznych na terenie gminy Złotów (ewidencja gminna),
- udzielanie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiektach zabytkowych.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

8. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Podmiotem formułującym gminny program opieki nad zabytkami jest samorząd gminy. Realizacja programu odbywać się będzie poprzez zespół działań władz Gminy Złotów na rzecz osiągnięcia celów w nim przyjętych. Samorząd ma oddziaływać na różne podmioty związane z obiektami zabytkowymi, w tym także na mieszkańców, w celu wywołania w nich pożądanых zachowań prowadzących do realizacji zamierzonych celów. Zakłada się, że w realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami dla Gminy Złotów wykorzystane zostaną następujące grupy instrumentów: instrumenty prawne, finansowe, koordynacji, społeczne oraz instrumenty kontrolne.

- **Instrumenty prawne**
 - dokumenty wydawane przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wynikające z przepisów ustawowych
 - programy określające politykę państwa i województwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego
 - uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem zagadnień ochrony zabytków
- **Instrumenty finansowe**
 - środki własne zatwierdzone uchwałą Rady Gminy
 - dotacje
 - subwencje
 - dofinansowania
 - programy uwzględniające finansowanie z funduszy Unii Europejskiej
- **Instrumenty koordynacji**
 - strategie rozwoju gminy
 - plany rozwoju lokalnego
 - programy prac konserwatorskich
 - programy ochrony środowiska
 - studia i analizy, koncepcje
 - plany rewitalizacji
- **Instrumenty społeczne**
 - edukacja i tworzenie świadomości potrzeby ochrony dziedzictwa kulturowego w lokalnej społeczności
 - informacja
 - współpraca z organizacjami społecznymi
- **Instrumenty kontrolne**
 - okresowe sprawozdania z realizacji niniejszego programu
 - aktualizacja gminnej ewidencji zabytków
 - monitoring stanu środowiska kulturowego
 - utworzenie w ramach organizacyjnych Urzędu Gminy Złotów zespołu koordynującego pracami realizującymi poszczególne zadania wynikające z ustaleń programu

W skład zespołu wchodzi:

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ŻŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

1. Emilia Piechowska-Ciozda – inspektor ds. ochrony środowiska, gospodarki wodnej oraz sporządzania i nadzoru realizacji wniosków o dofinansowanie zadań ze środków krajowych, unijnych lub innych
2. Agnieszka Łuszczewska – inspektor ds. budownictwa, zagospodarowania terenów i warunków zabudowy oraz realizacji projektów z zakresu pozyskiwania pomocowych środków finansowych z programów unijnych i krajowych
3. Marcin Ziółkowski – podinspektor ds. promocji gminy, kultury fizycznej i sportu
4. Marek Jarząbek – inspektor ds. inwestycyjnych gminy

9. MONITORING DZIAŁANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Wójt Gminy Żłotów zobowiązany jest do sporządzania co 2 lata sprawozdania z gminnego programu opieki nad zabytkami. Sprawozdanie to przedstawiane jest Radzie Gminy. Po 4 latach program powinien zostać zaktualizowany i ponownie przyjęty przez gminę.

Do wykonania powyższego zadania utworzony zostanie zespół koordynujący, monitorujący niniejszy program poprzez analizę i ocenę stopnia jego realizacji.

10. WEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Zgodnie z art. 81, art. 77 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami organ stanowiący gminy może udzielić dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach, jednakże wymagane jest ustalenie procedury postępowania w tej sprawie. Zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków z budżetu Gminy Żłotów określa:

- **Uchwała Nr XLV/460/14 Rady Gminy Żłotów z dnia 29 maja 2014 r.** w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

11. NIEKTÓRE ZEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Obowiązek dbania o stan zabytku, co wiąże się m.in. z prowadzeniem i finansowaniem przy nim prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych, nakłada na właścicieli i posiadaczy zabytków ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. W przypadku jednostki samorządu terytorialnego, prowadzenie i finansowanie ww. prac jest jej zadaniem własnym.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

Podmioty posiadające tytuł prawny do zabytku mogą ubiegać się o wsparcie finansowe z budżetu państwa na poziomie krajowym i wojewódzkim, z budżetów samorządów oraz ze środków europejskich. Źródła finansowania opieki nad zabytkami pochodzić mogą również od osób fizycznych (np. składki i zbiórki publiczne na określony cel dla danej wspólnoty społecznej), prawnych, organizacji pozarządowych, fundacji, ambasad oraz różnego rodzaju funduszy.

- **Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego** - w ramach programów:
 - *Ochrona Zabytków* - celem programu jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomych i ruchomych oraz ich udostępnianie na cele publiczne.
 - *Ochrona zabytków archeologicznych* - celem programu jest ochrona dziedzictwa archeologicznego poprzez wspieranie kluczowych dla tego obszaru zadań, obejmujących rozpoznanie i dokumentację zasobów dziedzictwa archeologicznego oraz opracowanie i publikację wyników przeprowadzonych badań archeologicznych.
 - *Groby i cmentarze wojenne w kraju* - celem programu jest wspieranie opieki nad grobami i cmentarzami wojennymi na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, stanowiącymi materialne świadectwo kluczowych wydarzeń z historii Polski związanych z walką i męczeństwem, a także wspieranie prowadzenia działań naukowych upowszechniających wiedzę na temat tych wydarzeń.
 - *Miejsca pamięci i trwałe upamiętnienia w kraju* - celem programu jest wspieranie samorządów w zapewnianiu stabilnej opieki nad najważniejszymi miejscami pamięci, stanowiącymi materialne świadectwo wydarzeń kluczowych dla narodowej tożsamości.
- **Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków** – dotacje przyznawane są na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków.
- **Fundusz Kościelny - Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Departament Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych** - dotacje udzielane kościelnym osobom prawnym na remonty i prace konserwatorskie zabytkowych obiektów sakralnych (w szczególności: remonty dachów, stropów, ścian i elewacji, osuszanie i odgrzybianie, izolację, remonty i wymianę zużytej stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji elektrycznej, wodnej, kanalizacyjnej, odgromowej); w szczególnie uzasadnionych przypadkach może nastąpić finansowanie z Funduszu Kościelnego remontu ruchomego wyposażenia obiektów sakralnych (takich jak np.: instrumenty muzyczne, dzwony) oraz stałych elementów wystroju wnętrz (takich jak np.: ołtarze, polichromie, freski, posadzki).
- **Samorząd Województwa Wielkopolskiego - Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego** – dotacje udzielane są na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, położonym lub znajdującym się na obszarze województwa wielkopolskiego, dostępnym publicznie, posiadającym istotne znaczenie historyczne, artystyczne lub kulturowe.
- **Powiat Złotowski** – na podstawie Uchwały Nr IX/48/2011 Rady Powiatu Złotowskiego z dnia 29.06.2011 r.; dotacja może być udzielona na nakłady konieczne do wykonania ustalonych na podstawie pozwolenia Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, określonych w art. 77 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2022 – 2025

-
- **Fundacja KGHM Polska Miedź** - celem fundacji jest ochrona oryginalnych i unikatowych zabytków w regionie, budowanie świadomości oraz utrwalanie tożsamości historycznej i narodowej, kształtowanie wśród mieszkańców regionu wrażliwości na wartość dziedzictwa historycznego i kulturowego, restauracja, rewaloryzacja, konserwacja, rewitalizacja – wspieranie darowiznami wszelkich działań prowadzących do zachowania w jak najlepszym stanie obiektów architektury sakralnej i świeckiej, zabytków ruchomych i obiektów kultury materialnej (w tym przemysłowej). Beneficjenci to fundacje i stowarzyszenia, muzea, kościoły, instytucje kulturalne.
 - ponadto istnieją możliwości zdobywania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na zadania inwestycyjne i społeczne do współfinansowania z **funduszy** krajowych i zagranicznych **Unii Europejskiej**.